

3/1/25

వ తి ది న ము వ క టి ం వ ం బ డు ను

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

Vol. 15
సంపుటము ౧౫

చెన్న పట్టణము 1927-వ నంబర్ జూన్ నెల 16-వ తేది గురువారము
శ్రీ ప్రభవనామనంతర శ్రేష్ఠమాన బహుళ ప్రథమ.

No. 65
సంచిక ౬౫

అమృతంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలవేలు
యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది
తలనొప్పులమాన్యును, వాయు పొట్ట
బాపును, పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును,
పోట్లబొగ్గును, బెణుకుల భేదించును,
వాపుల రూపుమాపును, దగ్గును తగ్గించును,
దురదను తొలగించును.
ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును. నొప్పులు తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతంజనము అన్ని విధములగు
నొప్పులకు సంతవివరించి.
పంచభావ చీటీ చూచి కొనిన
మోసము గలుగదు.
చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0
డబ్బా 1-కి రు 6-4-0 లు.
ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండవలసినది.
అమృతంజనం డిపో
6, 7 తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు
249, ఫ్రేరిరోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి.

వీటియొక్క సుగుణములను గుఱించి యిదివర కే అందరికిని
బాగుగా ఎల్లచోట్లయందును తెలిసియున్నది
అట్లు తెలియనివారు ఆలసింపక తక్షణమే

మా లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలను

Regd TradeMark తెప్పించి, ఒకదఫా వాడిన మీరు మిక్కిలి శృద్ధిచెందెదరని మా నిశ్చితాభిప్రాయము. ప్రతిదినము అడుగకయే
మాకు వచ్చుచున్న ప్రశంసాపత్రములే ఇందుకు ప్రబల నిదర్శనము.

ఇవి మేలైన కస్తూరి, కుంకుమపువ్వు, ఆపూర్వమైన ఓషధులు మొదలగునవి చేర్చి, శాస్త్రోక్తముగా తయారు
చేయబడినది. తాంబూలముతో గాని, విడిగాగాని ఉపయోగించవచ్చును. పలువిధజ్వరములు, దగ్గులు, శీతలము, అశీ
ర్ణము, స్నేగు, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి కిల్లల పశిళము, ప్రక్కల ఈడ్పు, అగ్నిమాంద్యము, మలబద్ధము
బలహీనత మొదలగువాటికి వజ్రాయుధమువలె పనిచేయును. స్త్రీలు. పసికొల్లులు ముసలివారు మొదలగువారికి
అమృతసమానము. 250-300 మాత్రలు గర బుడి 1 కి ధర రు 0-4-0 పొట్టుబుర్రు 0-4-0 6 జి. పొట్టుబుర్రు
తో సహా రు 1-8-0, 12 కి రు 2-8-0, 25 కి రు 5-8-0.

భిషగ్ రత్న పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, ప్రాప్తైరు.

శ్రీ సీతారామవైద్యశాల, మైసూరు.

కాసుబంగారుకు, అసలువెండికి పూచీనిచ్చెదము

2977

ఉమ్మిసి బంగారు శెట్టి అందుచున్న, నగలవర్తకులు, 28, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు

వెండి, బంగారు
నగలు విషయములలో
మీకు
ఏదికావలసినను
మావద్ద
సిద్ధముగా
నున్నది.
హాజరుతో
లేనివి
త్వరలో
తయారుచేసి
పంపబడును.

WANTED 3108
Candidates for Telegraph and Station
Master's Classes. Full Particulars and Railway
Fare Certificate on 2 annas stamp.
Apply to:—IMPERIAL TELEGRAPH COLLEGE,
DELHI.

Accountancy.
London Diploma Courses in Rs. 6 by Post.
Apply Prospectus. C. C. Education
3691 P. O. Junnar 5, (POONA)

ప్రశ్న 2598
భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు
రు. 1-0-0. వై ప్రతి ప్రశ్నకు 0-4-0. బి. పి. ఖర్చులు 0-4-0
అవును. ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపవలెను. 1273
హనుమాన్ జ్యోతిషాలయము, తిరుత్తణి.

ఆయుర్వేదాపధ రత్నా కరము రు. 3-0-0
చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6
ఆంధ్రవైద్యరత్నావళి రు. 2, భన్మనకాళిక రు. 1
2048) చార్మర శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

తొత్తాగరాజ గ్రంథమాల
1 ఇదేమేటిలా ఈలాగు మారిపోయినావు 0-1-6
2. అయ్యో సీవు నామగదా 0-1-0
3. ఏమే దిగిరినుండియొకరు ఇద్దరముచేసిపోలిను 0-2-3
4. చుట్టూనను 0-3-3
5. శ్రీ తొత్తాగరాజ గ్రంథమాల వ్రాసినది 0-4-0
ఈగ్రంథములు బెంగళూరు నాగార్జునులచే రచియింప
బడి చదువుటకు హృద్యముగా నుండును. నిలయునా క్రింది
చిరుభాషాకు వ్రాసికొనవలయును.
తొత్తాగరాజ గ్రంథమాలా కార్యస్థానము
(8705) శ్రీనివాసయ్యరెడ్డి, మద్రాసు.

అయిదవ కమ్యూనిస్టు మహాజనసభ

దోనపూడి

(ఒక విలేఖరి)

ఈ సభ జూలై నెల 9 తేది సాయంత్రము 5 గంటలకు దోనపూడి పూర్వముగ ప్రారంభింపబడి యాహ్వానసంఘాధ్యక్షులు మ-రా-శ్రీ జంపాల సాంబయ్యగారి స్వాగతం పశ్చాత్తము చురువబడిన యనంతరము సభాధ్యక్షుని యెన్నిక జరిగెను. సభాధ్యక్షులగు మ-రా-శ్రీ నూతల్కిరామశేషయ్య చౌదరి బి. ఏ. బి. ఎల్ గారు పుష్పమాలాలక్ష్మణులుగావింప బడిన పిమ్మట మృదుమధురశైలితో వ్రాయబడిన వారి ప్రారంభోపన్యాసమును జదివెరి.

తరువాత మ-రా-శ్రీ గోగినేని రంగనాయకులు చౌదరి గారు బి. ఎల్ (ఆర్కె) మ-రా-శ్రీ చింతమనేని భాషయ్య చౌదరిగారు మ-రా-శ్రీ జంపాల వేంకటస్వమీరామగారు, మ-రా-శ్రీ ముమ్మలనేని వేంకట్రామయ్యచౌదరిగారు మ-రా-శ్రీ డాక్టరు సుబ్బారావుగారు తమ తమ యనభిముఖ నలువ గరిగిన సామర్థ్యమును జూపుచు విద్యార్థులకు మిక్కిలి యుపయోగకరముగు సలహాల నిచ్చుచు బ్రసంగించెరి.

తరువాత సభాధ్యక్షులసభ లగు కమ్యూనిస్టులచే వేద పారాయణము చేయబడి రాత్రి 8 గంటలకు వాటిసభ ముగింప బడెను.

10-వ తేది యుదయము 6 గంటలకు విద్యార్థులు కృష్ణా ప్నానము గావించినతరువాత ఆపవిత్రీ సమీపముననున్న పాతాల్లంక గ్రామముననున్న మ-రా-శ్రీ కొన్ని వెంకటాద్రి చౌదరిగారు గుహకారించు గావించెరి. పిదప 8 గంటలకు విషయ నిర్ధారణ ప్రారంభమై చిత్తూరుగ్రామములు కావించబడెను. 12 గంటలకు దోనపూడిపురంబున భోజనములు జరిగినవి. 1 గంటలకు మరల మహాజనసభ ప్రారంభమయ్యెను. ఈసభకు అనుకొనినంతకుండి విద్యార్థులు రాకుండుట విచారకరము.

కమ్యూనిస్టుసంఘాధ్యక్షు లగు జంపాల సాంబయ్యగారి స్వాగతంపన్యాసము

గౌరవ విద్యార్థులారా! మహాజనలారా!

సభలలన లాభమేమి? కొంతభవవ్యయము, తాత్కాలిక త్యాగము తప్ప వితరలాభము లేదని పలువు రనుమండ తారును వినియుండుదురు. మీలో గొందఱు గూడ సందియంబుననేమో! మూడవ కమ్యూనిస్టు మహాసభాసంతరము "కమ్యూనిస్టుల సభ అసరమా?" అను కీర్తి కతో నామిత్రులును, ద్వారాధిపతీ ప్రారంభకాలంలో నొకరును నగు మ-రా-శ్రీ మా. పి. సీ. రామారావుగారి వ్యాసమును బ్రకటించెరి. దానికి బ్రతుకేముగ విద్యార్థిసభావశ్యకతను నాకు దొచినంతవఱకు నిరూపించెరి. వారు మాపిన కొన్ని లోపముల నంగీకరించి కాలమును సవి చక్కబడుననియు, అందుకుగాను సభ నిలుపుచుదిత్తుననియు చెప్పెరి. ఇది జరిగి గుమారు రెండేడ్లయి 10 వారి నాటి సందేహమే నేను సన్న బాధింపజొచ్చె. సభకు ప్రారంభించినదాని మన మొనర్చినవనిని బరికీరించిన సందేహమునకు దాపులేకపోదు. సభ జరుగునాటి త్యాగము పట్టుదల పిదప కానుపింపవు. ఆసభాత్నానుకూల నేను లేదు. దాని కీసభయే తార్కాణము.

యెల్లర కమళవాంకమే. కాని యీకార్యము చక్కబడుట నుత్తరవాదులము మనమే. సభలతోడనే సంతక ద్వంద్వతో త్యాగముతో సభానిర్ణయ కార్యక్రమమును గ్రహపమున బరిమింపజేసి సంఘాభివృద్ధికి పాటుపడుట కర్తవ్యమై యున్నది. అందు కసమర్థులమందుమేని వ్యయ గూఢపూర్వకముగ నీసభల మానుటయే యుత్తమోత్తమము.

మన సంఘాభివృద్ధికి ప్రాధికారపకములగు నాధిక, సాం విద్యార్థివిషయములగుగూర్చి కొంత చర్చింపవలయును. రాజరంగమున మనము దిగకుండుటయే మేలు.

ఆధికముగ మంచి వసతులు గల సంఘములలో మనసంఘటి యనవచ్చును. మనపూర్వులు కృషిని నమ్ముకొని నిరాశీరితము గలనానై భూవనముల గల్పించుటచే "కృషితో మధ్యక్షం" అను నూక్తి ననుసరించి నుభవజనము చేయుచును. భూముల ఫలితమువలన వచ్చు వరుమానముకన్న ము తక్కువయై పూర్వార్థితముగు భూముల నమ్ముకొని నినవార మగుచున్నాము. ఇందుకు గారణము మనము మనల. నాగరికత యని యెంచి వ్యర్థముగ వ్యయములతో మన జీవితమును గడపకడంగుటచేతనే క్రమముగ భూము

లు మనల నెడబాటుచున్నవి. కర్షులు మిక్కిలియై సంఘము చాలభాగము ఋణములపై నెడవచ్చును. మనసార్థికవిషయమున వెంటనే మేల్కొనిమేని వెతుక చింతిల్లవలసినవార మగుదుము. ఈవరికివలన గమనించి భూములు వదలు మార్గముల బారదోలి నిరాడంబరశీవితమును గడుపుచు సంఘాభివృద్ధిమును గావూడ. సాంఘిక మహాశక్తులగు మనపెద్దలను ప్రయత్నింపవలయును. అందు విద్యార్థులగు మనము ముఖ్యముగ నెక్కవభారము వహించవలసియున్నది. సాలములకుబోయి పని చేయుట తప్పను దురభిమానము మనలో గొండొ. నావహించి యున్నది. దానిని మన మెన్నడు విస్మరింపరాదు. ఈవిషయమున తొమ్మిదవ కమ్యూనిస్టుసభాధ్యక్షులగు మ-రా-శ్రీ అ. కొండప్ప బి. ఏ. బి. ఎల్ గారు విద్యార్థుల కిచ్చిన యమూల్యములగు సలహాలను మనమును, మన పెద్దలను మరల నొకమారు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని యెన్నడును మువకుండుటావశ్యకము. ఉన్నతవిద్యలతో బాటు వృత్తివిద్యలగూడ నభ్యసించుటవలసరము. అందు మనకు వారసత్వ మగు వ్యవసాయ విద్య నభ్యసించి తద్వారా సంఘాధికారిని బాగుచేయు విద్యాభిలాషులగు మీకు ధన్యవించుచున్నాను.

సాంఘికపరిస్థితుల విచారించుటకు ముందు నాగిక్రముగ మన సంఘమును దీర్చి పిప్పిచేయుచున్న కొన్ని యాచారముల గూర్చి ఖచ్చముగ వివరించెను.

కొద్దువ్యవహారములను, వివాహదుర్వ్యయములను, సానికసంఘముల యొన్నికల పట్టుదలలు మున్నగువి మనసంఘాధికారసహానిక ప్రధానముగ నాకాపాతువులు. ఈవిధమున వనవసరముగ జేయు వ్యయముల తగ్గించుకొనగలిగితమే మన మెన్నియో మడుంగు లిప్పటికంటె బాగుపడగలము. వైవిధ్యములలో మనకు బాగైత కలుగవంతవఱకు మనదేశమునగల బీదసంఘములలో నెల్ల బీదసంఘము మనసంఘమే యగును. నేటి మన సభాపరిచయ మ-రా-శ్రీ నూ రామశేషయ్య చౌదరి గారు తొమ్మిదవ కమ్యూనిస్టుసభాధ్యక్షులందు తమ పశ్చాత్త సంఘాధ్యక్షకావ్యాసమున చెప్పివచ్చు మన సాంఘికముల దుర్వ్యయములక్రింద చెప్పించు మొత్తమును రాజీవేసినచో బెజవాడ కొండప్ప మిందుననియు, నానామ్యతో మనసంఘమునే గాక యితరసంఘములగూడ విద్యావంతముగ జేయవచ్చుననియు జెప్పిన వాక్యములలో నెంతయో సత్యమిమి కియున్నది. సాంఘిక మహాశక్తులెల్లరు వైవిధ్యముల నాలోచించి దుర్వ్యయములకు స్వస్తి చెప్పి ఆధికమును భంగపఱచుకుండునట్లు చూపుదు గాక!

సాంఘికవిషయము మఱింత శోధనీయును. మన మెక్కువ సాంఘికవిషయమున బాటుపడవలసియున్నది. నేనమిగుల పరిత్రము. అందు మానవనేన యత్నుత్తమము. సంఘమే మనమనసేనకు సోపానము. మన మచ్చలచ్చలు నేవాసంఘముల నెలకొల్పి సంఘ, దేశ, మానవ నేనల జేయుట ముఖ్యధర్మము.

సోదరులారా! మనసంఘమున తెగలభేదము కలదు. వీరినందుక భారము లల్పములు. కాలానుసారముగ ప్రస్తుత మీ భేదము లంతరించుచున్నను నచ్చలచ్చలు పాదుకొని నిల్చియున్న వి. వీరిని వ్యావహారికములందుగూడ జొన్ని యల్లరులపాలగుటేల నో లోచనమున్నది. ఈయల్లభేదము లెంత త్వరలో నంతరించిన సంతలాభము. సంఘసామరస్యము తగ్గిపోవుచున్నది. ఏయూరగాంచిన పార్టీ లే. ఏకోర్టుసంఘై కమ్యూనిస్టువాద్యజ్ఞములే. భనవ్యయమేగాక మానహానికూడ గలుగుచున్నది. పరిహాసాస్పదుల ముగుచున్నాము. సంఘము బీదత్వమై పోవుచున్నది. దీనినుండి రక్షించు సుపాయములేదా? నేవాసంఘముల సాపింపుడు. స్వల్ప భేదముల నిర్మూలించువు. మూర్ఖత పట్టుదలల భేదించువు. వికమత్వము నభివృద్ధిచేయుడు. శాంతియుతముగు నిర్దవ్వినిచ్చులవ సంఘమేన జేసి సంఘము నుద్ధరించువు. సాంఘికముగ మన సంఘము ద్రోహమొనరించు దురాచారములగుగూర్చి వివరించెను.

వరకట్నములు మనసంఘమున జాల ప్రబలుచున్నవి. పూర్వము కన్యాశుల్కము లుండెడివట. అర మనప్రాంతముల నిపుడు లేవు. నరకుల్కము లనంతములు. పరుడు అంగడికొని అయ్యకపునసు వయినాడు. ఈ మారాచారమును మాన్పుటవ్యవసరము. ఈవరకుల్కముపాపమునుండి యుద్ధరింపగల మూడమేమియులేదా? దీనింగూర్చి తొమ్మిదవ కమ్యూనిస్టుసభాధ్యక్షులు మ-రా-శ్రీ అ. కొండప్పగారు "సామాన్యసాని అధనపక్ష మైదుజేలైన నల్లనకు శుల్కమిచ్చినగాని తనమాతురు వివాహయోగ్య కానేరదు. విద్యార్థుల నే నొకప్రక్క యడుగుచున్నాను. వృద్ధులు భేదకమగుదుఁజుమన మామగారు

కన్నీటితో ధారవోయు శుల్కధన మనభవిండుట ధర్మమా? గౌరవమా? లేక మౌత్రమా? ప్రేక్షనముతో బ్రతుకుట పాదుకమా? మనయొనకులను వారి తల్లిదండ్రులను, నీ దురాచారముయొక్క మహానోషమును గమనించి వెంటనే మానివేయుదురుగాక. వివాహములయందు మనఃపూర్తిగ నయాచితముగ కట్నములు చదివించుట పుచ్చుకొనుట యుద్ధయోధకు గౌరవమే. అట్టివారినిగూర్చి యెవరు తప్పు పలుకజూరు కాని బలాత్కారముగ పెద్దపెద్ద మొత్తములను రాబట్టుకొనుట యునకుల నమ్మకపునస్తువులుగా నొనగ్గుట పరిత్యజింపవలసిన విషయములు గావా?" అని వ్రాసియున్నాడు. ఈవిషయములనే మనము జ్ఞప్తియందుంచుకొని యీదురాచారమును నిశేషముగ రూపుమాపుటకు దయామయుండగ మనమిష్టమగుదు మనకు ధైర్యశక్తియు లొసంగుగాక.

ఇంతియ గాక మనలో పూర్వములేని బాల్యవివాహములు ప్రబలుచున్నవి. ఈ యాచార పితావచుగూడ సంఘమును దుర్బలము చేయుచున్నది. న్యక్షితరాని బాలికను వివాహమాడిన నేనీవిషయమును చూడ్డాడబూనుట హాస్యాస్పదముగ నుండుటయే గాక శ్రీరంగనీతులు చెప్పుట యనివించును. ఈ విధానము నిరసింపదగినదను దృఢభివృద్ధియు గలిగియు నాకు దప్పించుకొన శక్యముగాని చిక్కలనుండి బయల్పడజాలక లొంగిపోయిననాడనై తిని. స్వవిషయమున లోపముగల నేనీ సభావేదికపై నీవిషయము ముచ్చటింప లజ్జించుచున్నాను. బాల్యవివాహములనెల్ల స్వధర్మమే వివాహము లంత తలుచుగ జరుగకున్నను నచ్చలచ్చలు 50 సంవత్సరముల ప్రాయము గలిగి యిచ్చుచున్నట్లు 18-14 వత్సరముల ప్రాయముగల కన్మియల బరీయమాడుట గాంచుచున్నాము. వీని నిరసిండుట మిక్కిలి యావశ్యకము. ఏనాడు బాల్యవృద్ధ వివాహములు మరసంఘమునుండి తొలగునో యానాడే మన సాంఘిక పరిస్థితులు చక్కబడును. పూర్వమునుండియు రజస్వలాసంతరవివాహముల నభ్యంతరములేకుండ చేయు మన సాంఘికము రజస్వలాసంతర వివాహములు కూడవను సంఘములే యీవివాహములు తాత్ప్రేమములు, ఆవరణీయములు నని చెప్పుచున్న యీకాలమున రానురాను కేవల మనాచారములగు బాల్యవివాహములు చేయుచుండుట విచారకరము.

మన సంఘవిద్యాభివృద్ధింగూర్చి విశ్రులముగ జెప్పదలచితిని. ఇదంతచెప్పినను తనివితీరనియంతయు. విద్యాభివృద్ధిపై ననే సంఘాభివృద్ధి యాధారపడియున్నది. మనసంఘము భనవంతమైన దయ్యది విద్యావ్యాపనము లేమిచే మిగిలిన సంఘముతో నభివృద్ధియందు బోలబాలక వెనుకబడి యున్నది భనముతో మన మెంతకాలము పోటీచేయగలము? విద్యావంతుల మయినగాని యితరసంఘముల బోలబాలము.

మన సంఘాభివృద్ధిని బరికీరించితిమేని సంతోషము నెడమిచ్చుటలేదు. కొంతవఱకు విద్యావ్యాపనము గలిగియున్నను ఫలితము వ్యయమునకు బాలలేదు. జనసామాన్యమునకు ప్రారంభవిద్య చాల అవసరము. నిర్బంధవిద్యావశ్యకత మన సంఘమున కెంతయోకలదు. శ్రీమంతులు తమబిడ్డల నున్నత విద్యలయందు బ్రవేశ పెట్టి సంఘాభ్యుదయమునకు దేశాభ్యుదయమునకు దోడ్పడుట చాల వలసరము. ప్రారంభవిద్య నభ్యసించి యున్నతవిద్యాభ్యాసమునకు ననతిలేని మనవిద్యార్థులు అనకాపల్లి మున్నగుచోట్ల ప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పిన వ్యవసాయ పాఠశాలలో చేరి యభివృద్ధిపూర్వముగ వ్యవసాయ విద్య నభ్యసించి మన వ్యవసాయ భూమికి బూనిన నెంతయో మేలును. గ్రంథాలయములములను విద్యాభివృద్ధి కవకాశమున్నది. మన మాతృభాషలగు సంస్కృతాంధ్రములయందును, భారతదేశమునందంతట వ్యాపించియున్న హిందీ భాషయందును మనవారు ప్రావీణ్యము సంపాదించుటయు, మన పురోభివృద్ధికి ప్రధానావశ్యకము. మన సంఘము పురుషవిద్యతో ప్రేమిద్యాభివృద్ధిగూడ బాటుపడవలసియున్నది. గుంటూరు నందరి భారదానికేతనము, నెల్లూరునందలి కస్తూరి బాలికాపాఠశాలలంటి సంస్థలు విరివిగ బడుతల్లెలువో బాలికలకు ఒక్కొక్క విద్యాభివృద్ధి కథిగును.

విద్యకొనుట పెన లాడు బిమ్మద్యార్థులసంఖ్య నానాటికి హెచ్చుచున్నది. మన సంఘమునుండి విశేషవిద్యయు దుర్వ్యయములక్రిందకు నితర సంస్థలక్రిందకు వ్యయపడుచున్నది. ఇతరసంస్థలకు ధగ్యము చేయుట తప్పనకు. భనమును గురిపించుటయే గాని యా సంస్థల పాలనమునందు మన సంఘమునకు పలుకుబడి నున్న. ఆంగ్లదేశమునందరిధర్మసంస్థల దీసి చూడుడు. మన మహావంతునుగుండి నానినిగ కనవచ్చును.

వినియోగింపబడుచున్నదో దాని మన కంతపలకుబడిగాని యుపయోగముకాని కలదో పరీక్షించుట. మనద్రవ్యముతో నెన్నియో రీతుల నితరు లభవమునందు మనల నవమానపఱు ప ననకాశమిచ్చు సంస్థలకూడ కొన్నిగలవు. ఇట్లున్నను స్వ సంఘమునుగూర్చి తలపెట్టువారు లేరు. స్వసంఘ మునునకు దోడ్పడువా రరుదు. స్వీయ బీదవిద్యార్థులకు సాయపడుటకు సాంఘిక మహాశయాల కుత్సాచును లేదు. స్వీయలాభమున కేర్పడిన సంస్థల బీదలను నానక్తి కున్న. ఇది యన్యాయ ముకాదా? ఇంటి కెలిచినగదా రచ్చగెలుచుట! మన బీదవిద్యార్థుల బీదలను వినియోగింప నందజాలని మన మితరములకు సంస్థల కొఱకు బ్రాతులాడనేల! తన్ను మాలినధర్మము గలదా? ఈ మహాసభలో భవనంతుల సహాయ ముపేక్షించు బీదవిద్యార్థులెందఱున్నారో తిలకింపుము. ఈసమస్యను క్రమపద్ధతిని నడుపుట మనధర్మము కాదా? మనలో నెందఱు శ్రీమంతులు లేరు? సామాన్యులకూడ ననేక దుర్వ్యయములు కెయ్యుచున్నారు. మన సాంఘిక మహాశయాల తమపేరుతో గాని తమ ముఖ్యబంధువుల పేరుతోగాని వాటి కవిద్యార్థివేతనముల నెలకొల్పి కమ్యూనికేషన్సంఘమువారికి స్వాధీనముచేసి బీద విద్యార్థుల వైస్వయము మాన్పఁ జూర్చిండుమన్నాను.

గుంటూరు, తెజవాడ, బందరు పట్టణములందు పసతి గృహములు నిర్మింపబడునని నెరవేరుచున్న నని చెప్పగలుగుట మిగుల నానందదాయకము. గుంటూరునకు స్వగృహముండియు పాపరాజు పసతి గృహము సహాయసంఘము భనాభావముచే బీద విద్యార్థులకు సహాయము చేయజాలకున్నది ఇప్పుడు గుంటూరు కమ్యూనికేషన్ సహాయసంఘము మ-రా-శ్రీ బాగర్ల మూడి కుష్టుస్వామి చౌదరిగారి యాజమాన్యముతో సాంఘికమహా శయాల తోడ్పాటు నందనిదే రవంతయు విద్యార్థులకు దోడ్ప డ జాలదు. ఈసందర్భమున నొక నవోదయాచార్యుడు ఛాపియ చున్నది. గుంటూరు పసతిగృహనిర్మాణకారకు లగు మ-రా-శ్రీ చిరుమామిళ్ల లక్ష్మీనారాయణ ప్రసాదుగారియొక్క అకాలనిరణమును వసతిగృహ దానక ర్తృత్వము నీవసతి పాపరాజు కొంతభూమిని దానముచేసినట్టియు గంగి భాగి చిరు మామిళ్ల రాధాబాయిగారి మరణమును హృదయశల్యమును చున్నవి. మనసంఘమునకు బీద కాపించిన మహాపకృతి యే నాడును మఱవదగినదికాదు.

గండికోటభవనము పేరునకు దగియున్నది. తప్పవన నిర్మాణకార్యమునకు ముఖ్యులగు మ.రా.శ్రీ కోవెలమూడి గోపాలకృష్ణయ్య చౌదరిగారికిని తదితర సహాయులకు సాంఘిక పర్యేషనలకు మనము వందనము లర్పింపవలయును. ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయముతోపాటు ఈ గండికోటభవనమును దినదినాభి వృద్ధి నందుగాక.

బందరు పసతిగృహమునకు తమ యావచ్చుకొని వినియో గించుచు విద్యార్థుల దను కన్న బిడ్డలపోల్చి జూచుచున్న మ.రా.శ్రీ కొమ్మారెడ్డి పట్టాభిరామయ్యచౌదరిగారిని మజ్జన జాలము. వారికి సర్వదా కృతజ్ఞులము. బందరుపసతిగృహమున కు శాశ్వతభవనము లేని లోపము దీర్చ కృష్ణామండల సాం ఘికమహాశయాల ప్రాతికులు.

గుడివాడలోని వసతిగృహము గత పత్తెరము పనిచేయు కుంట విచారకరము. అపసతిగృహమును బునరుద్ధరింప గుడివాడ తాలూకా సాంఘికమహాశయాల వేడుమన్నాను.

మదరాసు, తెనాలి, తణుకు, రాజమహేంద్రవరము అనంతపురము మొనలగుంట మనకు వసతిగృహము లవసరమై యున్నవి. మదరాసులో గతినెన్నఁగము అంగలూరు విద్యార్థుల చే స్థాపింపబడిన చౌదరిగార్ల కమ్యూనికేషన్సంఘముగ మార్చి మదరాసు కమ్యూనికేషన్సంఘమువారు తమ పరిపాలనలోనికి దీసికొనుట చాల అవసరమని మనవిచేయుచున్నాను. మద రాసు నాయకులు వెంటనే క్రతతీసికొని యీ జూలైమాసము నందే కమ్యూనికేషన్సంఘమును నెలకొల్పెదరుగాక.

రాజమహేంద్రవరమున వసతిగృహ స్థాపన విషయ మున బ్రయత్నము జరిగినట్లు పత్రికాముఖంబున జూచితిరి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ కేంద్రస్థానములలో నొకటి యగు రాజ మహేంద్రవరమున వసతిగృహము ముఖ్యవసరము. గోదావరి జిల్లా కమ్యూనికేషన్సంఘము లీ లోటును దీర్చెదరుగాక.

తెనాలితాలూకా కొల్లూరునందు మ.రా.శ్రీ కా సరసేని అంకినీకు చౌదరిగారి వసతిగృహమునకు గానుభవన మును నిర్మించి యునుట మిక్కిలి ప్రశంసాపాత్రము. ఇట్లు శ్రీమంతులు వలయుచోట్లెల్ల విద్యార్థివసతిగృహముల నిర్మిం చి విద్యాభివృద్ధికి దోడ్పడుదురుగాక.

The Miraculous Quick Shave with NO SOAP or BRUSH.

బాప్టిస్ట్ ఇది 'షేవెక్స్' టేరముచేసికొనుటకు క్రొత్తపద్ధతి. దీనికి నట్టు, బ్రష్సు, వేడినీళ్లు అవసరమే లేదు. 6

నేను కొద్దిగా 'షేవెక్స్'ను ముఖముపై చరిమి టేరముచేసి కొందును. ఇది చర్మమున కెట్టి అసాయమును కలుగనీయదు. ఇతర లోషను లక్కరలేదు. 'షేవెక్స్' చర్మమునకు ఆహారము.

SHAVEX
Obtainable Everywhere.
Sole Agents for India, Burma and Ceylon.
H. J. FOSTER & Co., Ltd., P. O. Box 202, BOMBAY. P. O. Box 2257, CALCUTTA.
Manufactured by the ZEE-KOL Manufacturing Company, London, England.

Local whole sale Distributors :- ALFRED YOUNG & Co. LTD., (Incorporated in England) Post Box 40, MADRAS.

3684

ఇతరదేశములకు విద్యార్థులనుకు బోవువారికి సలహా నిచ్చుసంఘము, ఈదేశమున విద్యాభ్యాసము జేయువారికి సలహానిచ్చు సంఘము, నిరుద్యోగులకు వసతుల జూపుసంఘము, వివాహవిషయమున సలహానిచ్చుసంఘము, మన సంఘభివృద్ధి కావశ్యకములుగ కాన్పించుచున్నది. ఈపనులు ప్రత్యేకవృత్తులు చేయుచున్నను బాహుళ్యముగ జరుగ నవకాశము లేకయున్నది. సంఘములమున నైనచో ధారాళముగ కార్యసాధనమునకు పీలుండును.

ఉదకమండలము వార్తలు
(స్వకీయవిలేఖరి)
మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము
మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమువారు తమ ధనమును పెంట్టు అర్జునులతో ఇంజీనియరు బాంకీలందు మాత్రమే నిలువ యంచవచ్చుననియు ఇతర బాంకీలందు దుండవూడదనియు మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు ఉత్తరువు గావించిరి. దేవాదాయముల బోర్డుల సలహాసంఘము కె. ఆర్. వెంకట్రామయ్యగారు యం. యల్. సి. దేవాదాయముల బోర్డు సలహాసంఘసభ్యులుగ నియమింపబడి రని తెలియుచున్నది. గౌరవ అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారులు సహకారశాఖయందు హాసరరి అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారు లను నియమింపవచ్చని అంతమొందింప మద్రాసు ప్రభుత్వము వారు తీర్మానించుకొనిరని తెలియుచున్నది. నిమ్మజాతుల ప్రతి నిధులు కొందఱుమాత్రమే నియమింపబడెదరు. మంత్రుల పర్యటనము అభివృద్ధిశాఖయందలి గౌ. రంగనాథంమొదలిగారు 14వ తేది కంజీవరమునకు ప్రయాణమై వెళ్లిరి. కంజీవరమునుండి తిర్నాళి వెళ్లి జూలై 8 వ తేది ఉదకమండలము చేరెదరు. ప్రధానమంత్రి డాక్టరు కుబ్జరాయనగారు తిరువూరు పకు ప్రదర్శనమును అగ్గతవహింప నిన్నరాత్రి తిరువూరుకు ప్రయాణమై వెళ్లిరి. లా మొంబరుగడలో అగ్నిప్రమాదము నిన్నటిదినము సాయంకాలము 8-80 గంటలకు పెత్రి పెరియట్ కార్యాలయమున గౌ. సర్. సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారి గదినుండి పొకపట్టులచే కొంత సంకలనము కలిగినది. ఎలెక్ట్రిక్ తీగ మంతులచే గదిని నిప్పు అంటుకొనెను. కాని క్వెరలో నిప్పులు చల్లబడ్డటే. (తంతివార్త)

ఇతరు సంస్థానపు ప్రజలమహాసభ
సంస్థానాధీశునిప్రత్యాహముపై అల్లరి జరుగుట ఇతరు జూన్ 18:- ఇతరుసంస్థానపు ప్రజలమహా సభ మొదటిసమావేశము నిన్నుదిదినము ప్రారంభమయ్యెను ఈ హాసభజరువుటకు దినానుగారు అనుమతి ఇచ్చియుండిరి. కాని మహారాజుగారి కంతమాత్రము ఇష్టములేకుండెను. మహారా జుగారు మహమ్మదీయులను కొందరిని పురికొల్పి సభయందు అల్లరిజరుగునట్లు చేసిరి. కొందఱుమహమ్మదీయులు మహాసభపే దరి సమీపమున మేకలనుచుండిరి. మరికొందరు బుగ్గెట్లపై బును తీసికొనివచ్చి రణగొండ్లని గావించుచు సభజరుకును అభ్యంతరపెట్టిరి. మరికొందఱుఅయుధములతో సభలో పరికిర రిరి. అందుపై మాజిప్రీటు 144 పెక్కు నుక్రింద ఉత్తరువునుప్ర టించి, అల్లరిచేయువారు పందిరివర్తకు పోహుడవని నిషేధి చ్చిరి. నాయకులుసరసముగ ప్రవర్తించుటచే అల్లరిజరుగలేదు. మహాసభకు అగ్గతవహించిన యం. హెచ్. మెహ గారు సంస్థానమువారు బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారి సహాయ ము ప్రింపరాడవని హెచ్చరించిరి. సంస్థానపు పరిపాలనావిధ మును ఖండించి రాజకీయసంస్కరణములు అమలనందువ అవసరమనిరి. సంస్థానపు ప్రభుత్వమువారు గజెటును ప్రకటించు డవలయుననియు 20 మందివిద్యార్థు లందు ప్రతిగ్రామము దును ప్రాథమికపాఠశాలలను స్థాపింపవలయుననియు ప్ర కట్టన ధములను పరిశీలింప బొంబాయిప్రభుత్వమువారికను రణ సంఘమును నియమింపవలయుననియు తీర్మాననం గావించబడెను. (అ. ప్రాం)

పట్టుకోహలి సత్యాగ్రహము
రాత్రి 9 గంటలపిమ్మట ఎవరును వెలుపలికి రాకూడదు. పట్టుకోహలి, జూన్ 14:- సంఘర్షణము అధికత నుండుటచే రాత్రి 9 గంటలు కాట్టిన పిమ్మట ఎవరూ ఈ వదలి వెలుపలికి రాకూడదని నూజుక్రీటుగాకు 144 పెక్కు అనుసరించి ఉత్తరువులను ప్రకటించిరి. పట్టుకోహలి సత్యాగ్రహము సంఘర్షణను హాంపి రిచే ఛార్జిచేయబడిన డాక్టరు దామసుద్రగారి (కేసును) లకు మార్చవలయునని హైకోర్టునందు సెటిషను తెల్ల: ఈ సెటిషనును వ్యాయమాధికారు అంగీకరించిరి. (ప్రీ

నెల్లూరుమండలమున ఖద్దరుపని

దేశీయ కౌండా వెంటకట్టయ్య పంతులు గారు మహాత్ములకు పంపిన నివేదిక

నెల్లూరు పట్టణమున దొక ఖాదీవిక్రయశాలను కా... ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గవర్నరును నిర్మాణమును రాష్ట్రీయతకు...

నెల్లూరు మ్యూనిసిపాలిటీవారు గూడ ఖద్దరుపనియనున చా... 15 ప్రాథమిక బాలికాపాఠశాల...

మ్యూనిసిపాలిటీవారి పరిశీలన క్రింద మహాత్ముడియ బాలికల కొక మిడిలున్నా... ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గవర్నరును నిర్మాణమును రాష్ట్రీయతకు...

మ్యూనిసిపలు నవుకరులకు పాకీవాండ్రుకు దుస్తులనుట్టిం... నియమింపబడు ఖద్దరును కొనుటకు 1500 రూపాయలు కాం...

మ్యూనిసిపలు పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులు ఖద్దరు బట్టల... కొనుటకు వడ్డీలేకుండా 500 రూపాయలు బదులుకొరగా...

నెల్లూరుపట్టణమునం దున్న కస్తూరిబాయిపాఠశాల యను... యొక్క విద్యాలయమునందలి బాలికలకు తంతుకర్ణమును నేత...

ఇతర ఖద్దరు సంఘములను మ్యూనిసిపాలిటీలను అనుకరిం... గిన విషయము లిందుచాలకలవు. (మో. క. గాంధీ-ఎం యిండియా 9-6-27).

మహాసూతికాబరణము

శ్రీ మత్స్య సంస్థానమున తియ్యారనది. అదివిపండి... పలి, పులి, మొదలైనవాటి పిల్లములన్నియు చేరినవి. బా...

26 ఆర్థికసంస్థానములు

ఆర్థికసంస్థానములు

ఒక విమర్శకునకు మహాత్మునిలేఖ

మీరు ఎంగ్లండ్‌యింట్లో సవంతవాడి సంస్థానాధిపతి... ని చాల ప్రశంసించిరి. సర్ ఎం. విశ్వేశ్వరయ్యగారి పరిపాల...

మీరు ఎంగ్లండ్‌యింట్లో పరిశ్రమ పరిగా చదివియున్న... చో మీకు భావము బోధపడగలదు సర్ ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య...

పరిపాలన

లాభకరముగా సూచనలు

పరి చెన్నపురి రాజధానిలో ముఖ్యమైన పంట. అందు... వలన యీ పైరునకు కావలసిన ఎరువు విషయమై మిక్కిలి...

ఖద్దరు లెక్కలు

1927 మార్చిలో నిర్మాణము-విక్రయము నిర్మాణము

Table with 4 columns: Date, Description, Amount, and Total. Rows include 1927 మార్చి, 1927 ఫిబ్రవరి, 1926 మార్చి, 1927 మార్చి, 1927 ఫిబ్రవరి, 1926 మార్చి.

కలకత్తాలో దేశబంధు సంస్రణ

కలకత్తా, జూలై 15:—రేపటిదివసు దేశబంధు చిత్ర... రంజను దాసుగారి నిర్మాణ సాంకేతికముగలకలకత్తాలో...

అఖిలభారత చతురంగక్రీడా పోటీపందెములు

అవర్ అస్సామీయేషను వారు విశాఖపట్టణములో యీ... పోటీ పందెములను జరుపవలసినారు. 1-27 జూలై మొదటి...

దిమద్రాసు అందు సదరక్ మరాటా

రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్ (ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది.)

నోటీసు

రైల్వేవారి నిర్మాణకార్యము క్రిందనే ఇండియన్ ఫలా... హారము గదులు కడపరైల్వేస్టేషనునందు తెరబడినవి. మని...

కాళింగరాజ్యము.

ఆంధ్రదేశీయేతిహాస పరిశోధక మండలి.

కళింగ వర్ణం త్యక్త వము.

ముఖలింగము నందు నేడు ప్రారంభమయినది.

రావుబహదర్ సర్ ఆస్సెపు పరశురామపాత్రో కె. జి., బి. ఏ., బి. ఎల్.,
యమ్. ఎల్. సి., గారి యధ్యక్షకౌపన్యాసము.

కాళింగరాజ్యము

చరిత్రప్రసిద్ధ మగు ముఖలింగ పట్నమున, కళింగదినోత్సవముచేయుటకు ఆంధ్రదేశీయేతిహాస పరిశోధకమండలివారు నన్ను అధ్యక్షునిగా నెన్నుకొని గౌరవించినందులకు నేను హృదయపూర్వకముగా వందనములనుచున్నాను. ప్రాచీన కాళింగరాజధానియగు నీపట్టణము పర్లాకిమిడిరాజ్యములో నుండి, నేటికిని వలకొనబడిన నాకరించుచున్నది. కళింగరాజ్యమునుజయించి, యాక్రమించిన గజపతిరాజులసంతతిలో ప్రసిద్ధి పడసినవారగు శ్రీశ్రీశ్రీ కృష్ణచంద్ర గజపతిదేవుగారిచే ఈ ప్రదర్శనము—ఈ రాజ్యమునుగూర్చిన పండితుల పరిశోధనా ఫలితములయొక్క ప్రదర్శనము—గావించబడుట ఎంతయు సమంజసము. పర్లాకిమిడి రాజాగారగు రాజా శ్రీ కృష్ణచంద్ర గజపతిదేవుగారు, విద్యాసౌఖ్యములు గలరాజులలో నొకరు. రాజభక్తితో పాటు దేశభక్తియుగల నేనాధురంధరులు. ప్రజాభ్యుదయమే వీరి పరమార్థము. ఒరిస్సా గజపతి నృపాలు ప్రతిష్ఠను గాపాడుచు, రాజ్యనిర్వహణ మహాద్వారమును రాచకీవిలో పోషించుచున్నారు. కళింగదేశాధీశుడగు పురుషోత్తమ గజపతి దక్షిణపెన్నవరకు రాజ్యము విస్తరింపజేసి, నెల్లూరు ఉడయగిరులలో గవర్నరుల నేర్పాటుచేసెను. కళింగ గజపతుల సంతతిలో ప్రసిద్ధి కెక్కినవా రీప్రదర్శనముగావించు పెంతయు సమంజసము. కాళింగ దినోత్సవములో పాల్గొనుచున్నందులకు శ్రీ రాజాసాహెబుగారికి మనము కృతజ్ఞులము.

కాళింగప్రజలలో జన్మించి, కాళింగసంఘములో జీరిన నాకు ఆంగ్లభాషలో నున్నతవిద్యను గడించుభాగ్య ముచ్చినది. ఇట్టి మహద్భాగ్యము లభించిన వారీసంఘములో నరుదు. అందుచే కాళింగులనుగూర్చియు నాగరికతనుగూర్చియు చరిత్ర వ్రాయుటకు తగినసాధనసామగ్రి సంపాదించుట నా జీవితాదర్శము లలో నొకటి. మానవత్వము, అనగా, అస్సెపునంతయు బావనత్వము నున్న మానవత్వములు చెప్పుచుందురు. బ్రాహ్మణత్వ వికృతిరూపమే బావనత్వము. ఇచ్చట అమాల్మమైన శిలాశాసనములు దొరకినవి. పదునెనిమిదవ శతాబ్దపుటంత్యదశ కిష్టముగా నున్నప్పుడు మానవత్వలోకము సాహసవృత్తితో, కొందరి యుద్ధభటుల నేకరించి సురదాకు దాడివెడలి, ఖిడిసింగిపాలగండ్రలో అంతఃకలహములు కేగగా, సర్దారు నుండరసింగుతో చేరి ను. వీరిద్దరు ఘోరమారులో తిరుగబడి, మొఖాసా సంపాదించిరి. కొన్నాళ్లపిదప సర్దారుతో లంజిపల్లిలో కాపురముండిరి. ఘోరమారులో పోరిన శిపాయిల తనయు లింకను వృద్ధులై సజీవులుగా నున్నారు. వారీసంతతివారుకూడ గొయిలుండి గ్రామములో నున్నారు. వంశపారంపర్య గంజారాజుల యభిమత మొంది పాత్రోవిరుదు పొందిరి.

రాజాగారు కష్టదశలోనుండగా, కిత్తయదొరయధ్యక్షులాయనకు సహాయమైనిచ్చి, బొందిలో ప్రాణములున్నంతవరకు పోరినట్లు ప్రతీతి. ఈప్రతీతి బోరుభద్రదొర యగు కిత్తయదొర కెట్టిభక్తి పర్లాకిమిడి శ్రీ రాజాగారియందు కలిగియుండెనో విశదమునీయుచున్నది. ప్రకృతమందు మేఘు వ్యవసాయదారులము, నేడ్యగాల్డ మనుగర్వముకూడ మాకు గలదు. కాళింగకుటుంబము రెన్నియో, వీర (Martial) జీవనము జేసినట్లు చూపగలము. మూలో నొకయాచారమున్నది. ఆళ్లయుజ నూసములో తొమ్మిదవనాడు కృపాణమును పూజించుటయే ఈ యాచారము. కృపాణము యాదచిహ్నము. నేను 1900 వ సంవత్సరములో కాళింగుల అభిజాత్యమునుగూర్చి రెండువ్యవస్థలు వ్రాసియుంటిని. ఇటీవలి వృత్తాంతమునబట్టి, అవి మార్పుకొంచుననియున్నవి. 1920 సం॥లో జయంతి కృష్ణరావుగారు, యాద ద గి న యొ క వ్యా స ము ను

వ్రాసినారు. ఇప్పటివరకు చేకూరిన విషయములన్నియు చక్కగా క్రోడీకరించినారు. 1922 సం॥ లో ఈవిషయమునుగూర్చి హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయ పండితులగు డాక్టరు కృష్ణస్వామి అయ్యంగారిలో ముచ్చటించితిని. ఈచరిత్రలో ముఖ్య యుగములగున్న విషయముల నేకరించితిని. (ప్రాశసర్ గంగులీగారి“ఒరిస్సాలో మిగిలినవి”) (Orissa and her remains) అను వ్యాసమును, వీహారు ఒరిస్సా పరిశోధక సంఘమువారి వ్యాసములను, నూత్నవిషయముల నొసగుచున్నవి. ఈవిషయములో, నిన్ను మొన్న కొరకైన శిలాశాసనములు ఎంతయేని విజ్ఞానము నిచ్చుచున్నవి. అనేక వ్యాసముల సహాయముతో ఈ కాళింగుల చరిత్రను దిశ్చాత్రముగ నూచింపగలిగితిని. వేద వాఙ్మయమునుండి గజపతిరాజులవరకు, కాళింగుల—హిందూదేశ చివర భాగములకు, సింహళమునకు, జావాకు, తమ నాగరికతప్రాబల్యము వ్యాపింపజేసిన కాళింగుల—తమ చరిత్రను జెప్పు ఆధారములు లేకుండనుండుట ఎంతయు విషాదకరము. పూర్వపు దౌన్యత్యముతో సరిపొట్టుటకు వీలులేని దుర్దశలో, కాళింగుల శివ్యము గంజాం విశాఖపట్టణ జిల్లాలలో నచ్చుటచ్చుట నివసించుచున్నారు. కాళింగుల దౌన్యత్యము, నాగరికత, విద్యావిజ్ఞానము మిడితెల్లెనుమహాపురుషులకును, ఆంధ్రదేశీయేతిహాస పరిశోధకమండలివారికిని నే మెంతయు కృతజ్ఞులము.

శ్రీ నెంకటకృష్ణరావుగారు ఇట్లుచెప్పుచున్నారు.—
“ఉదయాగ్రనీకోడనుండు (In the Easternghat) ఉదయగిరి మధ్యస్థముల దిరి కళింగమూటి యనబడు కొండచారియు, గంజాంనుండల సీమను దక్షిణమున గల కళింగ పట్టణ మను శేవును ఆదిరి నున్న ఉద్యాన మనబడు తోటలలోని కాళింగులును, వ్యవసాయము పర్లకముచేసి జీవింపు, కింతలి కాళింగులును, మనదేశపు టుత్తర జిల్లాలలోని చెక్కులలో నొక తెగవారగు కళింగ కోమటులును, ఈ కళింగమును స్వగతులెప్పుచుందురు. గంజాం విశాఖపట్టణ మండల వాస్తవ్యులు కళింగసీమ వారలు. ఈ తెగవారు యవద్వీపము (Java)లో నుండునటుల నిదర్శనములకలవు. గ్రంథకర్తల అన్వేషణలన్ని తెలియునదేమన, కాళింగులు నాకాయాత్రాప్రవీణులు, వాణిజ్యమునందు చతురతగలవారు, పరదేశముతో వ్యాపారము చేయువారు, యవద్వీపము, సింహళ ద్వీపములతో వర్తకము సలుపుచుండిరనుట లేకుపడుచున్నది. ఆ కాలములో చిలుకానకోవరము నాకలతో నిండియుండిననియు, కాళింగరాజులు నాకావిద్యను పాచ్చురిక చేయుచుండిరి. ఈ భారతాంతర్గతమైన కాళింగులు యవద్వీపమున కేతెంచిరనుటకు సందియములేదు. ఈనాటికిని సింహపురమున (సింగపురం) కళింగవంశజుడు కాళింగు డనియే పిలువబడుచు నివసించుచున్నాడనియు“మార్చిడను”వ్రాయుచున్నారని తెలియబడియున్నాడు. అందు ననుసరించి నేటికిని అచ్చటికి పోవు హిందువులను అసీమవారు కాళింగులని పిలుతురట. మెగాస్తనీసు యవనదేశపు సంచారకుడు కాళింగులు చాలా నాగరికులనియు, సనేకవృత్తులనలంబించి చాలా తెలివిగలవారనియు, బాగుగ చదువుకొనినవారని వేదాంతచర్చలయందు పాల్గొనుచుండిరనియు వ్రాసియున్నాడు. తొలుదొల్ల కాళింగులలో చతురర్థములవారు నుండిరనియు, అందులో జైత్రులు తప్ప తక్కిన మూడు వర్ణములవారును నేటియో కారణమున కూడ్రులుగా పరిగణింపబడిరనియు లెలంచుటకు అవకాశమున్నదని 1922 సం॥ మిచిలుకూరి నారాయణరావు నాకు వ్రాసియున్నాడు. కళింగదేశము చాలకాలము బౌద్ధ మతాక్రాంతమగుటయు, బౌద్ధులకును, బ్రాహ్మణులకునుసహజద్వేషముండుటయును దీనికి కారణముగా వ్రాసియున్నాడు.ఉచ్చజాలివారు

నిన్నుజాలిలో కలసిపోవుట, నిన్నుజాలివారు హెచ్చుజాలిలో చేరిపోవుట చరిత్రనుబట్టి తెలియవచ్చుచున్నది. మ. నాకాయణరావుగారు అనేక ఉదాహరణములు గానించి యున్నారు. దేశకాలవ్యవస్థల ననుసరించి మార్పులు గలుగును. కాళింగ రాజుల నేనానాయకులందరు నాయకులనివిరుదుగలిగినవత్రి యులై యుండిరి. ఈ నాయకశబ్దమే నాయకుడు (ప్రభు) శబ్దముగా మారినదని చెప్పుచున్నారు. రాజకీయవిషయములో ప్రజాస్వామికమని పలుకుచున్న విషయములు కాళింగులవందాయతిసంస్థలలో ముఖ్యవిహ్నములైయున్నవి. ఇప్పటికిపంచాయతి సభలనివ్వుశంక మైనమైలురాళ్లు. భారతీయులలో కాళింగులు పురాతన స్వాతంత్ర్య నాగరికతగలవారు, వాణిజ్యము, శిల్పి రాజ్యాంగ పద్ధతిలో ప్రవీణుల సాంధివారు. వీరలచరిత్ర సంపూర్ణముగా నెరుగుట దేశభక్త్యము కదా. అట్టి సమూహ సన చేయగూడిన పండితవర్ణమున కెంతయో కృతజ్ఞుడను. అట్టిచరిత్ర యెరిగినంతవరకు పూర్వము నూచించిన గ్రంథవిమర్శన తెలియజేయును.

వైదికవాఙ్మయములో కాళింగులగుర్తి నేమియు గానరాదు. కాని విశలేయబ్రాహ్మణములో చక్షిణ దేశరాజులగుర్తి వ్రాయబడియున్నది. ప్రజయను నామమును కరు పెట్టుకొను మడిరి కాళింగ, దానిలో చేరియున్నదనియే ఎంపవలయును. విష్ణుష్టముగామాత్రము గానరాదు. కళింగవంశ భారతములో అనేకచోట్ల కాళింగరాజ్యమునుగూర్చి చెప్పబడియున్నది. అక్కడక్కడ కావైత రాజులగుర్తి చెప్పబడుటయే గాక, మహాయుద్ధములో వారు పాల్గొన్నరీతి చెప్పబడుటయేగాక, ఇంగ్లీషుని మొదలు వ్యాపించియున్న ఆర్యులదేశము కాళింగమని వ్రాయబడి యున్నది. బలిభార్యయగు నుషేరాణికిని, దీర్ఘ దామయుషికిని జన్మించిన సంతతియే, ఈ రాజవంశమని చెప్పబడి యున్నది. అమెకు జన్మించిన పుత్రులైదుగురు. అంగ, వంగ, కళింగ, పుండ్ర, సుహాను అయిదు రాజ్యములు స్థాపించినట్లు చెప్పబడియున్నది. ఈ అయిదు రాజ్యములలో అంగ యనదేశము గంగాతీరమున నున్న భాగలోపూరు (ప్రాచీనఘం) చుట్టునున్న ప్రదేశము. వంగదేశము గంగా వాహిని కిరుప్రక్కలనున్న ప్రదేశము కావలయును. ఈ రాజ్యములలోని కేక్కులభాగము నదికి తూర్పునకు వ్యాపించియున్నది. పడమరభాగములో కాళింగ యున్నది. ఉత్తర బెంగాలే పుండ్రదేశము. అనగా కోసల దేశమునకు తూర్పుభాగమును, గంగానదికి ఉత్తరమున నున్న రాజ్యము. సుహాను ఎచ్చట నున్నదో గట్టిగా తెలియదు. గంగానదికి దక్షిణభాగమునుండి మగధరాజ్యము తూర్పుభాగమున నన్న కళింగ సరిహద్దులవరకు వ్యాపించియున్న దేశము కావచ్చును. గంగానదికి పడమర భాగమున అనగా, గంగానదీ బాహువన రూపసారాయణనుండి కాళింగ ప్రారంభ ముచున్నది. రూపసారాయణ ముఖద్వారముననే, పూర్వపుండ్రదేశము రలివి గలదు. వీనినే ప్రస్తుతము దామలూక్ అందురు. దీనికి దక్షిణమున ఉత్తరమున్నది. ఇంకను దక్షిణమున కళింగ యున్నది. ఈ నదినుండి గోదావరినదివరకు వ్యాపించియున్న దేశమే కళింగ యని చరిత్ర చెప్పుచున్నది. సముద్రమునుండి ఇంద్రావతి గోదావరిలో సంమించువరకును, బద్వాపట్టణము దగ్గర ఇది గంగలో కలియువరకు ఈరాజ్య మున్నది. కళింగకు ఉత్తరహద్దు చిలుకనరన్ను. దక్షిణహద్దు కొల్లేరు సరస్సు.

మహాభారతములో కళింగకు రాజపురి రాజధానిగా చెప్పబడినది. ఈ సందర్భములోనే కళింగరాజునకు చిత్రాంగదుడు అను పేరొసంగబడినది. ఇతని కుమార్తెను కారవరాజుగు దుర్యోధనుడు పెండ్లియాడినటులగుడ చెప్పబడినది.

పాణినీయనూత్రములలోగూడ కాళింగశబ్ద ముదహరింపబడినది. ఆర్థశాస్త్రములో కళింగమగుర్తి చెప్పకూర్చు చెప్పబడినది. ప్రత్యేకముగా కాళింగ నూలనకు ప్రసిద్ధిపడసియున్నట్లు చెప్పబడినది. నూలుబట్టు తమిళములో కాళింగ మందురు. బహుశః మెండు ఈ శబ్దము కళింగదేశవస్త్రమునకే ఉపయోగించి, తరువరి నూలుబట్టు కన్నిటికి ఉపయోగించి యుండవచ్చును. చరిత్రలో చెప్పబడినప్రదేశమే కళింగదేశమని ప్రసిద్ధి వాఙ్మయము చెప్పుచున్నది. ఇదియే ధర్మతేత్రమునకూడ చెప్పబడినది. ధర్మదేవత యజ్ఞ మొనరించినట్లును, యోధులకే యజ్ఞ పురమని పేరువచ్చినట్లునొకచోటచెప్పబడినది.

సంస్కృత వాఙ్మయమును నీడి బౌద్ధ వాఙ్మయమును జూచెదము. దంతపురి రాజధానిగా గల్గినదేశము కళింగమని చెప్పబడినది. కంభకరజాతకములో దీనివిషయముతోలెంత గానవచ్చును. గాంధారరాజుగు నగ్నజిత్తునకు, విదర్భరాజుగగ్గమునకు కాలి తుడు గా క రం డు అ సు రా జా కళింగు

పాలించినట్లు చెప్పబడినది. ఉత్తరాధ్యాయన
నూత్రము దీనిని బలపరచుచున్నది. శతపథబ్రాహ్మణము
లో చెప్పబడిన కాశీదత్తరాట్ట (కౌత్తరాట్ట) నకు సమకాలికు
డుగ కలింగ రాజున పత్తబాహు ఉన్నట్లు, మహాగోవింద సూ
త్రాంతములో చెప్పబడినది. కలింగుల దంతపురము రాజధాని
యైనట్లు, ఆంధ్రాత్మము చెప్పుచున్నది. బౌద్ధ చరిత్రము
లో మరియొకచోట కలింగరాజ్యము రెండుభాగములైనట్లు
చెప్పబడియున్నది. మహాభారతములో గల వర్ణనను ఇది ధ్రువ
పరచుచున్నది. సింహళ ద్వీపములోనికి విజయవని రాకను
గూర్చి చెప్పుచు, విజయవని తల్లియొక్క యువతయునుగూర్చి
సింహళ ద్వీపమందలి మహావంశము వ్రాయుచున్నది. ఈమె
తల్లి కలింగదేశాధీశ్వరుని పుత్రిక. ఉత్తర కలింగరాజ్యము సిం
హళాహుచే నెట్లు స్థాపింపబడినదో యొకకథ గలదు.

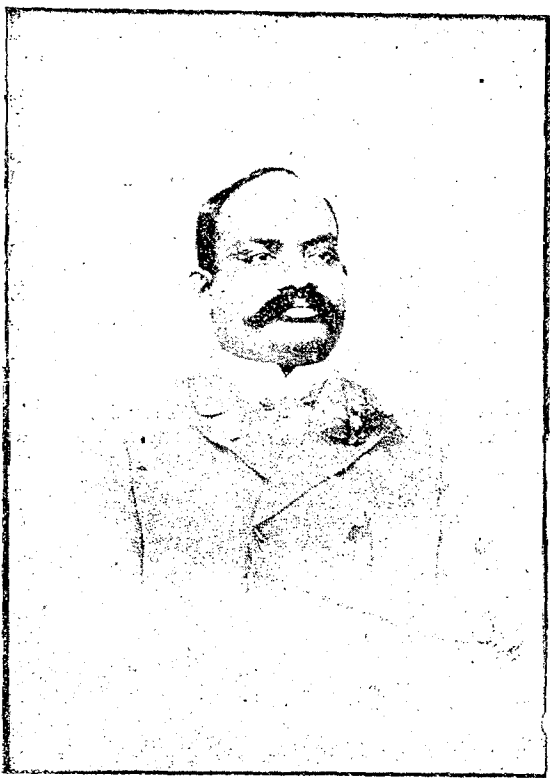
తమిళనాడులో వ్రాసినరీతిగా, ఈ ప్రాచీన రాజ్యము
ఇంకను దక్షిణభాగముననుండవచ్చును. ఈ రాజ్యము రెండుభా
గములనియు, ఒకదానికి కపిలపురమును, రెండవదానికి సింహ
పురమును రాజధానులుగా నున్నవనియు వ్రాయబడియున్నది.
క్రైస్తవశకమునకు కొంచెము ముందుకేతాబ్బులలో నిది యుం
డియుండవచ్చును. పురాణములలో కలింగనుగూర్చి చెప్పబడి
యున్నది. నందులలో నొకడు నందివర్మ దీనిని జయించినట్లు
చెప్పుచున్నాడు. పాత్రిగుంఠ శిలాశాసనము లీ విషయమును
బలపరచుచున్నది. ఆంధ్రగుప్తుడు మగధసింహాసనాసీను డగుట
కుముందు సందరాహ, ఒక జలాశయమును నిర్మించెను. అక్క
డ ఈ శిలాశాసనముగలదు. బౌద్ధమతావలంబి అశోకచక్రవర్తి
తాను సింహాసనాసీనుడైనపిదప కలింగరాజ్యమునుమాత్రమే
జయించినట్లు నెల్ల రెరింగినవిషయము. ఈ శాసనములో కలింగ
రాజ్య మొక్కటిగా నున్నట్లు వ్రాయబడియున్నది. భారవే
లుని పాత్రిగుంఠ శాసనముగూడ కలింగరాజ్యమొక్కటిగాను
న్నట్లును, దానికి ప్రతూడకదర్శ రాజధానిగానున్నట్లును చెప్పు
చున్నది. కాని అశోకుని శాసనము లిందులను మహాపారింపు
టలేదు. అశోకుని శిలాశాసనములో కొడ పట్నములో గా
నబడుటచే, ఇందులో మొదటిది అశోకునికాలములో, ఈ రా
జ్యమునకు రాజధాని గానోపు.

తర్వాతి కేతాబ్బులలో కలింగరాజ్యము ప్రతిష్ఠవంత
మై యుండియుండవచ్చును. రాజ్యములకు వారసులను, వివాహ
ములకు రాజకన్యలను, సింహళద్వీప సింహాసనమును నిరంకుశము
గా నాక్రమించుటయును, రాజులహరులను ఈ కలింగరాజ్య
మొసగినట్లు లేబడదుచున్నది. సింహళద్వీపపురాజుకుటుంబము
నకు కలింగరాజులతో రక్తస్పర్శయున్నట్లు గౌరవనీయుగా
చెప్పుకొనబడినది.

క్రైస్తవశకమునకు ముందుకేతాబ్బులలోనో, అంతకన్న
కొంచెము ముందరనో కలింగరాజ్యము స్థాపితమైన రాజ్య
ముగా నుండి, దక్కను శాతవాహనుల రాజ్యవిజృంభణమున
కాటంకముగానుండెడిది. పాత్రిగుంఠ శిలాశాసనములో వ్రా
యబడిన రీతిగా, తర్వాతి కేతాబ్బులలో ఈ రాజ్యము సిరిసం
పదలతో కులతూగుచున్నట్లు గానరాదు.

గౌతమపుత్ర శాతకర్ణి జయించిన రాజ్యములలో, మ
హేంద్రవలయములు ముఖ్యములైనవి. ప్రసిద్ధిపడసిన మహేం
ద్రగిరియే మహేంద్ర. ప్లినిగారి మేలియువేమలయ కాలింగ
హద్దులలోనున్న వింధ్యవ్యవస్థయొక్క తూర్పు శిఖరములలో
నొక్కటియగు మల్లవాడ అననదియే మలయగావచ్చును.
కలింగ, అతడు జయించిన రాజ్యములలో నొకటి గావచ్చును.
ఆంధ్రులకే క్షీణించినపుడు, ఇక్ష్వాకువంశముడును అయోధ్యా
వాసియునగు శ్రీ వీరపురుషదత్తునివంతు కాలింగవచ్చినట్లు తె
లియుచున్నది. సుప్రరాజుల పాలనలో సామ్రాజ్యములలో కా
లింగ ముఖ్యమైనట్లు కనబడు గుప్త సామ్రాజ్యపతనములో కా
లింగరాజ్యము కొంతప్రాముఖ్యమునుపొందినట్లు కానబడుచున్న
ది. విదవ కేతాబ్బులలో నున్నట్లు చెప్పబడుచున్న కేసరిరాజ
వంశముయొక్క రాజధాని, తొలినొల్ల యయాతినగరము.
ఈవంశములో ప్రాముఖ్యమునుపొందిన మొదటివాడే యీ రా
జధానిని స్థాపించెను. ఇదియే తర్వాత ఆదినగర మనియు, సా
మేనగర మనియు పిలువబడినది. రాజేంద్రవంశుని శిలాశాసన
ములలో ఈ కేంద్రహాసములు గానవచ్చుచున్నవి. మహానదితీర
మందలి శోణేపుష్పదిక్కుయే ఈ కేంద్రముని ఇదిలకనుగొనబడినది.
దక్షిణరాజులు కలింగను జయించినట్లు అనేకసార్లు చెప్పబడి
నది. వీనిలో మొట్టమొదటిది కీర్తివర్మయొక్క దాడి. ఇతడే
బౌద్ధాత్మకాశువుడు. క్రీ. శ. 267 సం॥ తన శిలాశాసనము
లో నిది ఉదహరింపబడియున్నది.

మనకు నొరకిన ఆధారములబట్టి చూడగా ఇరుగుపొరుగు

నర్ అన్నెము పరశురామ పాత్రోగారు

ముఖలింగమున జరుగు కలింగమహాసభ కథ్యక్షులు

వారలతో శత్రుత్వము తలపించినపుడే ఇట్టివి ఉదహరింపబడు
చున్నవి. ఈకేతాబ్బులలో కాలింగరాజ్య మొక్క (కౌత్తరాజ
వంశములోనికి బోయినట్లు తెలియుచున్నది. ఈవంశమే పా
చ్చగంగలది. క్రీ॥శ॥ 1010 వందలకేతాబ్బు ప్రారంభములో నీవంశ
మున్నట్లు ప్రతీతి. ఈవంశములో, కలింగ రాజ్యము మరికొం
చెము ప్రాముఖ్యత వహించినది.

వాక్పాత్యచాళుక్యులు పైకివచ్చినపుడు, తూర్పుతీరము
ననున్నట్టియు, గోదావరినదికి దక్షిణముననున్నట్టియు భూభా
గము వారిహస్తములలోనికి వచ్చెను. కంచీని నేలు పల్లవులనుం
డి యిది వీరివశమై యుండవచ్చును. ఏడవకేతాబ్బు ప్రారంభ
ములో, ఈ కౌత్తరాజ్యమునకు వైస్రాయి నొకని నేర్పాటు
చేసి, జేంగీని తొల్ల రాజధానిగాజేసిరి. కాని, తర్వాత పద
కొండవ కేతాబ్బుప్రారంభములో రాజమహేంద్రవరమునకు
రాజధానిని మార్చిరి. రాజప్రతినిధి, అధికాశము వహింపుచు
న్న ఈ దేశము ప్రాచ్యచాళుక్యులయొక్క వ్యతంత్రదేశముగా
మారెను. అందుచే నిది కాలింగరాజ్యముతోడను, దాని ఉత్త
రపు ప్రాంతములతోడను పెక్కుసార్లు వ్యవహరింపవలసినవచ్చెను.

ఇవటనుండియే కొండలు సుమత్ర జావా ద్వీపములకు
వలసపోయినట్లు, జావాలో ప్రతీతి కలదు. క్రీ॥ శ॥ మొదటి
కేతాబ్బులలో అశిఖా యనునాతడు వచ్చిన దేశము కాలింగ
ప్రాంతమే. నావికా యాత్రకు పాలూరు ప్రారంభమున
చోలని టాల్మీగారు చెప్పుచున్నారు. అదియే కాలింగ సము
ద్రములకు సంబంధించినది. బంగాళాఖాతమునకు రెండవరి
నున్న దేశమునకే, కాలింగ నావికాయాత్ర సాగినదో, లేక ద్వీ
పములవరకు సాగినదో గట్టిగా చెప్పలేము. కాలింగనుగూర్చి
యు, కాలింగ దేశాగతులనుగూర్చియు సింహళచరిత్ర పెక్కు
సార్లుదహరించియుండుటచే, తూర్పుదీవులవరకు వీరివలస సాగిన
దనియే చెప్పవచ్చును.

కొన్ని శిలాశాసనములపర్యవారము కేసరి రాజవంశము
ఎనిమిదవ కేతాబ్బులలో నారంభమైనది. ఆ వంశములో నలుగు
రైదుగురు రాజులను గూర్చివాడ చెప్పబడినది. ఒక లేక్క
ప్రకారము యనుచి కేసరి తొమ్మిదవకేతాబ్బు మొదటిలో
నున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఒరిస్సారాజులలో ప్రసిద్ధికెక్కిన
తూర్పుగంగలు అనువారు పదకొండవకేతాబ్బులలో ప్రాముఖ్య
తకువచ్చిరి. క్రీ॥ శ॥ 1078 సం॥ వారిలో గొప్పవాడు అనం
తవర్మ చోడగంగ అనునాయన సింహాసనమెక్కెను. ఈతా
ఖునుండి మూడువందలసంవత్సరములమురుదువరకు తమ వంశా
ధినిగూర్చి చెప్పుచున్నారు. కనుక తొమ్మిదవకేతాబ్బునుండి
యైనను ఈ రాజవంశము ప్రారంభమగుచున్నది. ఈ రాజ
వంశముతో కాలింగరాజ్యము చరిత్రవృత్తిలోనికి బూర్తిగా
వచ్చెను.

క్రీ॥ శ॥ 1000 కాలములో, చోళుల సరాక్రమము
రాజరాజయొక్క నాయకత్వమున ఉత్తరమునకు వ్యాపించెను.
ఇతడు తూర్పుచాళుక్యుల చంచలపరిణీతులను చక్కచెట్టెను.
చోళులకును, ప్రాచ్యచాళుక్యులకును శాశ్వతమైనమైత్రి కుదిర్చె
ను. ఈ మైత్రి వివాహములచే దృఢపరచుచున్నది. తనకొడుకగు

మొదటిరాజేంద్రు (గంగా కొండవోరుడ)ని కాలములో వి
వాహముచే దృఢపరచుచున్నది. రాజరాజ కలింగను జయించి
నట్లు చెప్పుచున్నాడు. అనగా తూర్పుచాళుక్యుల విషయము
లోవలె కాలింగ రాజ్యమును చోళుల యదినమునకు తీసి
కొనివచ్చుటకు ప్రయత్నముని యర్థము. ఇంతకంటె సమరస
న్నాహములు జరిగియుండవు. రాజేంద్రుని తనయను కాలింగ
రాజు వివాహమాడుటచే వారికి మైత్రి చేహారెను. రాజేంద్రుని
కుమారుడు కు లోత్తుంగు డను పెరుతో, చోళచక్రవర్తి
యయ్యెను. ఆ కాలములోనే రాజేంద్రునిమునుడగు
అనంతవర్మ చోళగంగుడు కాలింగ సింహాసనాసీను డ
య్యెను. మొదటిరాజేంద్రుడే కాలింగదేశము జయింపు
టకు నిరంతర యుద్ధప్రయత్నము లొనర్చెను. ఒకకేతా
బ్బువరకు చోళులు, చాళుక్యులు ముఖముఖిని సరిహద్దులలో
వారుచుండిరియే చెప్పుచున్నది. కృష్ణానదిపుట్టిన పడమటి కను
మల దగ్గరనుండి అది తుంగభద్రగా కనియువరకును తర్వాత
ఉత్తరదేశలో వింధ్యపర్వత సంచలవరకును ఈ సరిహద్దు ఉ
న్నది. కాలింగదేశమును తనకు లోబడుకొని, తర్వాత తమిళ
నలసరాజ్యము లగు సుమత్రము; దాని చుట్టుప్రక్కల నున్న
ప్రదేశములలో జయింతమనియే రాజేంద్రుని ప్రయత్నము నున్న
ట్టియు, విజృంభించుచున్నట్టి శ్రీ భోజరాజ్యము నెక్కి రా
నీయగూడదని ఇతని యుద్దేశము.

కలింగరాజ్య మొక్కప్పుడు మూడుభాగములుగాను, స
కృతోగా అయిదుగాను, కొన్నిపర్యాయములు ఏడుభాగములు
గాను, ఈకులోత్తుంగుని యుద్ధములలో వర్ణింపబడినది. మొగస్త
నీకాలములోనే, కలింగ మూడుభాగములుగా విభజింపబడినది.
గంగాతీరమందలి కాలింగ మొదటిది. రాజేంద్రుని నేనానాయ
కునిచే చివర జయింపబడిన దేశమే ఇది కావలయును. వంగీ
య మధ్యకలింగమే, ప్లినిగారి మదోకలింగము. మక్కి కాలిం
గము మూడవది. ఇదియే ముఖ్యకాలింగమై యుండవచ్చును.
ముఖలింగమే, ముఖ్యకాలింగరాజధానియగు ముఖ్య కలింగనగ
రమై యుండనోపు. శబ్దోచ్చారణ సన్నగిల్లుటచే ముఖలింగమని
మారియుండవచ్చును.

కాలింగనగర మనుకేబ్బుమే పేరు కాకపోవచ్చును. కలింగ
దేశ రాజధాని యని యర్థము మొన్నటివరకు రాజధానిగా ను
న్న ముఖలింగమే, కాలింగనగరమని చెప్పవచ్చును. యోగడ,
సింహపురము, కపిలపురము ఇవిన్నియు రాజధానులే. హ్యూను
తాంగుగారు వర్ణించిన దంతపురము కాలింగనగరముగా లేల్ప
బడినది. ఆ కాలింగనగరమే ముఖలింగ మైనట్లు కొన్ని శిలాశాస
నములవలన తెలుచున్నది. సముద్రప్రాంతమున నున్నట్లు కాలి
దాసు వర్ణించిన కాలింగ రాజధానికి ఇది భిన్నముకాదు. గజ
పతిరాజు శేడిలో కడపటివాడుగు నృసింహుడు మహమ్మదీయ
దాడికి బలయయ్యెను. చివరకు వంగదేశపు మహమ్మదీయుల
సాహాయ్యముతో గజపతిరాజులలో మొదటివాడుగు కపిలేం
ద్రునిచే నోడింపబడినది. ఈ రాజవంశము (గజపతి) మూడు తర
ముల మాత్రమేయుండెను.

ఈవంశపు కాలము ప్రాత విజయనగర రాజవంశము

అలా మూడవదానిలో నొక భాగమువరకు సరిపోవుచున్నది. తన రాజ్యమును దక్షిణదిశకు పెంపొందించువలెనని కవి తోలుకొని మహాప్రయత్నము లొనర్చి గోదావరినదీతీరమువరకు వ్యాపింప జేసి, రాజమహేంద్రవరములో తన రాజ్యపరిధిని నుండు యేర్పాటుచేసెను. భామినీరాజ్యములనుల వెయ్యియంతో దీనిని కొనసాగించెను. భామినీరాజ్యముయొక్క విచ్ఛిన్నత (అయిదు భాగములగుటను) ఆ రాజ్యములోని యంతఃకలహములను తన రాజ్యవ్యాపనకు భంగకారి యయ్యెను. అతనితర్వాత రాజ్యమునకు వచ్చిన పురుషోత్తముడు దక్షిణ దిశనువరకు కాలింగ దాడినిసాగించెను. దక్షిణమున నెల్లూరు, ఉదయగిరులకు గవర్నరుల నియమించెను. విజయనగరరాజున కృష్ణ దేవరాయలు సింహాసనమునకు వచ్చుతెరి, కొస్తారాజ్యమునంతయు చెన్నపట్నమువరకు గజపతులవశములో నున్నది. ఉత్తర మహమ్మదీయ రాజ్యములు విజయనగర సామ్రాజ్యమునకు బద్దశత్రులగుట చేతను, గజపతిరాజు లీ మహమ్మదీయులతో గలయ నుత్సాహించెదవారగుటచేతను, తన సామ్రాజ్యమున కీపరిపీడు లెంత ఉపద్రవకరములో, కృష్ణ దేవరాయల దీర్ఘ గృహీక్షుణ్ణములో గ్రహించెను. అందుచే మహమ్మదీయులను కృష్ణ దేవరాయలు వేటుగానుంచి, గజపతివిద సంపూర్ణ సమరప్రయత్నము లొనర్చి యోడించెను. గజపతి, తాను క్రొత్తగా సంపాదించిన దేశములను గంజామువరకు విడనాడవలసివచ్చెను. చివరకు తన రాజధానిగూడ నహమీర్ నగరులో నుండెను. ఈ ప్రయత్నములో కృష్ణ దేవరాయ లుత్తర దిశకు వెళ్ళెను. చివరకు, విజయనగర సామ్రాజ్యమునకు, కళింగరాజ్యమునకు సరిహద్దు గోదావరి నది నిర్ణయింపబడెను. కాని గోదావరినుండి గంజామువరకు గల కొస్తారాజ్యము తెంగిగానునియే చెప్పబడుచున్నది. అంతయేకాని, కాలింగరాజ్య భూగోళములో చేరియుండలేదు ఇటులు కాలింగరాజ్యము మొగలాయిలు గోల కొండ జయించిన పిదప వారి స్వాధీన మయెను. కాలింగ కాలింగుల ఖీదక ప్రారంభమయెను. మొదటి జొన్నత్యము, వాణిజ్య, శిల్పప్రఖ్యాతి, వ్యవసాయ కుఖ్యాతి యివన్నియు రూపుమాప భిన్నాచారములవలించి యిప్పటికితీర చేరిరి. కళింగరాజ్యముఖ్యపట్టణమును ముఖలింగ మెట్టుకొని చి నామమాత్రము నిలిచినదో, అట్లే కాలింగులు తమ ఉచ్చ (proud) దేశము వదిలి యిప్పుడు నేద్యము వ్యవహారము చేయుచున్నారు. వీరల్లు ఉన్నతదశకు రాగలరో ఆవిషయము యింకా తీయన వచ్చిన దగియున్నది.

కాలింగుల సాంఘిక ఆర్థిక ఆకాశముగరించి కొంచెము ఆలోచించెదము. వీరలలో పూర్వము త్రొవ్వములుండెనుటకు సంజయములేదు. ఇప్పటికిని కాలింగోళ్ళు వైశ్యులైనాము నూచించెదరు. కాలింగు నంబు లనువారు ముఖలింగ దేవస్థానములో అర్చకులైయున్నారు. తనతరవర్ణముల వృద్ధులతోనంబు బన సంప్రదాయములో మగ్గుచున్నట్లు కానవచ్చుచున్నది. సింహాద్వీపములో నంబుల బంధవ్యములు కలిగియుండుట తెల్లమె. జాతా, తెలివిన ద్విములకు నాకాయాత్రలు జరుగుచుండెనుటకు ప్రమాణములుగలవు. శ్రీ శంకరాచార్యుల సిద్ధాంతబోధనకాలములో కాలింగజాతులు గంభీరజ్ఞానము గల వారనియు, తత్వజ్ఞాన పరాయణులనియు వ్రాయబడియున్నది. పూర్వము వృద్ధులతోనంబుననుటచే నృభేదముల పట్టుదల లేకుండుటను సూచించవచ్చును. తమపరి శ్రీ రామానుజుల యొక్కయు శ్రీవైతన్యస్వామియొక్కయు విశిష్టత్వత సంప్రదాయము గట్టిగా కాలింగులమధ్య వేరునాటియుండినది. గాన కారణము స్పష్టమగుచున్నది. వృద్ధులకు సిద్ధాంతములు విశిష్టత్వతమున మిక్కిలి చేరియున్నవి. ఇప్పటి ఆచార విధానములను పరిశీలించిన కొంతవరకు తెలియవచ్చును. కళింగదేశమునకు ముఖ్యపట్టణమును ముఖలింగ దేవస్థానములో అర్చకులు సనాతనమునుండి కాలింగులే అయియున్నారు. వీరిని నంబులని చెప్పవచ్చుగలదు. కాలింగులలో వేదాంతపండితులు అనేక చోట్ల నున్నారు. వీరు ఆంధ్ర గీర్వాణ భాషలలో నిపుణులు. తర్కము పురాణము వీరలు చక్కగా చదువుకొని కష్టాచారపరాయణులై యున్నారు. అయ్యవార్లు వేరుపాడిన వారు, మతగురువులై, యువపయన వివాహకార్యములు జరిపించెదరు. జంబెము వేసికొనెదరు. కాలింగ గురువులే ఛాలూఖ్య మందు మంత్రోపదేశము, చక్రాంతము, ఉష్ణ, సూర్య నము, వివాహము జరిపించెదరు. ఇటీవల నితరజాతులతో సాంగత్యమువలన ఆంధ్ర, ఓడ్ర భాషాభివృద్ధి మూలమునకొకటిగా నుండుట జరిపించుకొందురు. వీరి వివాహముల తంతు యానన్ద పూర్తిగా నడచించెదరు. వివాహకాలమునకు పూర్వమున నుపనయనము జరిపించెదరు. వీరలలో అతిభావ్యులగువాములు

మొదలు. ఇదియే కాలింగుల ఖీదక మూలకారణము ఆశ్వ యాజమానునకు ఆయుధపురా కాలింగులలో పట్టుదలతో గురు ఇదియేవారి పూర్వవీర్యత (Martial profession) ని నూచించుచున్నది ఇప్పుడు శ్రీలలో, విద్య అతి అరుదు పూర్వము కాలింగశ్రీలు రాజ్యమేలుచు, శత్రువులపై దండెత్తి యుద్ధముననిచి పోరాడినట్లు నిదర్శనములకలవు శ్రీలు వృద్ధులతము ప్రబలుగానున్న కాలముందును తమపరిహార శాస్త్రజ్ఞులుగా నుండిరి. కాలక్రమమున వారిరాజ్యము కోలు పోయిన పిదప దుర్గకపాలై అన్నికీర్తులు మరచిరి. ఇప్పుడు పార్వజాతుల అభివృద్ధి జూచి తిరిగి వారిసంఘములో ఆతి యంకురించుచున్నది. కాలింగయావములు అనేకచోట్ల తమ సంఘసంస్కారము చేసి క్రమక్రమమున సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక స్థితి యభివృద్ధి చేయుటకు పాటుపడుచుండుట విని యెంత యో సంతసించుచున్నాను. సకలసంపదల కారణమైన పరమేశ్వరు డట్టిప్రయత్నములను సఫలముజేయుగాక!

హీరమండలం వైశ్యసభలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

గంజాం మండలమున హీరమండల అసహాయోద్యమమున కీర్తికెక్కినపురము. ఇచట గతవత్సరము మండల జాతీయసభలు జయప్రదముగా జరిగినవి. ఇప్పుడు జరిగిన వైశ్యసభలతోకాక, డు శోభతో జరిగినదని చెప్పవలయును. వైశ్యసభలకుగల గంజాం, విశాఖపట్టణము, డిరిస్సాలనుండి వచ్చిరి. ప్రేక్షకులు గూడ పలువురు దయచేసిరి. ఈ సంవత్సరమున గట్టి క్రొత్త మార్పున మువారు నూర్గురు శ్రీలలో సభనలకరింపబడెను. విశాలమైన సభాభవనము నిండిపోయినది. ప్రతినిధులే 500 దాకాయుండిరి.

శ్రీకాకటం రోడ్డు వైపు నేనువచ్చ సభకే తెలిసినవారికి తెలుదిగిన దగ్గరనుండియు, బస, భోజనసౌకర్యములను స్వస్థం చేసెనుటజేసిరి. ముందు వేసంగియైనను నీటిలోపములేకుండగ బండ్లతో నీరు తెప్పించి సప్లముజేసిరి.

హీరమండలం వైశ్యులను ఖద్దరులం చెక్కుడు యభిమానము గలవని తనతఃప్రాంతములనుండి వచ్చినవారికి మొదటి దినముననే స్పష్టపడినది. కులసభ అగ్రతలకు శ్రీయుతవైశ్యరాజు సూర్యరాజుగారు బ్రహ్మపురమునుండి కొందరు వాలంటీర్లును విదేశీబేడ్లతో బంపిరి. రాజుగారు ఖద్దరుభిమానములు కారు. వారికి విదేశీపత్రపు కొట్టుగూడగలదు. వారి విదేశీపట్టిలను హీరమండలం రామోదంబ లేదు విదేశ బాడ్లను పారవైచి ఖద్దరు వాటిని ధరించవలసివచ్చెను. రెండురకములను బరంపురం వారు ధరించవలసివదిగా రాజుగారు కాసింపిరిగాని, అందులకు హీరమండలం రాంగీరించనందున తుదకు ఖద్దరునే యుంచవలసిన దని నిర్ణయింపబడెను.

రాజకీయసభ

కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు రాజకీయసభ జరుపకుండగ రెండుసార్లు తీర్మానించినను సభ్యులు చేయదలచుకొనిన సభకు, ఆహ్వానసంఘమువారు తోడ్పడి భవనమిచ్చిరి. రెండవనాటిరాత్రి రాజకీయసభ జరిగినది. శ్రీయుత టంకాల రంగన్నగారి రధక్షతవహించిరి. వీరు పిరికిసంపలుగారు. అసహాయోద్యమసందర్భమున శ్రీకృష్ణజన్మస్థానమును దర్శించిన మహానుభావులు, ఖద్దరు దీక్షుపరులు, జాతీయపాతకాలాస్థాపకులు. ఇరువది సంవత్సరములకు పూర్వమే, స్వదేశీ యాం దోళనాదినములలో, వంగదేశవిభజనకాలమున “యంగిండియా” యను అతివాద ఆంగ్లవార్తపత్రికను పెక్కులిలో సంపాదించి పోషించిన చిరకాల దేశభక్తులు. వీరి అధ్యక్షకోపన్యాసము విశాలబృదయమున, ఉత్కృష్ట ఆవర్ణములను, స్వాతంత్ర్యాభిలాషను, స్వరాజ్యవాంఛను తెలుపుచున్నది. తీర్మానములలో “పేగ్మనత్వ వింతయేమియు లేదు. ఖద్దరు, మర్కము నాగ పురము, పలువాఖోలీ సత్సాగ్రహము, నంగీయ ఆర్థనాన్ను నిర్బంధితులుగూర్చిన కాలాచితీర్మానములే గావించబడ్డవి. కాని అచ్చట శ్రీనివాసదాసుదొకడు పోతై అతిరహస్యముగా మద్రాసు స్వరాజ్యవాదుల చర్య నభినందించు తీర్మానమును వ్రాసి యొక వైశ్యభామణిచేతులో దాచెను. అతను నిద్దరకండ్లతో వానిని చదివితిన నెను. పెంజనే అయిన అయిదుచి దానిని ఖండించెను. తుద కుపపాదించిననాతడే దానికే ఓటివ్వ లేదు. అతీర్మాన మోడిపోయెనని వేరుగా చెప్పవలెనా?

కులసభమువల్ల

మేనరికము తప్పక చేసుకొనవలెనట. మేనకోడలిని వివాహమాడవలెనట. వివాహమాడిన ప్రస్తుతులను వీరమిచేసి రోగి కరువులములు, సుత్తపెండ్లెండ్లు ఖండింపబడినవి. ఇక ముందు అట్టి కార్యము భావించువారి నేమిచేయగలమున సందియము సభవారిని బాధించెను. ఏలనన లాభమువిడిచి వ్యవహారించు కోములు లరుగుగదా కులసభలు, దేశమున కరిష్ట వాడుకములను పంకతి హీరమండలమునజరిగిన వైశ్యసభ వ్య

క్రపరిచినది. ఆ సభాసంతరిమన గొప్పవిచారణ యొకటి జరిగినది ఒక జాతీయవాది ప్రభుత్వం లుండింపబడి, అయన దోషి యని నిర్ణయించి, కళింగారాయనను వెళ్ళేసిరి అటు వెళ్ళి వేయబడిన నువోబావులు,

తూము, కృష్ణమూర్తి

ఈతడు వైశ్య స్వభావ సేవకాక నేనాని, నిద్దరు దీక్షా వ్రతుడు, కాంగ్రెసు భావలంబుడు, దేశీయమహావీరుడు ప్రతివత్సరము తప్పక వెళ్ళుచుండువాడు, స్వాస్థ్య త్యాగి. గత సంవత్సరము జరిగిన శాసనసభ ఎన్నికలలో చాలా సభ్యులకి పోటీకి కాంగ్రెసు అభ్యర్థిలను తోడ్పడినవాడు సన్మానిండు. ఈసభ వైశ్యులలో సంగ్రహసంస్కారసభను స్థాపించినవాడు. ఈసభపై నిరూపించిన నేరములు మూడు.

(1) అంటరానితనమును పాటించెను. (2) ఇతరవర్ణములవారితో నీరు త్రాగును. (3) పూర్వమొకప్పుడు కొంతకాలము ఎక్జోపవీతములేక యుండెనట. కావున నీతని సభవారు కులభ్రష్టునిగాజేసిరి. ఇందులకాయన చెప్పినజవాబేమన, తాను చేసినకార్యము అశాస్త్రీయము కాననియు, పండితు లశాస్త్రీయమని ఖండించిన తాను, వారునిర్ణయించు ప్రాయశ్చిత్తమునకు తానియ్యకొందున నెను. కాని సభవారు శాస్త్రులర్పితో తమకు ప్రసక్తిలేదనియు, పూర్వవారమే వారికి ప్రధానమనియు కాసింపిరి. ఇందు చదువరులు గమనించవలసిన సంగతికట్టిగలదు. వైద్యులకు అందు ముఖ్యముగా కళింగవైశ్యులకు వేదోక్తకర్మలులేవు. ఉపనయనసంస్కారము సూతనముగా పురాణోక్తముగా ప్రవేశపెట్టబడినది. అదియు కొలదిమందిమాత్ర మామోదించిరి. వీరికి సూతనముగా ఉదయించిన కాంక్ష పరాచారము పేరిటశాస్త్రులర్పన ధిక్కరించినది. గత సంవత్సరమే పెద్దకోపదండసభలో కొందరుసభ్యులు శ్రీయుత టంకాల రంగన్నగారిపై దాడివేయ నెత్తించిరి. కాని అప్పుడు తన ఆనకాశముచిక్కలేదు. వారు చిపురువల్లలో జరుగనన్న సభలో విజృంభించురను గాలికబురు హీరమండలములో పుట్టినది.

ఈ సభల కే తెలిసిన వాక్యం బుర్రా శేషగిరిరావుగారును, ప్రాఫెసర్ గిడుగు సీతాపతిరావుగారును, పండిత నానా మార్యనారాయణశాస్త్రీగారును వైశీర్యానము విని ఆశ్చర్యపోడిరి.

యథోచిత సహకార వాదుల కార్యక్రమము నామోదించుడు

అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘసభ: భోపల్గూరుగారి తీర్మానములు

బొంబాయి, జూన్ 15:—బులెట్ లెబలో జరుగు ప్రత్యేక ఆఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘసభయందు ఈక్రిందితీర్మానము లుపపాదించ మహారాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘపు అగ్రతలకు యల్. పి. భోపల్గూరుగారు నోటీసు ఇచ్చియున్నారు:—

ఖద్దరు భారణ నిర్బంధము అంత మొందవలెను గౌహతి కాంగ్రెసు సందు ఆమోదింపబడిన 13-వ తీర్మానమునందు “చేతితోపడకబడి చేతితోనేయబడిన ఖద్దరు” అను మాటలకుబదులుగ “స్వదేశీములలు” అనియుండవలెను. (గౌహతి తీర్మానముననుసరించి కాంగ్రెసుసభ్యులు చేతితోపడకబడి చేతితోనేయబడిన వస్త్రములనే ధరింపవలసియున్నది. ఈసవరణ ఆమోదింపబడిన ఈనిర్బంధము అంత మొందును. స్వదేశీ వస్త్రములు ధరించి కాంగ్రెసుపనులు చేయవచ్చును.)

యథోచిత సహకారకార్యక్రమము

గౌహతి కాంగ్రెసుసందు (శాసనసభల కార్యక్రమమునకు సంబంధించిన) 5 వ తీర్మానమునకుబదులు ఈక్రిందితీర్మానమును అనుసంధించవలయును. శాసనసభలలో కాంగ్రెసు పక్షమువారు యథోచిత సహకారకార్యక్రమమును కొనసాగింపవలయునని ఆఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు తీర్మానించుచున్నారు. అనగా సంస్కరణములు అసంతృప్తి కరముగను అసంపూర్ణముగను ప్రకాశకరముగ నున్నను చాటివ్వలయుగ అల్పమునంభముకొరకే నాటిని ఆంగీకరించి చదివేయుచు సుపూర్ణ భాగ్యతాయత ప్రభుత్వసంపాదనమునకు ప్రయత్నింపవలయును. సంస్కరణముల ననుసరించి ప్రజలకులాభకరముగు విధిమునను ప్రభుత్వముకారి అన్యాయమును దుష్పరిపాలనమును ప్రతిఘటించుటకును కాంగ్రెసువారు పాటుపడవలెను. అనసరమనితోచిన కాంగ్రెసుసభ్యులు మంత్రివర్గముల నేర్వరూపమున, లేవనై ఇతరపక్షములవారు చుంట్రివర్గ మేర్వరూప్రయత్నములందు తోడ్పడినవచ్చును. కాని గౌహతి తీర్మానమున దలి సీ. యల్. క్లాబులకు న్యతిలేక ముగియును ప్రవర్తించి వీరిని ప్రతిఘటించవలయును. (ఆంధ్ర)

నాగపూరు సత్యాగ్రహము- వల్లభాయి పటేలుగారు

నాగపూరు నగర కాంగ్రెసు కమిటీవారు
తమిళం పటేలుగారు తమిళము వ్రాయలేదని చెప్పుట

జరిగిన సంగతులు

మదరాసు, జూన్ 15:—అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీ జేతరలు కార్యదర్శి పత్రికల కిట్టు తెలుపుచున్నాడు.—

నాగపూరు సత్యాగ్రహములను విచారించువలెనని వల్లభాయి కమిటీవారు వల్లభాయి పటేలుగారిని నియమించుచు గానించినచివరికి తీర్మానముపై పనియేమిజరిగినదని వల్లభాయి పటేలుగారు తమకు జాబునుగాని తంతునిగాని పంపలేదని నాగపూరు కాంగ్రెసు కమిటీవారు తెలుపుటలన ఆశ్చర్యముకలుగ వచ్చును. కావున వల్లభాయి పటేలుగారిని నియమించిన పిదప దేమిజరిగినదో స్పష్టముగా తెలుపవలయున్నది. వల్లభాయి పటేలుగారు అధ్యక్షునికి వ్రాసిన జాబులోని దంతయు స్పష్టముగా బోధపడుచున్నది. ఆ జాబునం దాయన యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—

పటేలుగారు అధ్యక్షునికి వ్రాసిన జాబు

నాగపూరు వ్యవహారములనుగూర్చి విచారించుటకై నన్ను పిల్చింపబడినందున నియమించినది తెలుసుకొనగానే ఆ బాధ్యతా భరింపజాలనని నేను వెంటనే మీకు తంతుచేయుంటిని. ఆ యుత్పత్తికిని మీరు నన్ను అంగీకరించి నాగపూరుకు వెళ్లవలసివని పట్టుబట్టియుండుటచేత నేనప్పుటికి వెళ్లుటకై యేర్పాటులనన్నింటిని జేసుకొంటిని. కాని నేను గాంధీమహాత్ముని ఆనుచుండనటచేతను మహాత్ముని యభిప్రాయము లదివరకే ప్రకటింపబడి యుండుటచేతను నన్నీ పనికి నియమించుటలో ఆర్థిక వేచని అడుగును అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యు లొకరు (ఆంగ్లము) వ్రాసిన జాబు పత్రికలలో ప్రకటింపబడినది నాకు చూపబడెను. ఈ యాంగ్లము బొంబాయి నుండి తిన్నగా నాగపూరుకువెళ్లి బహిరంగసభలో సుపర్యసించెను. దాని రిపోర్టుగూడ నాకు చూపబడెను. అందువలన నేనప్పుటికి వెళ్లుటకు పూర్వము నాగపూరువారి యభిప్రాయములను కనుగొనుట నా విధియని తలంచి, నేను వచ్చి విచారించవలసిన అవసరమున్నదేమో కనుగొని అట్టి యవసర మున్నట్లయిన జాన్ మొదటివారములో నేర్పాటుచేసి నాకు వెంటనే తెలియజేయవలసినదని నేను రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షునికి వ్రాసియుంటిని దానికి జవాబు రాకుండుటచే నేను నాగపూరుకు వెళ్లుట తన జవాబు మీదనే ఆధారపడి యున్నదనియు కావున తంతులో వెంటనే జవాబియవలసినదియు అధ్యక్షునికి తంతునిచ్చియుంటిని. దానిపైన అధ్యక్షుడు తాను నేను వ్రాసిన సంగతులనన్నిటిని నాగపూరు కాంగ్రెసు కమిటీ కార్యదర్శికి తెలిపి నేను వ్రాసిన కాగితములనుగూడ వారికి పంపి యుంటిని ననియు, ఆయనదగ్గరనుండి జవాబు రాగానే నాకు తంతు నిచ్చెదననియు వ్రాసియుండెను. కాని యంత కాలము వేచియున్నను జవాబు రాకుండుటచే వారి కిష్టము లేనప్పుడు నేను వెళ్లకూడదని నిశ్చయించి నానిశ్చయమును మీకు తెలియజేసితిని.

కొన్ని దినముల క్రిందట అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షునికి వచ్చిన తంతుని జాబు విశదము చేయుచున్నది. అదే తంతు అహమ్మదాబాదు నుండి పత్రికల కిట్టు పంపబడెను.

నాగపూరు నగర కాంగ్రెసు సంఘమువారు నాజాబుకు గాని తంతుకిగాని జవాబియకపోవుటలన నాకిష్టములేకున్నను అచ్చటికి వెళ్లకూడదని నిశ్చయించితిని. కావున అవసరమైనట్టి యితర యేర్పాటులను దయచేసి చేయుడు. తరువాత జాబు వ్రాసెదను.

ఈతంతు ఆయనగానే అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘ జేతరలు కార్యదర్శి నాగపూరునగర కాంగ్రెసు సంఘమువారి కిట్టు తంతుచేసెను. —

వల్లభాయి పటేలుగారు తన జాబును జవాబురా లేదని తంతు చేయుచున్నాడు. అందువలన ఆయన నాగపూరుకు వచ్చుటలేదు. తరవాత నేమి చేయవలెనో వర్చింప కమిటీవారు తెలుసుకొన గలసియున్నట్లు వెంటనే అచ్చటి పరిస్థితులనుగూర్చి పూర్తిగా వ్రాయుడు.

నీటికి జవాబుగ నాగపూరు నగర కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శి ఇట్లు తంతు నంపెను.

మీరంతి చేసినది కాని వల్లభాయి పటేలుగారు నాకుగాని మా సంఘమునకుగాని జాబునుగాని తంతునిగాని పంపలేదు. ప్రస్తుతము నాగపూరునందు జరుగుచున్న ఆయుధ కావనోల్లంఘనోద్ద్యమమును సాగింపవలెననియు సత్యాగ్రహోద్ద్యమమున కన్ని విధముల తోడ్పడవలెననియు, అందుకొరకై తక్కిన సభ్యులను చేర్చుకొను అధికారముతో రాయవూరు ద్వారా తేలివారగాలిలో ఉపసంఘమును నియమించవలెననియు నాగపూరు కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహకవర్గములో జూను 13 తేదిన అధిక సంఖ్యాకులు నిర్ణయించిరి. కాని యంతవరకు తీర్మానము పైన చర్యజరుగలేదు. అయితే జూను 18 తేదిన తీర్మానమును గూర్చి విచారించవలెనని నాగపూరు జేతరలు బాడీసభవారు నిర్ణయించిరి. తిలకు విద్యాలయ ప్రధానాచార్యుడు తిజ్జారీగారు సత్యాగ్రహోద్ద్యమమును నడుపుచున్నాడు.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘ జేతరలు కార్యదర్శి యాదినవ తంతునిగూడ మధ్యరాష్ట్ర, మరాఠీరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శికి పంపెను :—

“సత్యాగ్రహమును గూర్చి పూర్తివివరములను పంపవలసినదని నాగపూరు కమిటీవారికి తంతునిచ్చియున్నాము. మీ నివేదికమునుగూడ వెంటనే పంపవలెను.”

పర్యవసానము

ఇంతకు లేలినదేమనగా వల్లభాయి పటేలుగారు తిన్నగా నాగపూరు నగర కాంగ్రెసు కమిటీవారికి వ్రాయక రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుని ద్వారా వ్రాసెను. అతడేమో నాగపూరుకాంగ్రెసు కమిటీ కార్యదర్శికి తెలియజేసినదని చెప్పెను. అవసరమైన చర్య దీనుకొనుటకై పూర్తినివేదిక లింకను రావలసియున్నది. (ఆ. (పె.))

సత్యాగ్రహ మెట్టిదిగా నుండవలెను?

నిరోధశాసనముల నన్నింటిని ఉల్లంఘింపవలెను

స్వామి సత్యజేత్రగారి అభిప్రాయము

బొంబాయి, జూన్ 15:—స్వామి సత్యజేత్రగారు నేనునతో హెర్బాల్స్ పత్రికా ప్రతినిధితో మాట్లాడుచు నాగపూరు సత్యాగ్రహమునుబట్టి భచ్చిత్రము ఒక శెంకాలు నిర్వచించి విడుదలనుగూర్చి ఆయుధశాసనము నుల్లంఘించుచు సత్యాగ్రహము సత్వినయెడల అది అఖిలభారతసంఘ కార్యదర్శినియు, అది అఖిలభారతసంఘ కార్యదర్శిని నిరోధశాసనము లన్నింటిని ఉల్లంఘించుచు కాంగ్రెసువారే సత్యాగ్రహోద్ద్యమమును బయలుదేర దీయవలెననియు కాంగ్రెసే జాతీయ సంస్థయనియు, కావున వారే ఆపనికి పూనుకొనవలెననియు చెప్పిరి. (శ్రీ (పె.))

మధురలో సత్యాగ్రహ సన్నాహము

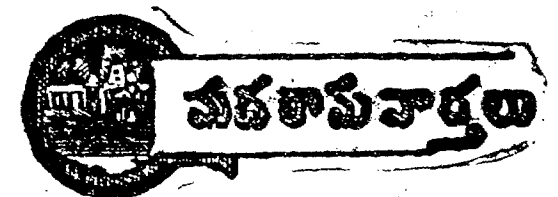
మధుర, జూన్ 14:—యనజనదళమున చేరవలెనని ఉద్బోధించుచు కెప్టెన్ కె. వి. గణపతి ఆయ్యరుగారిట్లు తెలుపుచున్నాడు :—

మధురలో శాసనోల్లంఘనమును జరపుటకై ప్రచారము ప్రారంభమైనది. బహిరంగసభలు జరుగుచున్నవి. భజనయారే గింపులు తోజుకు రెండు పర్యాయములు జరుగుచున్నవి. సామాన్య జనులును ఉద్యమమునందు తాహము కనబరచుచున్నారు. నాగపూరు ననుసరింపుటకు ఆంగ్ల రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారు తీర్మానించిరి. కొద్దిలో అవారీగారు చెప్పిన స్టేటు మెంటును చదివిన పిమ్మటగూడ తమిళనాడు సోమరితనముతో నుండరాదు. (శ్రీ (పె.))

తిరువూరు పశుప్రదర్శనము

తిరువూరు, జూన్ 14:—కోయంబూరు జిల్లా వ్యవసాయక సంఘమువారి యాజమాన్యమున పోర్తిక్రామిక, వ్యవసాయక పశుప్రదర్శనము నేటిదినము ప్రారంభమయ్యెను. కె. వి. న్యూబోర్డు సభ్యుడు మాక్ మెకలుగారు ప్రారంభమహోత్సవమునలిసిరి. సంఘపు కార్యదర్శియగు వెలింగిరి గొండరుగారు ప్రేక్షకులకు స్వాగతముపనుచు ఈ ప్రదర్శనములు ప్రారంభమైన విధమును వివరించిరి. మాక్ మెకలుగారు, ఇట్టి ప్రదర్శనముల ఆవశ్యకతనుగూర్చి వివరించిరి.

పలువిధముల ధాన్యములు, ప్రత్తి, విత్తములు, వ్యవసాయపు పనిముట్లు చేటు పువ్వుములు ప్రదర్శింపబడెను. కోర్టు, పశువులు ప్రదర్శనము ఎప్పటివలెనే ఏర్పరుపబడినది. (ఆ. (పె.))

రాకపోకలు:—ఆయుర్వేద వైద్యులు జమ్మి రమణయ్య పంతులుగారు నిన్నరాత్రి విజయనగరము బయలుదేరి వెళ్లిరి.

రంగారామిగారి రాక:—బిల్ బిల్ టి. రంగారామిగారు జూలై 13 న తేదిన ఆస్ట్రేలియా నుండి కొళంబో చేరకరని వార్తవచ్చినది.

డి. పి. డబ్లియు. పనివాండ్లు సమ్మె ముగిసెను

నేడు పనిలో ప్రవేశించిరి

వేతనముల నందరికి అందరికి హెచ్చించు విషయమై జాగ్రత్తగా ఆలోచించెదమని అభివృద్ధి శాఖా మంత్రి రంగనాథ మొదలియారుగారు వాగ్దాన మొనర్చుటచే పనివాండ్లు తిరిగి పనిలో చేరిరి.

ఈయనదయముజరిగిన కార్మిక సభయందు నాయకులగు ఐ. యల్. ఆయ్యరు శివరావుగారు పనివాండ్లవారికి పనిలో జేరుదని హెచ్చరించుచు మంత్రిగారు వారి విషయమై ఆదరముతో ఆలోచించునని వచ్చజెప్పిరి. సభాసంతరము పనివాండ్లు తమ నాయకులతో కలిసి కర్మాగారమునకువెళ్లి పని ప్రారంభించిరి.

డి. పి. డబ్లియు శాఖోద్యోగియగు స్టేటరుగారు గార్మి సభున నాయకులగు శివరావుగారికి క్రిందిలేఖను వ్రాసిరి.

“మదరాసు నందలి కార్మికుల తేమధ్యమును అందు ముఖ్యముగా ప్రస్తుతపమ్మెదారుల కష్టవస్థను గూర్చి ప్రభుత్వమువారు విచారించెదరు. ఈ విషయమై త్వలోనే యొక ప్రకటనగావింపబడును.

విప్లవోద్ద్యమములు విజయము గాంచవు

వసంతకుమార మజుందారుగారి ఉపన్యాసము

కాకినాడ, జూన్ 16:—నిన్న సాయంకాలము పురమందిరమున సాంబయూర్తిగారి అధ్యక్షతన ఒక పౌరసభ జరిగెను. వసంతకుమార మజుందారుగారు రుపన్యసించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—

రహస్యపు విప్లవసంఘముల విప్లవోద్ద్యమములను లాభములేదనియు ప్రభుత్వమువారు విప్లవోద్ద్యమములను అణచివేయగలరనియు 15 సంవత్సరముల అనుభవమునబట్టి నేను చెప్పుచున్నాను. విప్లవకారులు రహస్యసంఘముల నేర్పరుచుకొని బ్రిటిషు పరిపాలనమును అంతమొందింపవలయునను ఉద్దేశముతో ఎన్ని యోగ్యముల కొర్రు పనిచేసిరి. కాని ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేక శాసనముల తయారుచేసిరి. విప్లవోద్ద్యమములు లేలయే త్రవ్వండునట్లు చేయగలిగిరి. ప్రజలందరు కలిసి పనిచేయుటకు దౌర్జన్యరహితమును ఉద్యమము అవసరము. ప్రజలకు సంపూర్ణమును ఆత్మవిశ్వాస మేర్పడును. ప్రభుత్వమువారు లొంగునట్లు చేయుట సాధ్యమగును.

మజుందారుగారు ఉపన్యాసము ముగించుచు యువకులందరు పూనుకొని ప్రస్తుతము కాంగ్రెసును ఆవరించిన మాంద్యమును తొలగింపవలయుననిరి.

మజుందారుగారి భార్య శ్రీమతి హేమప్రోవగా రుపన్యసించుచు భారతీయులు భావదాస్యమును విడనాడి దేశవిముక్తికి పూనుకొనవలయుననిరి. ఆంగ్లదేశమున హేమపద్ధతిలే వందున శ్రీయుక్తాద తమభర్తలతో కలిసి దేశస్వాతంత్ర్యసంపాదనకు పూనుకొనవలయునని చెప్పిరి. (శ్రీ (పె.))

పఫ్ కుటుమిషనులు

బజారులో వాని కన్నిటికంటెను దృఢమైనవి. కొఖుబేరము మాత్రమే. ప్రసిద్ధమైన నర్తకులకు మాత్రము బాడుగకు యివ్వబడెను. అన్ని పరికరములును, విడిభాగములును కూడ అమ్మబడును. జిల్లా ఏజెంటుగూడ కావలెను.

బెట్ అందు కో (లిమిటెడ్) 1/186 మాంటూరోడ్డు, మద్రాసు

విజయనగరం

(స్వకీయవిలేఖరి)

దివాన్ మా. వెంకటరంగయ్య పంతులుగారిని

మిత్రమండలివారు సన్మానించుట

విజయనగరం, జూన్ 12:—విజయనగర సంస్థానము నకు దివానుగా నియమింపబడిన మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్య పంతులుగారిని సన్మానించువారిలో మిత్రమండలివారు మొదటి వారు. నిన్న సాయంత్రము మిత్రమండలి, యూరిలోని శివస్వామివారి వాహనానికి రంగయ్యగారికిని తదితరులకు ఆహ్వానము చేసి దీనిని ఆహ్వానించెను. విదవ పురపాలక సమన్వయము లగు గుండాల రామారావుగారి ఆధ్వర్యమున దివానుగారిని గౌరవించుటగాను నిర్వహించెను. రా. సర్వేశ్వర శాస్త్రిగారు ప్రారంభించిన విదవ కర్రా సీతారామయ్యగారు రామారావుగారిని ఆధ్వర్యముగా నుండి కేడి వారిని, రంగయ్యపంతులుగారిని పుష్పమాలలంకకులుగ చేసిరి.

మిత్రమండలి తరపున భోగరాజు నారాయణయ్యగారును నివ్వజ్ఞానపూజయు తరపున బాలసుందరంగారును సన్మానప్రతులు చేసిరి. బ్రహ్మశ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు ఆశీర్వాదములు, పద్యములు చెప్పిరి. మండపాక రామశాస్త్రిగారుగూడ తమ రచించిన కొన్ని అభినందన పద్యములు చెప్పిరి.

అంత రంగయ్య పంతులుగారు లేచి తమస్నేహితుల తమ్ము పొగడినవాక్యములు అంతయు అతిశయోక్తులుగా నన్ను నావారికి తనయందుగల అభిమానమును వెల్లడిచేయుచున్నదనియు ఈ అభిమానమునే ముందుగాడే నుంచవలయుననియు కోరిరి.

విదవ రామారావుగారు 14 సంచలముల నుండి పరిచితులుగా నున్న సాధులైన సద్గురులుగల్గి, విద్యార్థుల చేతను, అందరిచేతను శ్రేయోపపత్తిని శ్రీయ్యతి రంగయ్యపంతులుగారిని శ్రీ మహారాజువారు తమ దివానుగా నియమించినందులకు మహారాజువారి సభనందంపలసినదని చెప్పిరి.

ఆధ్వర్యమును అతిథులకు వందములపైమిడితో సభియగి నెను.

11-6-27 తేదీన మిత్రమండలివారు దివాన్ వెంకటరంగయ్య పంతులుగారిని గౌరవించు సమయమున బ్రహ్మశ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు చెప్పిన పద్యములు.

శ్లో. మాతాపాద్య మతిస్సాధ్య భార్యస్సాధ్య విశేషతః

అస్యవేకట రంగస్య సాధ్య స్సాధ్య మిత్రతా

సీ. పేదనాడలెల్ల బెంచకమాడు

గంపెడుబెడ్డలక గన్నతండ్రి

రాజ్యాభివృద్ధి కుర్రక మానడంలేని

ప్రాజ్ఞునియ శాస్త్రపండితుండు

మంచిచెడ్డల బోక్షించక మానడు

పనిపాటులందు వ్యసనరహితుడు

విద్యాంశులక గౌరవించక మానడు

సంగీత సాహిత్య వారివేత్త

గీ. బ్రాహ్మణుడు యౌవనుడు మితభాషి విద్య

మరియు వినయముగల కడు మంచివాడు

ప్రాత మన కట్టి వేంకటరంగయ యిటు

ప్రభునిమంత్రగ నుండుట భాగ్యము కద.

అభినందన పత్రక.

ముప్పక మహర్షావ దాస్తాన్, దివాన్ శ్రీ మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్య పంతులుగారు, ఏం. ఎ.; విజయనగరం.

ఆశ్చర్యకరము! శ్రీవిజయనగర మహారాజువారి కళాశాలలో మీరు ప్రధానాధికారిత్వోపన్యాసములై, మీ యపార బోధనా కళాకాశమున సహోపన్యాసకులయ్యుండునట్లు విద్యార్థులయొక్కయు నత్యధిక గౌరవాచరణముల కెంతయుఁ బాత్రులైరి.

అర్థశాస్త్రము నభిమానశాస్త్రముగా నభ్యసించి, తచ్చాస్త్రమునం దుపయోగప్రతిభావంతులై; గీర్వాణభాషయంల కాటిల్లుని యర్థశాస్త్రమును బుడత వామరసమృతముగ శాంధ్రికరించుటచే నాంధ్రభారతి యానంద తారాంగముగ మువ్వభినందించుచుండును.

శ్రీనాథాది మహాకవుల కావ్యములను విమర్శకృష్టితో బరిచినవారగుటఁ బారిశ్రమ భాగమునఁజేగక వాఙ్మయము

దేశబంధు చిత్తంపనదాసు గారు

నఁడుగూడ మీ రిహపమానాభిమాన వాసములకి క్రిందపంతులు మన్నాడు.

నూతనమగ స్థాపించబడిన గాంధీవిశ్వవిద్యాలయము యొక్క సెలెక్షువ్యవస్థను తెన్నుకలగా మీరతున్నత స్థానము బొందుటయే విద్యాధికులకు తమయొడ నాంధ్రులకుఁ గల గౌరవాతిశయమునకు సాక్ష్యమునందు.

స్వయంగానవ్యయును సాధులైనవారు, ఆంధ్ర గీర్వాణ భాషాభివృద్ధి కారకులు; ఆంధ్రదేశ స్వచ్ఛందమునకు మీరు విజయనగర సంస్థానాధ్యక్షులు నహోద్యోగమును బహుసభర్థులై, తమన్నతపరిచి బహుముఖులై విజయనగర నామాలేఖముగల విద్యార్థిగరము రాయలవాటి విద్యానగరమున బోలె సార్థకాభిధానముఁ బొందెదే! మిత్రమండలము నాంధ్రవాఙ్మయ పరిశ్రమనందును చిరస్మృతీయంబుఁగాక!

సకలవిధముల సుగుణుల మీరు పంపిణీపరిచి నమగ్ర హించిన విశేష కేసుషీ సంపన్నులగు శ్రీ శ్రీ శ్రీ మహారాజు వారికిని మీకును బరమేశ్వరుఁ డామురాజ్య భాగ్యములఁ బ్రసాదించుఁగాక!

చ. నిగ పయ సౌమ్యభాషణ ము నీమల నుండలమాధునన్ననల నిరతమునీవు గాంచి న్ను నీకలఁకలన్య మేర్పడన్ నరసంహృత కేష కవి సంచయ సంచితకీయనానను స్థిరలక్ష్మి రి న్నభివృద్ధి జెందుము వేంకటరంగ గుగ్రన్.

మిత్రమండలి సంఘసభ్యులు

కావలి (స్వకీయవిలేఖరి)

బోర్డు ఉత్తరపాఠశాల

జూన్ 14—ప్రవాళాల ప్రాతి వివా రిసంఘమునారు వార్షికోత్సవమును జయపరముగా జరిపిరి ప్రధానోపాధ్యాయులుగా యుండిన శ్రీయు. ఆత్మగి నుగూరి గారి ఛాన్సలరు మును శ్రీ బెజురాజు రామచంద్రారెడ్డిగారు బహింగపరచిరి శ్రీయుని గుగూరిగారు హాజర నందినములర్పించిరి. కల్లూరు న్యాయవాదిగానైన శ్రీహనుమంతు రామచంద్రం వుగారు కిలం గోవిందయ్యతో సభికుల నానందింపజేసిరి ఈవారు 14 మందిగాను 14 మంది మూత్ర మే స్కూలు ఛాన్సలరు పరీక్షయందు తీర్చులెరి.

కాలమానము

పాకీపంటలు అడుగుంటుంటే గాత్రాగ నీరుమాడలేక నిస్సృహ బందిన పజురాజుటికి అవ్వనిముది 1-2 పదునుల వాన నిన్న కురిసెను. కొంతవార తగ్గినది. ప్రజలులు వుల్సెనా పూరితులై నేవ్యపుసముల ప్రారంభించు నువ్వారు.

ఉద్యోగములు

డాక్టరు శివరావుగారు మారిపోయిర జనసంఖ్యకొమ్ము మన్నది. ప్రసూతి వైద్యసహాయము లేమిచే చాల కష్టముగా యున్నది. ఒక స్త్రీవైద్యురాలను నియమించిన చాలగులువుగా యుండును.

తూర్పు కృష్ణా సహకార ఖద్దరు ఉత్పత్తి విక్రయసంఘము - బంపగు.

భాగస్వాముల సాధారణసభ.

ఈ సంఘము యొక్క భాగస్వాముల మహాసభ యీ జూన్ 19 న తాకిబుర మద్దాపూయ 12 గల సంఘ కార్యస్థానమున అనగా భో. పట్టాభిరీతారామయ్యగారి యొద్దో, జరుగునగాన నాటాదార్లందరు తప్పక దయ చేయ వలయును.

విషయములు

(1) 1925, 1926-సం॥ ఆదేశము తీరుపు.

(2) ఎ. 88 బైలా మార్పు గరించి.

బి. 17 బైలా మార్పు గరించి రిజిస్ట్రారుగారు వారి చేసిన ఉత్తరువు.

(3) భౌగోళికమును గరించి.

(4) కాళిస్థానముల కార్యనిర్వాహకసభ్యుల యెన్నిక.

చె॥ వేం॥ సరసింహము,

కార్యదర్శి.

గంగలింపె పోయినది

మాతల్లి చొడకొప్పు శేషమృగాలు హరిద్యాంతునుండి తెచ్చిన గంగడిందెను 6-6-27 తేదీ రాత్రు బైలులో ప్రయాణము చేయుచుండగా రాజమండ్రి- బెజవాడ ప్రేక్షకులసభ్యులు ఎవరో నీకుకొనిపోయినారు. అది సారథులను గరిగియింప పట్టును. బిందెలను తప్పునట్లునను మార చూపుచేసిన తిమ్మ కొన్న పానగంగ యందున్న క్షరణమున మాకందరకుఁ జ్ఞువా గనున్నది. కనుక దానిని సారబడి తీసుకొనవల్లిన పుణ్యార్థులు వా పేరబాబు వ్రాసికొన నేను స్వయముగవచ్చి అగంగడిం దెను దెచ్చుకొనెదను. నెట్లవును వారికి కృతజ్ఞుడనై యుండును.

చోడవరపు జానకిరామారావు.

గవ్వరుపేట, - గణపాది

ఒక న్యాయవాది వాత్సల్యము

జూరివారి నిర్ణయమును జడ్జి అంగీకరింపకుండుట

కలఁత్రా, జూన్ 15—ఉత్పేరి గా చాస్తపుడును న్యాయవాదియు హవురా జిల్లాబోర్డు సభ్యుడను అను నిజా పాదపంజగారు జిల్లాబోర్డు మీటింగును వల్ల హవురానుండి తిరిగి వచ్చుచుండ ఇంద్రానిలే అనువంతు సుదీ 13 నుండి సహాయముతో అతనిని చంపెనని వార్తానువాదు శేషునుట్టి. హవురా సెషన్సుజడ్జి కేసు విచారింపెను. జూరుముని నిందితులు నిర్దోషులని అభిప్రాయము తెలిపిరి. కాని జడ్జి జూరుముల అభిప్రాయమును అంగీకరింపక కేసును హైకోర్టుకు మార్చెను. (ప్రీ ప్రెస్.)

దేశబంధుదాసు

శ్రీకృష్ణ

దేశం సంపత్తుల క్రిందల యీనాడు, దేశ బంధు చిత్రరంజనదాసుగారు పరమపదము జెందిరి. ఆనాడు దేశమంతయు శోకమున మునిగెను. ఈ పక్షము, ఆపక్షమును భేదములేక, జన సామాన్యము నాయకులను భేదములేక, అధికారులు అసభికారులను భేదములేక, ఎల్లరును కన్నీరు గార్చిరి. గాంధీమహాత్ముడు తన కుడిభుజము పోయినటుల పరితపించెను. హిందువులు తమ ముఖ్య నాయకుడు వెడలిపోయెనని విలపించిరి. మహమ్మదీయులు తమ ముఖ్యస్నేహితుడు కనుపింపనందులకు మిక్కిలి వగచిరి. దేశబంధుదాసు పట్ల ప్రజలు జూపిన గౌరవము, రారాజులకు సయితము లభింపజాలదు. దాసుగారి ప్రజ్ఞ ఏమి? వారి మహిమ దేనియందుగలదు? దాసుగారు, నిజమగు దేశ బంధువులు. వారి మతము దేశభక్తియే. వారి జీవితమునంతను దేశమాతృసేవకై సమర్పించిరి. తమకింకను మిగిలిన ప్రాసాదమును, దేశముకొరకే అర్పించివదిలిరి. దేశబంధు దాసు న్యాయవాదవృత్తి యందు అద్వితీయఖ్యాతి గడించెను. ప్రతిమానము నను వేనకువేల ద్రవ్యమును గడించెను. వేనకువేలు దేశసేవకై వినియోగించెను. మొదటినుండియు, ఆయన జీవితము త్యాగముతో నిండియుండెనని జెప్పవచ్చును. తన తెలివి తేటలను, కుటుంబ పోషణకు మాత్రమేగాక హైందవ కుటుంబ పోషణకై వినియోగించిన మహనీయుడు, దేశ బంధుదాసు.

దేశసేవకు లెందరో, దాసుగారి దాతృత్వము పై నాధారపడియుండిరి. వీరి బుద్ధిసూక్ష్మత న్యాయవాదవృత్తియందేగాక, వంగసాహిత్యాభివృద్ధికి గూడ తోడ్పడెను. అరవిందయోగి తరపున కోర్టులో వాదించిననాటినుండియు, దాసుగారి నామము ఏదియో యొకరికిని వినిపించుచునే యుండెను. కాని వంగదేశమునకు వెలుపల సంతగ వినిపింపలేదు. అమృతసరపు కాంగ్రెసునందు, రాజ్యాంగ సంస్కరణములు నిరసించబడుటకు దాసుగారి వాదకౌశలము మిగుల తోడ్పడెను. జిన్నాగారిలో దాసుగారు హోరాహోరిగ పోరాడిరి. వివాదరంగమున దాసుగారు నాయకుల కెవరికిని తీసిపోరని తేలెను. కాని, దాసుగారి మహిమను బయల్పరచుటకు, గాంధీమహాత్ముని అసహాయోద్యమము తోడ్పడెను. బుద్ధివైభవముతోబాటు, హృదయ పరివేక్షము గూడ దాసుగారికి కలదని చూపుటకు, ఈయద్యమము అక్కరకువచ్చెను. అత్యధికదాయము నొసగుచు, మహారాజువలె జీవించుటకు తోడ్పడుచుండెడి న్యాయవాదవృత్తిని దాసుగారు త్రుటికాల

ములో విసర్జించిరి. వంగదేశమున అసహాయోద్యమ వ్యాప్తికి తోడ్పడిరి. నాగపురపు కాంగ్రెసుసభలో అసహాయోద్యమమునకు సంబంధించిన సమగ్రముగ తీర్మానము జరుగుటకు, దాసుగారి పట్టుదలయే ముఖ్యకారణమయ్యెను. ప్రస్తుత విద్యాలయములను బహిష్కరించుటకు దాసుగారు విద్యార్థులను పురిగొల్పిన విషయమును మరువ వీలులేదు.

దేశభక్తులందరికీవలెనే, దాసుగారికిని శ్రీ కృష్ణజన్మస్థానమునకు బోవు భాగ్యములభించెను. వజ్రమునకుసానబెట్టినవిధాన, కారాగృహనిర్బంధములు నాయకుల లోపములను తొలగించి వారి మహత్వమును మరింత ప్రకాశింపజేసెను. కారాగృహ నిర్బంధము, దాసుగారి ఆలోచనలను పరివేక్షము జేసెను. తమ స్వరాజ్యవిధానమును, దాసుగారు ప్రచురించి, ఒక్కమారుగ నూతన నివాదమును మ్రోగింపజేసిరి. గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధము, దాసుగారి కపూర్వావకాశము నొసగెను. శాసన సభాప్రవేశము, దేశములో నూతనాందోళన కారణ మగుననియు, ద్వంద్వప్రభుత్వము భగ్నమగుచో బూటకపు సంస్కరణముల భ్రమదోలగుననియు, సంస్కరణములను అంతరింపజేయుటయో లేక సవరింపజేయుటయో జరుగుననియు, దృఢవిశ్వాసము దాసుగారి కేర్పడెను. గయా కాంగ్రెసుసభలో దాసుగారివాంఛ నెరవేరలేదు. బహిష్కారవాదులబల మధికముగ నుండెను. కాని దాసుగారు నిరుత్సాహముజెందక, కాంగ్రెసు ముగిసినవెంటనే దేశమునందు తీవ్రాందోళనము కొనసాగించిరి. ఆసేతు హిమాచలపర్యంతము, దాసుగారి నూతన సందేశము ప్రతిధ్వనించెను. మహాత్ముని నాయకత్వ పులాభములేక, అటు నిర్మాణ కార్యక్రమముగాని ఇటు సత్యాగ్రహాది చర్యలుగానిలేక అసహాయోద్యమము మందగించిన సమయమునందు, దాసుగారి సందేశము పలువురకు అమృతోపమానమయ్యెను.

కాకినాడ కాంగ్రెసునందు, శాసనసభా ప్రవేశమునకు సందు వదలబడెను. స్వరాజ్యపక్షమును కాంగ్రెసుమహాసభ పరోక్షముగ నాశీర్వదించెను. స్వరాజ్యపక్షము ముందుచే మరింత హెచ్చెను. కలకత్తా మ్యూనిసిపలుసంఘము స్వరాజ్యపక్ష వశమయ్యెను. శాసనసభలోగూడ స్వరాజ్యపక్షమునకు బలమితీయించెను. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము మధ్య రాష్ట్రములలోను బెంగాలులోగూడ సంతరించెను. స్వరాజ్యపక్షము అసహాయోద్యమోపద్రవమును తగ్గించి, అధికారవర్గమునకు సౌకర్యము కలిగించునని తలచినతలంపులు వ్యర్థమగుటచే, నిర్బంధములు ప్రారంభమయ్యెను. బెంగాలు అర్జినెన్సు స్వరాజ్యపక్ష ప్రముఖులపై ప్రయోగింపబడెను. కలకత్తా కార్మికేషనుకు కార్యనిర్వాహకోద్యోగియు, దాసుగారికి కుడిభుజమునగు సుభాష చంద్రబోసు గారిస్వచ్ఛ తొలగింపబడెను. ఇట్టి నిర్బంధములకు చేమూత నొసగినవారు, లేబరు ప్రభుత్వమువారగుట మరింత ఆశ్చర్య కారణమయ్యెను. ఇంగ్లాండులో నేపక్షమువారు ప్రాబల్యము వహించినను, హిందూ దేశము పట్ల నొక్క రీతిగనే మెలగెదరను నమ్మకము ప్రజలలో ప్రబలెను. దుర్బలదేహులయి, నిర్బంధముక్తులయిన గాంధీ మహాత్ముడు దైరిన్యములను గుర్తించెను. బహి

ష్కారవాదులకును, స్వరాజ్యపక్షమువారికిని మధ్య చెలరేగుచున్న తీవ్రచర్చల నవకాశముగ నైకొని, బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు స్వరాజ్యపక్ష ప్రముఖులను నిర్బంధించుచున్నారని, మహాత్ముడు కనిపెట్టెను. దాసు ప్రభుత్వమును గూడ మరల నిర్బంధించెదరను వదంతులు బయలుదేరెను.

ఇట్టి స్థితిలో కేవల సిద్ధాంతముల పట్టునలతో కాలము గడుపుట పాడిగాదని తోచి, మహాత్ముడు దాసుగారితో ఒడంబడిక గురుర్నకొనెను. అయ్యదియే గాంధీ దాసు ఒడంబడికయను పేర పిలువబడెను. ఈ యొడంబడికవలన, ఇంగ్లాండుమోయను నటుల, నిర్బంధము లొక్కసారిగ నాగిపోయెను. మరల కాంగ్రెసు ప్రముఖుల హృదయములలో నైక్యము గుదిరెను. బెల్గాంలో జరిగిన కాంగ్రెసు మహాసభయందీ యొడంబడిక ఖాయపరుపబడెను. స్వరాజ్యపక్షము కాంగ్రెసులో సంతర్భాగమయ్యెను. అప్పటిస్థితిని నే ఒక్కమారు జ్ఞాపకమునకు దెచ్చుకొనుట యవసరము. ఇప్పుడు మరల కాంగ్రెసు పక్షముల మధ్య వివాదములు చెలరేగియున్నవి. రానురాను ఇవి గూడ మితిమీరుచున్నవి. కాంగ్రెసుప్రతిపక్షు లీయవకాశము నైకొని, కాంగ్రెసుచీలికలను మరింత పెంచుటకు యత్నించుచున్నారు. దీనివలన కాంగ్రెసుబలము క్షీణింపకమానదు. అందుచే సకాలములోనేమేల్కొని వివాదములను విడనాడి, ఏకమై కృషిసలుపుట కాంగ్రెసుసభ్యుల పరమధర్మము. బెల్గాం కాంగ్రెసునకు పిమ్మట, కాంగ్రెసు కార్యక్రమము నిరంతరాయముగ సాగునని యూహింపబడెను. కొన్ని ప్రవేశవిషయమున గాంధీమహాత్ముడు దాసుగారికి తోడ్పడియుండ, నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహింప సమకట్టి దాసుగారు మహాత్మునకు తోడ్పడదలచిరి. గ్రామపునర్నిర్మాణమునకై యావచ్ఛక్తిని వినియోగింపదలచిరి. తదర్థమై నిధిని ప్రోగుచేసిరి. దాసుగారిపట్ల మహాత్ముని యనురాగము రానురాను అతిశయింపసాగెను. మహాత్మునిపట్లగూడ దాసుగారి గౌరవమితీయించెను. ఇరువురును కలసిపనిచేసెడి యవకాశము లభించెను. ఈయవకాశమే పూర్తిగ వినియోగింపబడినచో హిందూదేశము అనతి కాలములో స్వరాజ్యము బడసెడిదే.

కాని తానొకటి దలచిన దైవము వేరొకటి దలచెనను రీతిని, దాసుగారి శరీరము రానురాను దుర్బలస్థితిలోనికి వచ్చెను. బెల్గాంను వీడిననాటినుండియు, దాసుగారికి జ్వరము తగులుచునే యుండెను. అయ్యది రానురాను దీర్ఘజ్వరముగ పరిణమించెను. దాసుగారు సంతత ప్రచారముచేయుట కిందువలన అడ్డుగలిగెను. ఇట్టి జబ్బుస్థితిలో సయితము, దాసుగారు ఫరీదుపురపు సమావేశమున కధ్యక్షతవహించి తమ అంత్య సందేశమునొసగిరి. గౌరవప్రదమగు సహకారమున కవకాశముగలదని పాలకులకు తెలిపిరి. దాసుగారు జూపిన కరమును, అధికారవర్గమువారు నైకొనక బోయిరి. చేజిక్కిన అమూల్యవకాశమును జారవిడిచిరి. కాని దాసుగారింతత్వరలో దివంగతులగు దుర్బల ఎవరును తలంపలేదు. బెంగాలునందు పర్యటనముసలుపుచున్న గాంధీమహాత్ముడంతకుపూర్వమే

కాల్చితిగనునందు దాసుగారి కతిధిగనుండి, వారిలో కర్తవ్యములను చర్చించెను. దాసుగారి మరణ వార్త మహాత్మునకు దుస్సహముగదోచెను. పంగ దేశమున కన్నీటిధారలు వర్షించెను. హిందూదేశ మంతయు విడబంబుధిలో మునింగెను. అనన్యచింత లేక మరణకాలమువరకు మాతృసేవయందే నిమగ్నులై దేశబంధు దాసుగారు అసుపులబాసిరి. భారతకన్నను వాంఛనీయమగు జీవితమేముందును? దాసుగారి మరణము, దేశమునందు తీరనిలోటు వాల్చిల్ల జేసెను. కాంగ్రెసుమహాసభ స్వరాజ్యపక్ష మువారి కార్యక్రమమును పూర్తిగ నామోదించి కావనసభల ఎన్నికలను నడుపుటకు నిశ్చయించినను, స్వరాజ్యపక్షము ఊగతి జెందుట ఎంత శోచనీయమో దెలుప నక్కరలేదు. దాసుగారివలె విద్యాభికులను ప్రజలనుగూడ ఆవేశపరుల జేయగల నాయకులెవరు గానరారు. అధికారవర్గమువారి ఎత్తులను మెడలపరుగలనాయకులు గనుపింపరు. దాసుగారివలె జాతీయభావమును ప్రజ్వలించజేసి, అన్ని సంఘములను తృప్తిపరుపగలవారులేరు. దాసుగారు కృతీభూతులైయున్న సమయమున, ద్వంద్వప్రభుత్వమును విధానముగ సాగింపవచ్చునని బెంగాలు ప్రభుత్వమువారుతలచి యుద్వేగిరి. కాని శిల్పవశిష్టులగు దాసుగారిని కుర్చీపై నెత్తికొని శాసనసభలోనికి గొంపోయిన వెంటనే, వాతావరణము మారి పోయెను. చల్లబడిన హృదయములు మరల ప్రజ్వలించెను. అటునిటు నూగులాడుచున్న సభ్యులు వెంటనే దాసుగారి పక్షము వహించిరి. మంత్రిపదవుల యాశగల వారిసంఖ్య సన్నగిల్లెను. ద్వంద్వ ప్రభుత్వమును పునరుద్ధరించు ప్రయత్నమంతటితో నేల గూలెను. దేశబంధుదాసుగారు తమ శపథమును చెల్లించుకొనిరి. సంస్కరణములు సవరింపబడి స్వరీపాలనము నయినను నొసగవలయును. లేనియెడల సంస్కరణముల కపటనాటకమంతరింపవలయునని, దాసుగారు చాటుచుండిరి. దాసుగారి యుద్దేశ్యమును గ్రహించి స్వరీపాలనము నొసగి యూడిన, ప్రభుత్వమువారి కిది ప్రజలకు ను మేలుగ నుండెడిది. ఇరువురకు ను దృఢసఖ్యము ప్రబలి, దేశము క్రమాభివృద్ధిగాంచుచుండెడిది. ఇంగ్లండు కీర్తి యతిశయించెడిది. కాని అట్టి యనకాశమురు విడనాడి, ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధములకు గడంగిరి. అందుచే, సంస్కరణముల బూటకము నంతరింపజేయ నమకట్టి, దాసుగారు తమపంతమును సాధించుకొనిరి. కాని దాసుగారయినను, కేవల శాసనసభాక్రీడలవలననే స్వరాజ్యము లభించునని ఎన్నడును జెప్పియుండలేదు. శాసనసభల సరిహద్దులు వారికి దెలియును. కాంగ్రెసుపక్షమువారిని శాసనసభల కధికముగపంపుటచే, ప్రజల స్వరాజ్యవాంఛ వానిలో స్పష్టముగ వెల్లడియగుట నిశ్చయము. స్వరాజ్యము తప్ప తక్కుంగల వరములతో భారతీయులకు నిమిత్తములేదని ప్రపంచమునకు వెల్లడియగుము. ద్వంద్వప్రభుత్వము నంతరింప జేయుచో, ప్రజల యుద్వేగములు మరింత పరిస్ఫుటమగును. అంతియ జూర్చి స్వరాజ్యమును దెచ్చుటకీ చాలవు. దానిని నెరవేర్చుటకు శాసనసభలకు వెలుపల, నిర్మాణ ప్రయత్నములు జరుగవలెను. ఇవి చురుకుగ జరుగుచున్నవెడల, శాసనసభలలోనికి పోయిన ప్రజా

ప్రతినిధులు యభిప్రాయములను ప్రభుత్వమువారు గౌరవించుచుందురు. వారి మనోనిశ్చయము బలపడుచుండును. లేనియెడల, శాసనసభల లోపలను వెలుపలనుగూడ స్వరీపాలనోత్సాహము తొలగును. ఈసంగతిని గ్రహించియే, గ్రామపునర్నిర్మాణమును కొనసాగించుటకు దాసుగారు తలపెట్టిరి. ప్రతిగ్రామమునందను పంచాయతులను స్థాపించి, గ్రామములను స్వరాజ్యనియములుగ జేయ నంకల్పించిరి. వారి కోర్కెలు రిత్తకోర్కెలుగావు. దాసుగారు తలచినపని, వృధగాజాలదు. తమ సంకల్పము నెరవేరువరకు, వారు పట్టినపట్టు విడచువారు కారు. కాని, అకామృత్యువాత బడుటచే, దాసుగారి సేవాలాభములను ప్రజలు కోల్పోవుట తటస్థించెను. దాసుగారిభవనము, స్త్రీల వైద్యా యముక్రింద మార్చబడినది. దాసుగారి కలెబరమును దహనము చేసినచోట, స్మారకచిహ్నముగ నొక భవనమును నిర్మించుటకు నిశ్చయింపబడినది. నేడు శంఖుస్థాపన మహోత్సవము జరుగును. దాసుగారి పేర కద్దరు నిధి నెలకొల్పబడినది. ఈనీతిని దాసుగారి పేరుతో, ఎన్నియో యువయోగకరమగు కార్యము లింకను జరుగుచున్నవి. దాసుగారు చని పోయినను జీవించియేయున్నారు. నేటిదినము దేశమందంతటను సభలు జరుగును. విచారమును సూచించు తీర్మానములు గావింపబడును. ప్రసంగములకు కొడువయుండదు. కాని, దాసుగారు తలపెట్టిన గ్రామపునర్నిర్మాణమును చేపట్టి దానిని సాధింపగలిగినగాని, ప్రజలు వారిపట్ల నిజమగు కృతజ్ఞత జూపజాలరు. గ్రామపునర్నిర్మాణమే స్వరాజ్యనిర్మాణమగును. ఇంగ్లండు స్వరీపాలనమును బుద్ధిపూర్వకముగ నొసగినను నొసగకున్నను, స్వరాజ్యము దానియంతట యదియే సిద్ధిచును. అట్టి మహాత్కార్యమును కొనసాగించుటకు దాసుగారియాత్మభారతీయులను పురిగొల్పుగాక!

రాబోవు అఖిలభారత కాంగ్రెసుసభ

రాబోవు అఖిలభారత కాంగ్రెసుసభ, మద్రాసు శాసనసభ్యులచర్య గూర్చి విచారించుటకే ప్రత్యేకముగ గూడుచున్నది. అట్టి సమయమున, ఇతర వివాదాంశములను కార్యక్రమమున జేర్చకుండుట మేలు. లేనియెడల మరల సిద్ధాంత రాధాంతములు బయలుదేరి అంతు లేని చర్చలకు తావిచ్చును. నేటి వార్తల ప్రకారము, కద్దరు భారణ నియమమును తొలగింపవలయుననియు, కాంగ్రెసుపక్ష శాసనసభ్యులు రిస్పాంసీవు సహకారము నవలంబింపవలయుననియు, వీలగుచోటుల నెల్ల మంత్రి పదవులను కాంగ్రెసుపక్షమువారు స్వీకరించియు, అనుకూలురగు వారు వానిని స్వీకరించుటకు తోడ్పడియు రిస్పాంసీవు సహకారమును వెంపొందింపవలయుననియు, మున్నగు సవరణలను భోపట్కూరుగారు రాబోవు సభలో చర్చించు నిమిత్తము బంధనముల తెలియగలదు. వీరు సూచించిన సవరణలన్నియు చాల ముఖ్యమయినవే. అన్నియు వివాదమున కెడమిచ్చునవియే. వెనుకటి కాంగ్రెసుతీర్మానమును పూర్తిగ మార్చునవియే. ప్రత్యేకసభలో నిట్టి వివాదగ్రస్తముగు తీర్మానములను ప్రవేశపెట్టుట ఏ మాత్రము భావ్యము గాజాలదు. ఉన్నవివాదములే, కలవరము బుట్టించుచుండ

కొత్తవానిని ప్రవేశపెట్టు టెందులకు? భోపట్కూరుగా రిట్టి సవరణలను ప్రవేశపెట్టుచో, మరియొకరు శాసనసభల బహిష్కార తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టవచ్చును. రాబోవు మద్రాసు కాంగ్రెసు సభలో శాసనసభలలో నేమి జేయవలయునను విషయమును ఖండితముగ నిర్ణయింపవలసిన అగత్యముగలదు. అట్టితరి ప్రత్యేకోద్దేశ్యము నిమిత్తము సమావేశమగుచున్న సభలో, తీవ్రమగు మార్పుల గూర్చి చర్చ కవకాశమిచ్చుట పాడిగాదు. ఈసంగతిని, కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీమాన్ శ్రీనివాసయ్యగారు గమనించెదరని నమ్మెదము.

నాగపురపు సత్యాగ్రహము: పటేలుగారు

నాగపురపు సత్యాగ్రహమును పరిశీలించి నిశ్చయించుటకు, అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘము వారు పల్లిభాయి పటేలుగారిని నియోగించిరి. పటేలుగారు మొదట తామిషనిని నిర్వహింపజాలమనిరట. కాని, కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శిగారి బలవంశమున వారిందుకు బూనుకొనిరి. నాగపురమువారి యభిప్రాయ మెటులున్నదో కనుగొనుటకు, పటేలుగారు రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షునికి వ్రాసిరట. కాని, జవాబు రాకపోవుటచే, పటేలుగారు నాగపురమునకు వెడలుట మానుకొనిరట. పటేలుగారివాదము సమంజసముగ దోషదు. ఎవరేమనుకొనినను, నాగపురమునకుబోయి ఉద్యమమును పరిశీలించి, తమయభిప్రాయమును నిర్భయముగ తెలుపుట, పటేలుగారి ధర్మమైయుండెను. ఇతిరాలోచనలతో వానికి బనియేలేదు. సత్యాగ్రహమును నిర్వహింపబూనినది నగర కాంగ్రెసు సంఘమువారు. తమ కట్టికంటి చేరలేదని, ఆసంఘపు కార్యదర్శి తెలుపుచున్నాడు. పటేలుగారు వీరికి సరాసరి సేవాయలేదో తెలియదు. రాష్ట్ర సంఘాధ్యక్షునికి మాత్రమే వ్రాయుట భావ్యముగదోషదు. ఎటులైన నేమి, పటేలుగారు తమచేతుల గడుకొనిరి. నగర కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శికిని, రాష్ట్రీయ సంఘ కార్యదర్శికినిగూడ తమ రిపోర్టులు బంపుడని, అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి తంతిపడెనట. వీరి రిపోర్టులు చేరినతరువాత, ఏమిచర్య దీసి కొనవలయునో యోచింపబడునట! ఇంతకన్నను కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులును, కార్యదర్శులును నాగపురమునకుబోయి, నేమి జరుగుచున్నదో స్వయముగ నేల పరిశీలించగూడదో తెలియదు. మొత్తముమీద పటేలుగారును, కాంగ్రెసుసంఘ నిర్వాహకులును ఈవిషయమై మెలగిన విషయ ఏమాత్రము సంతృప్తి గలిగింపజాలదు.

బెంగాలు సేవనలు బాంకి

పునరుద్ధరణప్రయత్నములు
కలకత్తా, జూలై 15:—బెంగాలు సేవనలు బాంకి క్రెడిటరులు డిపాజిటరులు సమావేశమై ఈక్రింది తీర్మానములు గావించిరి (1) బాంకిని రిక్విజేటు ప్రయత్నములను మానుకొని బాంకిని పునరుద్ధరించుటకై డిపాజిటరులకు అనకాశిమివ్వవలెను. (2) బాంకి ఆర్థికపరిస్థితులను పరిశీలించుటకై ఒక ఉపసంఘము ఏర్పరుపవలెను. రిక్విజేషను ఉత్తరువు ఇవ్వవలయునని ఇంగ్లీషులుబాంకినాగు వాధులచేసిన పేట్రునుపై వివాదాన హైకోర్టునారు కొంతకాలము ఆపునలచేయవలయునని మరియొక తీర్మానము గావించబడినది.

విరిషు ఫ్రీస్టేటు ఎన్నికలు - అంచనా

లండన్, జూన్ 11:—విరిషు ఫ్రీస్టేటు ఎన్నికలు ఇ

ట్లండన్మునని సూచించుచున్నారు.

ప్రభుత్వము

కంట్రీ మురిపట్టికలు

డివైలరా సీక్స్ నుపట్టుము

ఇతరపట్టుములు

కార్మికపట్టుము

57

50

55

20

అంగ్లో-విరిషు ఒడంబడికను ఆమోదించినవారికే విజయ మనుచున్నారు. ప్రభుత్వము ఒకసారి నమగనుండుటచే చిన్న పట్టుములలో ఎవరో వీరితో కలిసిన రుకొనుచున్నారు.

విరిషు ఫ్రీస్టేటు ఎన్నికలు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

ప్రభుత్వము

పినానా పెయిలు

కార్మికులు

స్వకలక్షలు

రైతులు

జాతీయ సమితి

సీక్స్

45

44

22

12

11

8

5

జాతీయ విశ్వవిద్యాలయమువారు ఇద్దరు ప్రభుత్వ సభ్యులను ఎన్నుకొనెదరటం. మూడవసారి నామం డెయిలు పార్లమెంటు వరకు ఇచ్చెదరు. తప్పక డిల్లీలో నలుగురు స్వకలక్షతయ భ్యక్షులలో ముగ్గురు కెన్డరట.

ప్రేక్షయూనియను బిల్లు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

కమిటీ వైది పూర్తియగుట

లండన్, జూన్ 15:—ముఖ్యపరిశ్రమల విషయములో

ప్రస్తుతమున్న ఏర్పాటులెట్లు పనిచేయునో ఆలోచించుట కొక కమిటీని నియమించెదమని మెయిల్లండుగారనిరి. కావన్న సభలో ప్రేక్ష యూనియను బిల్లు కమిటీ వైది పూర్తి అయినది.

పటేలుగారు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 15:—హిందీములో పటేలుగారు హ్య

లిపాక్కు ప్రభుత్వతో వివాదంబయి. పటేలుగారు తానుజూచినవారిలో అందరికంటె చాలయోగ్యుడని హ్యలిపాక్కు ప్రభుత్వము. పివ ఆయన లిప్సనుపోయిరి. ఆయన నివసించు భారతీయులు 25 గురు ఆహ్వానించిరి. రేపు లండనుకు పోయెదరు.

‘షేరిపు’ బందీల మోటారును నడుపుట

ఇల్లికోయి, జూన్ 14:—ఇల్లికోయిలో హత్యనేరము లో ఉరికిక్షవిధించబడిన ఆయిదుగురు బందీలు డెబుసాల యధికారిని జంపి పారిపోవుటకు ప్రయత్నించినపుడు, షేరిపు తమ మోటారు బండిని నడుపుటకేర్పాటు చేసిరి. ఏమైన మోసము చేసిన ప్రాణములనుదీక్షదమని తుపాకిని గురిపెట్టి ప్రక్కయొక్క ముగల కెదురుగ. డెబుసాలయధికారులు పోరినపుడు ఇతనిలో ఏ అంతయు గుండ్రముయమే. కాని ఆసాయము కలుగలేదు. ఇద్దరు ఖయిదీలు తుపాకి దబ్బులకు గురియయిరి. ఇద్దరు పట్టువడిరి. ఒకడు నారిపోయెను.

ప్రాధికార బుర్గురుగారు జోబ్బిత్తు గారిగ్రంథమునుండి విషయములను దొంగించి జ్యోతిశ్శాస్త్రమును వ్రాసెనని ఇచ్చిన యభియోగమును కొట్టివేసిరి. వాదియను స్పష్టంగా రసీలు చేపెదరట.

డోయిసీ వైమానికుడు చావుతప్పించుకొనుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

హ్యరిస్, జూన్ 15:—హ్యరిస్ వద్ద 2 మైళ్లు పోయి చెట్లకిక్కునులపై నున్న పుక్కు క్రిందకుగనలెనని నిశ్చయించుకొనెను. సరిగానే దిగెను. కాని క్రిందభాగము మాత్రము పెట్రోలు ప్రేలుబతోనే వైమానికులు దుమికిరి. అత్యాశ్చర్యముగ తప్పించుకొనిరి. తల వెంట్రుకలు కాళినవి. కాని ఇతర హానిలు గలేదు. ఇంకోవిమానము నాకు ఎక్కడదొరుకునని యడిగెట. ఈ ప్రాదముచ్చినపివ, డోయిసీగారు.

రాయు వ్యవసాయ కమిషను

భాగ్యపుబస్తాల నెత్తు యంగ్రములు

(ప్రత్యేకవిలేఖరి నుండి)

లండన్, జూన్ 15:—రైలువైదుమ్య భాగ్యపు బస్తాల నెత్తి నేయు యంగ్రములనున్నననియు కాని దానిని పనిచేయు మండగా మాడలేదని అగ్రక్షుల నెను. విద్యార్థులు ఇంకిగాకువెల్లి అయినేంట్లు యండి తిరిగివచ్చుటకు ఉత్సాహమునుండని భయపడుచున్నారు. ఇది ఆపాహము ప్రబలముగనున్నదని పర్ డేనియులు హాలుగారిని.

పరిశోధననిమిత్తము కేంద్ర సలహాసంఘము నేర్పాటు చేయవలెనని. జాతీయ సరిహద్దుభావముతోనే పనిచేసిన ఇది సాగవనిరి.

రేపు మరల విచారణ జరుగును.

రై నెస్సింగు బిల్లు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

కేపుటపు, జూన్ 14:—ఆంధ్రాసుగారు రోడి పిగానుండి కేపుటపును నిన్న తిరిగివచ్చిరి నిన్న. రై నెస్సింగు బిల్లు తమ ముద్రవరముగనుండునని భారతసంఘమువారు భయపడుచున్నారు. భారత రాయబారుగూడ తిరిగివచ్చిరి. ఆంధ్రాసుగారు కోశాధిపతితో మాట్లాడినవిరి. రాయబారులు తమ ఆక్షేపాలను డెబుపును ఒక విజ్ఞప్తిని తగూరు చేయవలెనని కోశాధికారి తెప్పెను. దీనిని తగూరుజేసిరి. ఆంధ్రాసుగారు కేపుటపును బహు డేరుటకు ముందుగనే. బులవాయో మునిసిపలు కవున్నిసారినిగూడ ఆంధ్రాసుగారు కలిసికొనిరి. భారతయాల ఆక్షేపాలను డెరిసిరి.

ఈజిప్టు నందిగావన తొలగినది

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

కయో, జూన్ 14:—న్యూసు పాపాగారు బ్రిటిషు శేఖకు ప్రత్యక్షరము నిచ్చిరి. ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారి వైఖరిని డెబుపును. రెసిడెంటు ఈజిప్టు ప్రభుత్వ ప్రత్యక్షరము నంగీకరించిరి. దీనితో విషయవర్గ తొలగినది.

సోవియటుమంత్రి హత్య

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

మాస్కో, జూన్ 14:—పోలిసు న్యాయస్థానమువారి ఆహ్వానమువీడ జోసెఫ్ గోయిగారు పోయికోపు హత్య విచారణ చేసిరి.

డోయిసీ వైమానికుడు

అగ్నిప్రమాదము తప్పట

హ్యరిస్, జూన్ 14:—డోయిసీ వైమానికుడు రెండు మైళ్లు లీజోయె దాటిపోయిన పిమ్మట విమానము అంటుకొనెను. కాని వైమానికులు తప్పించుకొని బయటబడిరి.

జర్మనీలో తూర్పుదగ్గములు అన్నిటిని ఒడంబడిక ప్రకారము నాశనమొనర్చిరి.

మకాసరులో కమ్యూనిస్టులు పోలీసుతో డీకొనుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

బడేవిసూ, జూన్ 14:—మకాసరు దగ్గర గ్రామములో ఇద్దరు దేశీయ కమ్యూనిస్టులు పోలీసులతో డీకొనుటకు తీరగామ్రులైరి. 12 దొంగుగార్లు అరెస్టు చేయబడిరి. వారి నాయకుడు గూడ పట్టుబడెను. బలముగ నాయకులు తగిలెను ఇతరికి. సక్రమపరిస్థితు లేర్పడినవి.

చీనాలో నైసిక పరిస్థితులు

రస్సి, జూన్ 18:—లూరెన్ ల్యాంపుగారిట్లు ఇతి పిరి:—అనుకూలనైన సంఖ్య 180000. ఈ నైసికము లిక్డె గునుండి టిన్సిక్ పకో పంక్తివరకు ఆక్రమ మకొనుచున్నది. చాలావోట్లు దాక్షిణాత్యులు అనుకూలము దగ్గర నేయున్నారు. ముందుకుబోవుటకు వారు తమ నైసికములను త్రొత్తగ ఏర్పాటు చేయుచున్నారు వారి నైసిక మొత్తము అంతయు కలిపి 180,000. పె గ్గీను నేనకు ముంహానియానుండి సహాయము ముచ్చుచున్నది నైసికలు క్రమశిక్షరప్రకారే యున్నారు. హ్యరిస్ లంను నేనలు కేసువులలో జేరుచున్నారని సమర్థిగ. టిన్సిక్ పకోపర్వత బలహీనును స్థానముగనున్నది. దక్షిణ సరిహద్దులోనున్న కొద్దిగాంది రిషి నులపై ఆధారపడి యున్నది హ్యరిస్ లంనురక్షణము. దక్షిణమునుండి జాతీయవాదులు హ్యరిస్ లును వచ్చుచున్నారు. కాని పడమటినుండి హ్యరిస్ ల హ్యరిస్ మురింతి స్వస్థిగతి పడుటకువచ్చుచున్నారని తెలియుచున్నది. కాని మరల ఉత్తరదక్షిణ ప్రభుత్వములకు రాయబారులు జరుగుచున్నవి ఈవిషయమై పరిస్థితులు సందియముగలే యున్నవి

హ్యరిస్ లంను సరిగ్గు ముఖముగ సర్వాత్ హ్యరిస్ లంను మగిపోవుచున్నవి. హ్యరిస్ లంను వాతీయవాదులు తోనే యుండెననిరి. హ్యరిస్ లంను నైసిక పరిస్థితులందు గొప్పమాగులేదు. చియంకుతే షేకుపత్తు నేనలు హ్యరిస్ లంను ఆక్రమించుకొన్నవి. పట్టాముపైకి అతనినేనలు ఏగెను.

ప్రాంసుకు బొగు దిగుమతి

లండన్, జూన్ 18:—రై నెస్సింగు రైన్ ప్రాంసులోనిక బొగరగూడవని ప్రెంచి ప్రభుత్వమువారు నిషేధించ కావన్న సభలోనే దానివయమై నిలిచి. శ్యామ్యులుగారు కడసిరి ప్రస్తుతమున్న కంట్రాక్టులకు ప్రెంచినిషేధము వర్తింపకుండజేయుటకును. పదియవ కేదీవరకు అనుబంధగదరియుం డెలిరి అని ఇంకిను ఆముల జరుగుచున్నవో లేదో జెప్పవలెననిరి, సర్ క్లి మెంటు కిక్లోబిశుక్కుగారు.

సోవియటులు

పోలండుకుంపిన లేఖ

వార్సాప్రతికలన్నియు విచారించుట
వార్సా, జూన్ 18:—సోవియటులు పోలండు కంపిన లేఖను వార్సాప్రతికలన్నియు ఏకగ్రీవముగ ఖండించినవి. పోలిషు ప్రభుత్వమువారు సోవియటులంత్రితాత్పర్యే బయలుదేరిన పరిస్థితులు వివరించుకండ జేసిన మహాపతారమును సోవియటులు ఆమోదించలేదున్నారని వాకొనుచున్నవి. బ్రిటిషు ప్రభుత్వముగూర్చి తమయభిప్రాయములను డెబుపనలెనని యడుగుట మర్యాదకు భంగము. పోలండునుండి ప్రతిహతు సోవియటు ప్రచారాలను వెడలగొట్టుదని యడుగుటకు ముందు పోలండుపై ప్రతిహతుప్రచారమును రిషియోలో జరుపుచున్న వారిని వెడలగొట్టువలెననుచున్నవి.

రుమేనియాకు సోవియటు సంగతులు రహస్యముగ డెబువుట

11 గురు రమేనియనులను ఉరిదీయుట
బడిస్పా, జూన్ 18:—రమేనియానుండి రుమేనియాకు కొందరిని ప్రాంతరక్షణార్థము గొంపోయినయు రహస్యముగ తులను రుమేనియనులకు దలిపెరియు 11 గురు రమేనియనులకు ఉరికిక్ష విధించిరి. ముగ్గురికి 10 సంవత్సరముల ఖయిదుజేష ఇద్దరిని వదలిబెట్టిరి. ఇందులో క్షిత్త రైసవారు నేరములను పుకొనిరి.

కూర్మగోదావరి మండలసభ

బి. జి. హార్మి మానుగారి సంపూర్ణ అధ్యక్షోన్మాదము

(వెనుకటి తరువాయి)

ఈవిషయమునుగురించి (అనగా మద్రాసు కాన్సిలు కాలగ్రెసుపార్టీ చర్యనుగురించి) వర్గింపు కమిటీవారు సదరు పార్టీవారినుండి సంజాయిషీ పుచ్చుకొనుటకును అందుపైని యీ విషయము మరియొకమిటింగులో అ. భా. కాం. సంఘము ఆలోచించుటకును ప్రస్తుతము చర్చ రానివ్వవద్దని నామిత్రుడు సాంబమూర్తిగారికి అధ్యక్షుడు సలహాచెప్పి అసవరణ తీర్మానమును పెట్టించెను. ఆసవరణలో చెప్పబడినమాటలు మీరుబాగా జ్ఞాపకముంచుకొనవలెను. మద్రాసు స్వరాజ్య కాన్సిల్లనుండి స్పెషియల్ వర్గింగుకమిటీవారు తీసికొనవలెను. దానిని అ. భా. కాం. సంఘమునకు పంపవలెను. అని ఉన్నది. అది నితి. అధ్యక్షుని ప్రేరేపణవల్ల, గొడవవర్చ పెరుగుటకు ఉండదని స్పష్టముగా అ. భా. కాం. సభలో వర్గింగుకమిటీవారిచే తీసికొనబడు సంజాయిషీనిబట్టి తీర్మానించుటకును, ఆ తీర్మాన విషయము సాధారణసభలో ఆగోకరింపబడెను. అప్పుడు వచ్చిన తీర్మానములలో ఒకటి ఉపసంహరింప బడెను. మరియొకటి అధ్యక్షుని బోల్ అఫ్ ఆర్డరుకింద ప్రోసేవయబడెను. మరియొకటి సవరణములను దానిపై ఆలోచన పోస్తుపోవచేయబడెను. అసాధారణసభ లేచిన రెండుమూడుగంటలలోనే వర్గింగుకమిటీ అయిదుగురుసభ్యులు అందులో ఇద్దరు జనరల్ సెక్రటరీలు ఒకరు అధ్యక్షుడు — రహస్యపు గూడుపూటాజిగా (In Secret Conclave) బొంబాయిలో టాక్ మహులహోరులునందు కూర్చుని రెండుతీర్మానముల గావించిరి. అందులో మొదటిది, అ. భా. కాం. సం.లో ఆలోచించక నాట్ ఇన్ ఆర్డరు అని ప్రోసేవేసినది. రెండవది, ప్రత్యేకించి వర్గింగుకమిటీకియిచ్చినది. తమ యిష్టమువచ్చినరీతిని నిర్ణయము చేయుమనికాదు. తమ ఆజ్ఞలను (Instructions) జారీ చేయుమనికాదు, మద్రాసు స్వరాజ్య కాన్సిల్ల వల్ల సంజాయిషీని పుచ్చుకొని అ. భా. కాం. సంఘమువారికి (Submit) పంపుమని.

దీనినిగురించి నేను యితరుల మునుపే చెప్పినట్లుగా, మిక్కిలి దురదృష్టపు వివాదమునకు కారణమైనది. వివాదము నందు పరిశీలననుబట్టి అది స్వాభావికమే. ఎక్కువగా వ్యక్తుల సేరాకోపాయలు (Personal Recrimination) వ్యక్తి విమర్శ యింకను నేను చెప్పనచ్చునేమే — వ్యక్తిమానాభ (Personal abuse) వర్గింగుకమిటీవారు తీర్మానించుటకు అధికారమున్నదా యని ప్రశ్నించినవారిపైని విస్తారముగా చేయబడెను. ఏమంటే అ. భా. కాం. సంఘము తీర్మానింపబడిన తీర్మానింపక వర్గింగుకమిటీ సంజాయిషీ పుచ్చుకొమ్మంటే ఆవరణను మీరియ్యుండుట. నేను యీ సమయములో ఆగమించినసానమునుబట్టి ఏమియు చెప్పవలసలేదు. ప్రతికోపకోపవలనే జేయగోరినప్పటికిని అట్లు చేయుటకు యీకూర్మగోదావరి మండలసభసభ్యులకు పదవిని వినియోగింప నంగీకరింపదు. నన్ను మిక్కిలి తీవ్రముగా కొట్టివారు. (Attached) మిక్కిలి కోరవలసినది అనుచితపురిషముగా మహావాగాలమునకు (Oratorical Attkntion) సరిగా జేసిరి. నామిత్రుడు సాంబమూర్తిగూడ కొట్టబడెను. హైందవ రాజకీయవేదికపై మిక్కిలి అరుదుగా నుండునట్టి దెబ్బలప్రకాశంగాగు బలికాబడినారు. ఇకముందు మాకిట్టివి యివ్వవలసిని ఆశించెదను. సరే అది యటుండనిండు. వ్యక్తిసంబంధమును అట్టి సేరాకోపాయలను మేము ప్రత్యుత్తరమిచ్చెదమో లేదోకాని, మేము మాత్రము ఏసిద్ధాంతములకై లే నిలబడినామా వానిని వదిలివేయలేము. ఎంతమాత్రమును మేము భారతజాతీయ కాలగ్రెసుయెడల మాకుగల విశ్వాసము రద్దుకానివ్వలేము. అ. భా. కాం. సంఘము కాలగ్రెసుయొక్క కార్యమును చేయునది. కార్యనిర్వాహకవర్గము నిస్సందేహముగా అ. భా. కాం. సంఘమునకే కాక భారతజాతీయ కాలగ్రెసునకుగూడ కార్య నిర్వాహకసంఘము. కార్యనిర్వాహకవర్గము కాలగ్రెసుయొక్క ఆజ్ఞలనెరవేర్చవలసి యుండుటయేకాక అ. భా. కాం. సం. యొక్క ఆజ్ఞలను సలహాలను (Behests and Instructions) నెరవేర్చవలసి యున్నది.

నాకు సంబంధించినదేమనగా, యాతీర్మానముల సంబంధమును పూర్తిగా స్వచ్ఛతరమటయే. అది యితరపక్షములపూర్వపక్షాభిమానము (ప్రార్టీఫీలింగు) పెట్టుకొనికాదు, వ్యక్తులపూర్వముగాదు. ఎందుచేతననగా ఆతీర్మానములే (అనగావర్గింగుకమిటీ) ఇండియన్ నేషనల్ కాలగ్రెసుయొక్క తీర్మానముల మిక్కిలి ప్రమాదకరముగా చీల్చివేయుచున్నవి (భంగవరమవునవి). ఆతీర్మానములలో నంగీకారమువడసిన పక్షముల సూర్యదకరమైనవి (గౌరవప్రపత్తమైనవి) కావు. ఆతీర్మానములలో బుడబడినానిలో, రాష్ట్రీయశాసనసభలోని వివిధకాలగ్రెసుగార్టీకుల సలహాలపైచేయుట వర్గింగుకమిటీవారు తమపైననే

వేసికొనిరి వారికి తగును అని తోచినట్లుయితే యితరపార్టీలతో తోడ్పడుటకు స్వేచ్ఛనిచ్చిరి అంటే పైకికనుసించేదేమి? మంత్రిత్యములు నిలబెట్టుటలో యితరపార్టీలతో సహకారముచేయుమని—యొక యితరవిధములుగా వారియభిప్రాయములో ఆ మంత్రిత్యము లుండగలుగునంతవరకు, వారంతట వారే నిర్ధారణ చేసికొనవలసినది. వారు అవలంబించెడుపార్టీనే అధికారవర్గమును బలపరచుటగాదు. స్వరాజ్యకోరికయొక్క పరమార్థేతరులను సృజితరేకముగాగాదు. ఆతీర్మానములలో రెండవదానిలో—మనకుచెప్పినారు—మద్రాసు కాన్సిలుపార్టీయొక్క రిపోర్టును సంపాదించవలసినదని, ఆసంజాయిషీ వివరముననని వర్గింగుకమిటీకి సలహాయవ్వబడెను. (Instructed). అదిఅంతా—పైకికనిపించినట్లుగా—వాకబువల్ల నిశ్చయపరచినంతవరకు—విని తీర్చుచెప్పినందుకు అయిదునిమిషములు పట్టినది. ఆమాటకు వ్యతిరేకముచెప్పలేదని నాకు తోచుచున్నది. ఇట్లు వర్గింగుకమిటీచేయుటవల్ల అ. భా. కాం. సంఘముయొక్క అధికారమును నిందించినది. మరియు భారతజాతీయ కాలగ్రెసుయొక్క తీర్మానపుటాజ్ఞను కూడ నిందించినది. గౌహతీలో ఇండియన్ నేషనల్ కాలగ్రెసుచేత అంగీకృతమైన తీర్మానము ఎంత విస్తారముగా పరిశోధించినను, ఎంత వానికి అప్పుడు తీసినను పెడదము తీసినను, ప్రతివారును—ముఖ్యముగా చట్ట సంబంధమును మనస్సుగల ఏ ఒకరును మెచ్చుకొనవలసినది (Appreciate) తప్పక మెచ్చుకొనవలసినది ఒక్క విషయము ఉన్నది. అదేమనగా రాష్ట్రీయశాసనసభలోని కాలగ్రెసుపార్టీలు మంత్రిత్యముల గూర్చుట నెదిరింపుట అజ్ఞ చేయబడినది. ఆ మాటల కర్తయు పూర్తిగా స్పష్టమే. మంత్రిత్యముల ఏర్పాటు నెదిరింపుట అనగా తమపార్టీనుండి మంత్రిత్యముల ఏర్పాటు కాకుండా చేయుటయే కాకుండా యితరపార్టీలు మంత్రిత్యముల గూర్చుకుండ ప్రయత్నించుట, అంతేకాకుండా మినిస్ట్రీయేదైనా ఏర్పడినప్పుడు దానికి సహాయముచేయుటకుకూడ అటంకపరుపబడిరి.

ఇప్పుడిప్పుడేరహస్యపుత్రాంతము చాల బయటపడుచున్నది. మనకు తెలిసిన దేమంటే—సంబంధించినవారిలో నొకరు మద్రాసు స్వరాజ్యపార్టీ నాయకుడు అఖిలభారతకాలగ్రెసు సంఘసభనుండి వచ్చుచు తిన్నగా టాక్ మహుల్ హోమోకు (వర్గింగుకమిటీ) మీటింగులోనికి వెళ్లి పార్టీయొక్క నిందాకోపాయలను తనపై తొలగించు తీర్మానమును ఏవో రిమార్కులు లేక స్వల్పరిమార్పులు చేయుచు అధ్యక్షునికి యిచ్చినారని..... మద్రాసు స్వరాజ్య కాన్సిల్లగురించిన తీర్మానము అక్కడికి తీసుకురాబడెట్లు ధరువబడినట్లు కందస్వామి చెట్టిగారిచే డ్రాపు చేయబడినట్లు అధ్యక్షుడు పట్టికును తెలియజేయుచున్నట్లు దురదృష్టము. కాన్సిల్లోని కాలగ్రెసు పార్టీలకు సామాన్యసలహా నిచ్చుచున్న మొదటితీర్మానమును బట్టి స్వాభావికముగా తాను ఒప్పుకోకపోవుట—మనకు వచ్చే ఎక్స్ప్లనేషన్లలో ఎంతోకాదునుటలు గందరగోళము, యీ తీర్మానములు పాన్ చేయుచుండిన తీరునుగురించి ఎంతో గందరగోళము, అంతా యీలాగున ఉంటుంది. ఆయితే అఖిలభారత కాలగ్రెసుసంఘ ప్రత్యేకసభ జరిగేవరకు కొంచెము ఆగవలెను. అప్పుడు యావత్తు నిష్పక్షంగా పీలయినంతవరకు రాగలదు. ఎందునిమిత్తమే వారు విజ్ఞాపనముచేసి నాతో అట్టి విమర్శమును నిమిత్తమే వారు నిజముగా ఆతురతగా నుండినట్లుయేమన్న కాలగ్రెసులో ఏకభావము లేకపోవుట సాంగింపబడుచున్నదని నిజముగా వారు క్షేత్రపడుచున్నట్లుయేమన్న, ఆనెట్టుగా వారల్లే ఉన్నారనుటకు నాకేమియు సందేహములేదు. నే నీవిజ్ఞాప్తి చేసికొనుచున్నాను, అనగా, కాలగ్రెసుసభ్యుల హక్కులందు గౌరవించి వారిమట్టుకు వారు విమర్శమునకు పనిచేయవలెనని, కాలగ్రెసు సూక్ష్మవిధానమునందు గౌరవముంచి విమర్శమునకు పనిచేయుట; వారిదివరలో చేసినకార్యములు—విమర్శమునకు భంగకరమని మిక్కిలి గట్టిగా భావించబడిన కార్యముల చేయక ఏకభావము లేకపోవుట సాంగింపవలసినది వారి కేవల నంతవరకు చేయవలెనని. ఒక్కటి మాత్రము సత్యము—ఏమన, విశ్వాసపరులైన సహాయనిరాకరవాదులు, విశ్వాసముగల కాలగ్రెసుమనుష్యులు కాలగ్రెసుయొక్క అధికారమును ఎప్పుడును నిందింపబడినయరు; భారతజాతీయమహాసభలో తీర్మానరూపముగా నంగీకరింపజేసినప్పుడు తప్ప కాలగ్రెసు సిద్ధాంతమును పాలిసిసి ఎప్పుడును మార్పు చెందనీయరు. ఎవ్వరైనను ఎంతమాత్రమును ఏర్పబడినీయరు. విమర్శమునకు విజ్ఞాపనములు ఏమిచేసినను ఉన్నతస్థానములందు గూర్చున్నవ్యక్తుల నితి యోచించుచుని ఎన్నివిజ్ఞాపనములు చేసినను మరేవిధమైన అస్పృశ్యచేసినను కాలగ్రెసుయొక్క అధికారి నీలనబెట్టుటకు చూడవలసిన విధికృత్యమునుండి విశ్వాసముగల కాలగ్రెసువారు సాధ్యమైనంతవరకు తొలగింపబడలేరు. (చరింపబడలేరు). అందుచేతనే అ. భా. కాం. సంఘమును పిచ్చి తిరుగ సమావేశ పరచవలసినదని ఆతీర్మానములు రెంటిని, సంపవలసినదని మేము ఇకనిష్టమేసినాము. వర్గింగుకమిటీగాని ఆతీర్మానములచేసిన వర్గింగుకమిటీ సభ్యులుగాని అ. భా. కాం. సం. యొక్క

అంగీకారమును పొందగలిగినట్లుయితే అక్కడ పొందలేక క్రిష్టమనలో చెన్నపట్టణమున జరుగబోవు కాలగ్రెసుబహిరంగములో సభలో అంగీకారమును పొందగలిగినయెడల—అప్పుడు వారినిజయభావమునకు వారుఅగ్గులగుదురు; ఎంతవరకైతే సహకారము ఒప్పుకో కాలగ్రెసు ఎంతవరకైతే తీర్మానములవల్ల అర్హత నిచ్చుకో అంతవరకు వారు ఆయులులో పెట్టగలుగుదురు. అట్టిది జరుగునని నేను నమ్మును. అట్టిదెన్ననును జరుగవని నేనునమ్ముచున్నాను. ఎందుచేతననగా, కాలగ్రెసు ప్రతినిధులలో విస్తారముగా అధికసంఖ్యాకులు డిసెంబరులో సమావేశమైనప్పుడు సహాయనిరాకరవాదాంతమును రాజీలేకుండా బలపరచుటకు నిలవబడుదురని నేను ఊహించుచున్నాను. ఈప్రత్యేకనిమిషములో ఏవోకొంత అనర్థ పుకార్యము (Somewhat Discreditable Business) నందు సంబంధవారివిషయమై బహుభాగ్రత్యగి వారి ప్రతిచర్యలోను మెలకువగల్గి యుండవలసినటుల నాకు కనుపించుచున్నది. నేనీమహాసభకు అధ్యక్షుడనగుట చేత నా యభిప్రాయమును వెల్లడింపవలసిన విధియని అనుకొనుచున్నాను; అట్టిఅభిప్రాయమును మరెవరైనను నిరూపించుకొనగలరు; ఆవ్యక్తుల నడతనుబట్టి సముచితముగా తేల్చబడుతుంది. తార్థముచే నాధారపడు అభిప్రాయమిది; గతకొన్నివారములలో జరుగుచున్న వానినిబట్టి మనము తేల్చగలుగనట్టిది ఫలితార్థము (Inference) నాభిప్రాయములో—యాతీర్మానములు—అందుఒకటి స్వరాజ్యమునకు ప్రజాభిక్త (కాన్స్టిట్యూషన్) ను (వాయునిమిత్రము—అది సమయమువచ్చినప్పుడు—విడిపోయి ఎదిరిబయలుగా నున్నవారికి అనగా సహాయనిరాకరవాదులకును యధోగత సహకారవాదులకును మధ్య విమర్శము చేసూర్పవలసినదే, వారియాతురత సహకారములోనికి భేదమును లాగుటకుజేసిన సటికోట్టములో భాగమైయున్నది. అదేకాదు, నిశ్చయముగా డిజిటైజ్డ్ మెథడ్స్వల్ల సహకారములోదింపుటకు—ఇవి వచ్చేరాయల్ కమిషన్ నిమిత్తమత యాదగలకు—అది చేయగోరువారు కాలగ్రెసుయందును వచ్చి విజయప్రాప్తికొందేవరకు, దానిని పూర్తిగా మనము నిరోధించవలసియున్నది. “అయ్యా, సహాయనిరాకరవాద కార్యక్రమము ఫాయిలు అయిపోయినది. ఇప్పుడు బక్రెకో హెడ్ ప్రభువు సహకారము చేస్తే సంస్కరణములు యిస్తానంటున్నాడు. సహకారమును కనబరచి చూదాము, మేమెనను అంత అనాదార్యముగా రెస్పాండుచేస్తామా, అగౌరవముగా నుంటామా, కానిండు యీవిధముగా చేయనిండు, అని యీయోగ్యురగా బహిరంగముగ వచ్చి మన స్పృల విప్లీ చెప్పి తే, అయితే అట్టిదానిని నేను నిరసించును. నాకు బోధపడగలదు. అందులో వారి లాజికాటిటి నాకర్థము కాగలదు. ఆలాగున చెప్పితే అది తార్కికము. కాని యీ Underhand methods వర్గింగుకమిటీ Paper constitution ఒక్కమాడునిమిషములలో తయారుచేయుట ఎందుకో యింతగా నాకు బోధపడదు. వారు అంత ఆతురతచూపిన యీప్రజాభిక్త అంత అత్యవసరముని నిజంగా వారు మనలను నమ్ముచుండురా? కాలగ్రెసు అంగీకారము పొందకనే ఎవరో ఒకరాయల్ కమిషనువద్దకు యీకాకితప్రజాభిక్తతో పోవుటకు యీప్రజాభిక్తను వారు తయారుచేయుచున్నామని వారు మర్యాదగా ఒప్పుకొన బోవుచున్నారా? ఈసగమునగము సహకారవాదులు యీసగమునగము అసహాయవాదులు కాలగ్రెసులో మందుకు వచ్చి భాషాటముగా చెప్పనివ్వండి. “ఇదిగో మేము ఫలానిని ప్రమాణిచేస్తున్నాము. సహాయనిరాకరవాదానిని వెనుక పెట్టుకాలము వచ్చినది. లేదా, మర్యాదకరమైన తిన్నని సారాంశముమీద మేము గట్టిగా పోరాడుతాము” అని ఏవోవిధముగా చెప్పిన బాగుంటుంది. కాని యిప్పుడున్నరీతిని భారతజాతీయమహాసభ తీర్మానమునకును ఆజ్ఞకును తిన్నని విరుద్ధముగా నుండు పాలిసిసి రెప్పించుటకు కాలగ్రెసు మేషినరీ ప్రాప్తి ట్యూటు చేయనివ్వకండి.

మిత్రులారా, నాకుగల గడువు చాలావేళగా అయిపోవచ్చినది. నేను ముగించుటకు తొందరపడవలెను. చాలమార్లు యీయొక్క విషయమును గురించియే వివరించితిని. ఈసాయంకాలము నాయుపన్యాసములో ప్రధానాంతముగా జేసితిని ఏలనన, యిక్కాలమున ఒకమహాసభ సమావేశమైనందున ఆయొక్కటియే బలమైన (vital) ప్రశ్నగా రూఢిగా భావించుచున్నాను. సహాయనిరాకరవాదాంతమునకు, యిప్పుడు ఏర్పాటునరీతిగా కాలగ్రెసుఆజ్ఞకు మనము యింకను నిలబడివలెనో, లేక, ఒకగంటకాలమునుండి నేను చర్చించుచున్నట్టి పద్ధతుల ప్రకారము ఆసిద్ధాంతము మార్చుచునుటకు భంగపరచుటకు మనము సిద్ధముకావలెనో మనము ఆలోచించుకొనవలసియున్నది. నామనస్సునకు, నిరాటంకముగా సహాయనిరాకరవాదాంతము బలపరచుటను గరించిన యీప్రశ్న దేశభక్తివైని భారతీయులందరి హృదయములందును ప్రప్రథమయాలోచనగా నుండవలెను. ఏలనన, దానినుండి మీరు నెనుకంజ చేయబోవుచున్నట్లుయితే, యధోచితసహకార మనబడెడిలేక మీయిష్టము వచ్చిన మరేపేరుతో నుండెడి సహకారములోనికి మీరు దిగబోవుచున్నట్లుయితే, శత్రువైన విదేశీప్రభుత్వమునకు మీయగలరేల మీరే లొంగిపోవుదురు; మీగతి (Destiny)కి మీరు యజ్ఞమునుగానుండ నర్హులుకావని మీరు ఒప్పుకొందురు

హిందూత్వము లోబడినవారియొక్క పదవి (Status of a Subject People)ని యలంకరించుచుండవలసినదే ప్రస్తుత సమయములో జాతీయమహాసభావిధానము (పాలిసీ)లో మార్పు చేసినందువల్ల ఏదైనా లాభమువచ్చునను నుద్దేశము భ్రమ అని నేను మీకు నమ్మజేయుచున్నాను. ఇందువిషయములో నా నమ్మకము చెప్పట (అప్రూవ్) మిగతావ్యక్తులకులేదు. కాలానుక్రమమున మనకు కలుగుచున్నదే. యిప్పుడుమాడ మనమువే చేయుచున్నాము. ఇండియా దేశపు కార్యదర్శి (మంత్రి) సహా కారము చేయుచున్నంతవరకు అప్పుడే మన యధోచితసహా కారమిచ్చుట యధోచితసహాకార స్థానములో మనలను చేరవల సినదని అనుకున్నాము. ఎందుకనగా, దేశమునకు కొంతలాభము కలుగుతుందని, ఈ ప్రభుత్వము మిగతావారి, మిగతావారిని తన చేతులతో పట్టుకొనియుండి దివక్రమమున దానివైఖరి మిస్ట్రీ తంత్రప్రభుత్వములకు దాని నిరసనము ఏదో విధముగా శాస్త్రీయతయొక్క ప్రభుత్వము నిష్పత్తి విలువను నుద్దేశమునకు దాని నిరసనము యావ్రానిదిగాంచిన దృష్టాంతము ఎప్పుడును యీ ప్రభుత్వము యిచ్చుచునే యున్నది.

సప్తవర్షములక్రిందట సహాయనిరాకరణోద్యమము పెట్టుట కేమిటాదినది? రౌలట్ చట్టమున కెదురు బయల్దేరిన ఉద్యమకారణమున ఆసమయములో పంజాబునందు హత్యలుజరుపబడుట. నేను మీరు చూచేదేమిటి? బంగాళములో ఆరౌలట్ చట్టము పునరుద్ధరింప బడుట మిగిల చూడరా? రౌలట్ చట్టము వేరుగానున్నప్పటికిని అందరినూత్రములే వేరుగా పరిణమించి తగిలితని బంగాళమునందు పెట్టుబడుట మీరు చూడడము లేదా? ప్రజలముఖివృద్ధిని మీరు సంపాదించ బోవుచున్నారా? వందలాదిబంగళా రాష్ట్రపు దేశభక్తుల విడుదలను మీరు సంపాదించబోవుచున్నారా? వారు ఖైదులో (మ్యుజిఫి) ఉన్నారే (అలంకారముతో) ఆమాట (ప్రయోగింపలేదు) సరియైన ఆగ్రహముతోనే విచారణలేకుండా శిక్ష లేకుండా ఖైదులలో వ్రుజింపుచున్న బంగళానిర్బంధితుల విడుదలను సంపాదించబోరా? కేలాగారు లేక జయకరుగారు యధోచితసహాకారమునందు చేరవలసినదని అనుకున్న వారి తీర్మానముల మీరు సంపాదించరా? లేక బానిసత్వంలో ప్రభుత్వమును ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడుచున్న యితరపార్టీలను నశిపరచుకొనుట సహాయనిరాకరణపథతని బలపరచుగా లాగెదరా? ఇండియా నో టారిఫ్ బోర్డుపట్టుకున ప్రభుత్వమువారి నిర్ణయము యీదృష్టాంతమునన్ని కొలదిలో జలుమాత్రమే అయినది. హైందవపరిశ్రమలు నశింపునందెనవిషయము యిదివరకు ఉపన్యాసములో చెప్పితిని. ఏలనన, విధింపబడుచున్న విచారణకార ప్రాబల్యమునకు వారిప్రజాభివృద్ధికి వినియోగపడుచున్నది గాని యీదేశప్రజలకు గాదు. నేడేమి చూచుచున్నారా? వారు సంస్కరణముల గూర్చి చెప్పుదురు. హిందూదేశమును స్వరాజ్యచాటయందు పెట్టుటనుగూర్చి చెప్పుదురు. విచారణలేకుండా వంగదేశపు నిర్బంధితుల నట్లే కాలమితిలేకుండా ఆక్రమణ చేసి ఉంచెద మందురు. తమ వర్తకత్వమునకు అనుకూలమగుచున్న ఏమో తారుమారుపెట్టి (Manipulate) హిందూదేశపు పరిశ్రమలకు యిప్పుడును ముప్పుకొత్తురు. బ్రిటిష్ పరిశ్రమల అభివృద్ధిచేసి ఉలికింతురు. ముఖ్యమైన యంత్రములమీద మిల్లులసామగ్రిమీద రంగులమీద సుంకములు వేయుదురు. అనగా, గత కొన్ని సంవత్సరములనుండియు పెరుగనిచ్చిన వివిధ హైందవపరిశ్రమల నశింపబడుట..... తమకు ప్రభుత్వము చేపట్టినదేమి అభిమానము లేకుండా సిగ్గుకరముగా బ్రిటిష్ పరిశ్రమలు పైకిలేవలసినది హైందవపరిశ్రమలు అమగంబవలసినవి, అవిధముగా మిమ్ములను బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమునకు మార్గములో పెట్టుదురు. అయితే అట్టిసమయములో యీ ప్రజలపై తేయు తప్పిదములు (Insults) చూచియు మీ ప్రజల దారిద్ర్యము దుర్గత చూచియు మీ బిడ్డల యజ్ఞానము చూపు లేకపోవుటచూచియు యిట్టి సంగతు లన్నిటిని గమనించుచు, మేము సహాయనిరాకరణమునకు ఎంతమాత్రము నిలబడము. ఎందుచేసేనంటే స్వయం ఆధారపు (Self Reliance) జెండానెత్తి పట్టుకొనలేనంత ఆధారపు (Self Reliance) నున్నాము అని మాకు గోచరించుచున్నది. మా ప్రయత్నములమీద మేము ఆధారపడలేనంత దుర్బలమై యున్నాము. రాయల్ కమిషను వచ్చుచున్న గవర్నమెంటు వారు మనకు దయతో ప్రసాదించవలసిన భారతజాతీయ కాంగ్రెసుయొక్క జెండాను క్రిందను పడవేయబోవుచున్నాను." అని చెప్పుచురా? ఈతరువాత అదేసారాంశము. ఆయిప్పుడు మీదనే మీరందరూ నిశ్చయమునకు వచ్చెదరని, సహాయనిరాకరణ సిద్ధాంతములకు భంగపరచుటకు గల ప్రయత్నములను తీవ్ర ఖండినము చేయవలెను.

అధ్యక్షులగు బి. జి. హార్నిమెనుగారి

అంతోపన్యాసము

ప్రతినిధులారా, మిత్రులారా!

ప్రతినిధులు యామహాసభను జయప్రదము గావించినందులకును చేయబడిన తీర్మానములపై వారుమావిన బలప్రదమైన న్యూనిని వారిని అభినందించుటతో యామహాసభ ముగింపుకొని పయనమైకొనుచున్నాను. ఈనాడు మననాయకులలో చాల మంది జిహ్వాబంధు. ఎప్పుడును ఉపేక్ష, వాతావరణము, చివ

త్యము అనుమాదులేబడుచున్నట్లు కనబడుచున్నది ఆనూజువిషయములమీదను మాన్యాడటముచున్నాను

సదాచెప్పుచుండేమట ఉపేక్ష. ఎక్కడైతే ఎప్పుడైతే కాంగ్రెసు తీవ్రపదతని పెట్టజూచునో, నాయకుల సానము నలంకరించువారిని సమర్థిత్వో నడిపింపమని అడుగుదుమో, ప్రజలలో ఉపేక్ష ఉన్నదిగనుక ఏమియుచేయవలసినదిలేదని మనకుచెప్పుదురు. ముఖ్యముగా పట్టావాసులైన నావంటివారు పల్లెలందును జిల్లాలందును ప్రజాభిప్రాయము ఏమియుతెలియనివారు మనకుచెప్పేదేమంటే, జనసామాన్యుల అభిప్రాయము చాల ఉపేక్ష తీయి సున్నచనియు తీవ్రమైన సహాయనిరాకరణపథతికి వాతావరణము కలిగించుట దుర్బలమనియుచెప్పుదురు. అందువిషయమై వారట్టి అగ్రసామునందుండుటకు కారణమేమో నాకుతెలియదు. నేను పరిశీలించగలిగినంతవరకు, ముందంజవేయుపరతని గోరువారిని విమర్శించు యీపెద్దలు ఎవరినైతే విమర్శింతురో వారికంటే జిల్లాలలోను గ్రామములలోనున్న జనసామాన్యులతో పరిచయము తక్కువయినట్లు గోచరించును. వారనుకొనునట్లు కనుపించుకొని మండలగ్రామముల నుంచి అజ్ఞానములో మేములేము. ఏలనన మాకు ప్రజలవ్యవస్థలు తెలియను. ఆసనీభవించిన ప్రజోత్సాహమునకు దారి కలుగజేయుటకుగాను బలకరమగు నాయకత్వమును యిచ్చుని మననాయకులను తొందరపెట్టుదుము.

ఎంతోకాలముకాలేదు, కేరళదేశములో రాష్ట్రీయసభకు అగ్రతీతవహించియున్నాను. పెద్దపట్టాములలోకాదు, చిన్న పట్టాములలో కార్మికులలో నాకుకనబడినదేమనగా, ఉపేక్షాభావమున్నది చెప్పుచున్న నాయకులకు విరుద్ధముగా జాతీయ పోరాటమును జరుపవలసినది ఉత్సాహము చురుకుదనమునకు కొరక, సమస్యోగూడిన దీక్ష అక్కడ ఉన్నది. ఇప్పుడు నేనీటూర్పుగోదావరిమండలమునకు మీ మండల మహాసభకు వచ్చితిని. ఇచ్చటి గాడ్ గాభిమానమును చూడగా నాకు ఆతేజము కలిగినది. ప్రతినిధులు ప్రకటించిన ఉత్సాహము, వారేకాదు యీపెద్దహాలు పట్టక బయట గుంపులుగా నుండి ద్వారములవద్ద వర్చిమనుటకు నిలబడి త్రోసికొని తొంగిచూచుచున్న పేక్షకులను తీర్మానముల అంగీకృతమైనవి విశేషపట్టి చూసిన ఆయమితోత్సాహము యిది యంతయును నాకు ప్రోత్సాహము కలిగినది. ఇక్కడ కొందరు చెప్పుఉపేక్షాభావము కనుపించుటకు బదులుగా అభిమానము సామర్థ్యము చురుకుదనమునకు కొరక ప్రజలలో యీదేశప్రాంత మున్నట్లు కనుపించినది. యిక్కడనే కాకుండా దేశమునందు ప్రతి ప్రాంతము ననుగూడ ప్రజలలో కార్యదీక్ష బలముగానున్నదని నాకుదృఢమైన నమ్మకము కలిగినది.

నారూఢియైన నమ్మకము యింకను ఎట్లుబలపడుచున్నదనగా యిప్పుడు కావలసినది ఏ కొలదియందీ నాయకులలోనో కృత్రిమపు వికమత్వము (Artificial Unity) కూర్చబడుట కాదు. మనమహాదేశముయొక్క గమ్యసామునకు గొని పోయే జాతీయమహాద్యమమును నడుపుటకు ప్రజలలోగల ఉత్సాహసామర్థ్యములకు విడుదలనిచ్చుటకు నాయకుల ప్రజల నడుపుటకు ముందుకు రావలెను. ఉపేక్ష అనునదిలేదు. ప్రజలలో నట్టిది ఉన్నది అనిచెప్పువారితో చాలెంజ్ (పందెము) చేసెదను. అట్లు చెప్పువారిని మండలములలోనికొని గ్రామములకునువచ్చి చూడవలసినదని (చాలెంజ్) చేయుచున్నాను. దేశములో నేభాగముండెనను ఉపేక్షాభావమున్నట్లు చూచెదరని నేనొప్పుకొనను. జాతికి సమగ్రమైన కార్యక్రమమును పెట్టుకట్టి నాయకుని ప్రజలు అనుసరించుటకు సదా సంసిద్ధులుగా నున్నట్లు చూడగలెదరని చెప్పెదను.

వికమత్వము చేకూరేవరకు ఏమియుచేయవలసే నని మనకు చెప్పుదురు. ప్రస్తుతములో వికమత్వమొనగూర్చుటయే జాతియెదుట ముఖ్యకర్తవ్యమని చెప్పుదురు. అయితే మనము స్పష్టముగానుందాము. వారు నడపింప బ్రయత్నించుచున్న యీ వికమత్వము ఏమిటి? భారతజాతీయమహాసభాసిద్ధాంతముల ప్రకారము పాలిసీప్రకారము యీ వికమత్వము కాదు; ఆత్మగౌరవపథతులమీద గాక జాతీయమహాసభనిలబడినసిద్ధాంతముల వశపరచుకొన కాంగ్రెసునెదిలించువారితో యీ వికమత్వము కలుగుట. అట్టి వికమత్వపు ఆదర్శము-యిట్టి సందర్భములో వికమత్వమునపడము ఉపయోగింపవచ్చు నన్నట్లుయితే, నామట్టుకు నేను చెప్పుకొన్నప్పుడు-నాకు పురిగొల్పదు. దేశము మొత్తమునకైనను ప్రోత్సహింపదని నేను నమ్మకముగా బల్కగలను. అయితే దురదృష్టపుసంగతి యేమన, కాంగ్రెసుసిద్ధాంతములందు విశ్వాసముగలవారు విభేదమును పొంగింపజేయుచున్నారని మిక్కిలి ఉన్నతస్థానములనున్న పెద్దయువకులచే నేర మారోపింపబడుచున్నారు. అట్టి నేరమెంచువారినోట వెలువడినదానిని వారికే తిరుగ గొట్టుచున్నాను. వికమత్వమును పొంగింపజేయువారెవరు? జాతీయ మహాజనసభవారి సిద్ధాంతముల నెదురు దెబ్బదీయుచున్నారో వారు అనేకమత్వమును పుట్టించుచున్నారు. దానిఅధికారమును అడుగంటజేయుచున్నారా. ప్రస్తుతములో అనేకమత్వమును పుట్టించినవారు ను అనేకమత్వమును జరిపించుచున్నవారును, కాంగ్రెసునుండి వీరిపోయినవారై యున్నారు. జాతీయ మహాసభానాయకుని

ఉపేక్ష లేనప్పటికిని అంతకంటే జాతీయమహాసభకు ప్రాతినిధ్యము వహించువారికి లేనప్పటికిని, కృత్రిమపు వికమత్వము నకు యత్నించుచున్నవారియొక్కయు కాంగ్రెసు అథారిటీని ఎదిరించువారియొక్కయు భావమైయున్నది.

తరువాత, దేశములో వాతావరణము లేదుగనుక ప్రజల తమలో సహాయనిరాకరణ కార్యక్రమమును పాలిసీని పెట్టుదురు టమని మనకు చెప్పుచున్నారు. ప్రజలయందు ఉపేక్ష ఉన్నదనటగానే యిదియు నదే కథ. అది నిజముకాదని చెప్పుచును. దేశమంతటను వాతావరణమున్నదని, కాసనోల్లం, న కార్యక్రమమునుచెప్పు సహాయనిరాకరణ పాలిసీకి సిద్ధమైన వాతావరణముగలదని నేడే జెప్పుదును. ఈపెద్దమనస్సులు వాతావరణములేదని మనకు చెప్పుచున్నప్పుడు ప్రజలవాడిమీద వారివైఖరు లేదని కనపించును. దేశముయొక్క జాతీయోద్యమ భాగపు నాడిమీదనే వారి వైఖరున్నట్లున్నదిగాని దేశముయొక్క నాడిమీద లేవు. వాతావరణము లేదనుటగాదు అందులకు విరుద్ధముగా నున్నదేమన, ఉద్యమమునకు నాయకత్వ లోపము, దేశము తనకు ఉపేక్షాభావము లేదనుచున్నది, సమర్థతగలిగిన నాయకత్వము కొరదున్నది నడిపించేనాయకులు ముందుకు రమ్మనుచున్నది. వారు వచ్చువెంటనే ఉన్నదానికన్న ఎక్కువ ఉత్సాహము సామర్థ్యము చేయగల ఎక్కువ గత వారికి చూపట్టును.

నాగపుర సత్యాగ్రహమునకు ఆసమృత్తిని ఖండినము కూడను తెలియబరచవలసిన మహాతాజే తలచినందులకు నాకు మిక్కిలి విచారము కలుగుచున్నది. పరిశీలుట నెట్టిగి బోస పరచుకొని యుండిననో ఆయన అట్లు చేయకపోయియుండును. ప్రస్తుతకాలములో గతకొన్ని నెలలనుండి జరుగుచున్న దానిని నాగపురములో చూచినతర్వాత నాగపురములో సత్యాగ్రహమునకు నిజమైన వాతావరణ మున్నదని చెప్పుట కేమాత్రమును సందేహము లేదు. దేశములో చాలప్రాంతముల అట్టి వాతావరణము గలదని అభిప్రాయము చెప్పగల్గు కారణమున్నదని నమ్ముచున్నాడను. అయితే ఉద్దేశింపబడుట. కెదరుచూచుచున్నారు. నాగపుర సత్యాగ్రహమునుగూర్చి నేనొక్కటి చెప్ప గోరుచున్నాను. తోడిదేశముల వంగదేశమున నిర్బంధితులై ఖైదునందు ముగింపుచుండిగా ఉండక కూర్చుండలేక దేశాభిమానులైన హైందవులు ఘనీభవించియున్న తమ యావేశమును పొంగింపజేయుటయే యీ సత్యాగ్రహము. నోటికి వచ్చినట్లు ప్రతివారును ఆసత్యాగ్రహముల తిట్టుటగాని ఖండించుటగాని నిరత్యాసపరచుటగాని చేయరాదు. నాయభిప్రాయమును ఘంటాపథముగా చెప్పుచును. దేశమందంతయును గల జాతీయవాదులు వీలైనప్పుడెల్లను ఎల్లచోట్లను యీసత్యాగ్రహమున పూర్తియును సానుభూతిని తెలియబరచవలసినదే జాతీయనాయకులు. దృఢనమ్మకముచాలక దేశమునందలి దేశభక్తియందు తమకే విశ్వాసము లేనియెడల ఉద్యమమునకు తమ సమృత్తి నివ్వజాలనియెడల ఆజరుకు ఆయుధ్యముమతో ఆమును ఘోరతో జోక్యము కలుగజేసికొనకండి వారిని విడిచిపెట్టుండి అని జాతీయనాయకు లందరకును మనవిచేసికొను చున్నాను. కాచాగారులందు బాధపడుచున్న తోడిదేశములకు సహాయపడవలసినది తెలిపాయుండు.

ఈనాడు నాగపురముచేయబూనినది కేపు దేశమంతయు చేయునని తలంతును. నాగపుర సత్యాగ్రహము సానుభూతిని సహాయమును తెలుపుచు తీర్మానించినందులకు యీసభవారి నభినందించుచున్నాను. నా మిత్రుడు సాంబమూర్తిగారు ఆంధ్ర రాష్ట్రకాంగ్రెసుసంఘపక్షమున నాగపురము వెళ్ళిచూచి ఏమి సహాయము చేయునది చెప్పవలసి వినుటకుగూడ నాకు సంతోషముగచున్నది.

చెప్పినదానిని తిరుగ చెప్పదలచుచున్నాను. ఇప్పుడు కావలసినది దృఢమైనపాలిసీ. అందులోనికి తమరందరు తమ శక్తుల వినియోగింపజేసెదరు. ఉపేక్షాభావ మున్నట్లు ఎచ్చటైన కనుపించినట్లయితే దానికీకారణము నాయకులు మార్గదర్శితులు కావడములేదు. నాయకత్వమునకే ప్రజలు ఎదురుదూచుచున్నారు. నాయకులపైని బలమైనపాలిసీని చొప్పించవలెను నాయకులమీద అట్టిపాలిసీని పెట్టుటకు రాష్ట్ర, జిల్లా, తాలూకాసంఘము ఆర్గనైజ్ చేయవలెను. దృఢమైన మాగ్నూవకపు తీర్మానములు యీగోదావరిజిల్లాకే కాకుండా భారతదేశమున కంతటను యిచ్చినందులకునే నానందభరితుడనగుచున్నాను ప్రకృత సమయములో సహాయనిరాకరణము యొక్క ఆపరణయోగ్యమును ప్రజాళిక దేశమెదుట పెట్టుటలో సామర్థ్యము దృఢనిశ్చయము గలిగి నాయకులు వర్ధింపబట్టుయితే ఏమియు కష్టములేదు. ఏకీకృతమైనట్లుయితే లేక వారికిష్టమైతే, కష్టమైన పరితులులేకుండా చిన్న కార్యక్రమమును ఉంచినట్లయితే బాగుగానుండునది. మీకు యిష్టమైతే, లేక, వారికిష్టమైతే సహాయనిరాకరణము ఒక్క రూపముననే నుండునట్లు చేయండి. అందుమీదనే దేశము కేంద్రీకృతమగునట్లుచేయండి. ఒకఉదాహరణముగా దేశమును పన్నునిరాకరించుట నొక్కదానిపై కేంద్రీకరించండి. ఒక్కభూమిపన్ను నిరాకరించుటయే అననక్కరలేదు, ఆపన్నా, యాపన్నా అనికాదు. ఒక్కల్లాలో ఒక్కరాష్ట్రములో ఎక్కేపరిమెంటుఅని ఉద్యమవకాదు. దేశమంతటను ఒకేపర్యాయము జరిగేవరకును ఆవలెను.

ఖద్దరు దుస్తులు ధరించిన

బి. జి. హర్ని మెనుగారు

మీ మునుపటి తెలివితేటలు, మీ గ్రామము ల్లో మీ రాష్ట్రములో ఉన్న ఉద్యమము తెలిసి అసాధ్యమనియైనదా? కొంతకాలము తయారై సలిపి అగ్ర శ్రేణులయందు చేతులు కొనర్చుబడిన పరిచయముకలిగి యంతయునతర్వాత చేతులు మునుపటి నెలువబడలేదా? అసాధ్యమని తెలుసుకొని యున్నాను. మీ భావమును చేతులమీదను సంతాపించి తెలుపుచున్నాను. ఏ ప్రభుత్వమైనను ఎదురుగా మీరు విశ్వసించరా? నూటికి 70 మంది లేక 60 నూటికి 40 మంది మాత్రము యీ దేశములో ఒక యందు కలిసియున్నట్లు అనియు నిక్రమోద్యమము (Institution-Movement) జ్ఞాపకముచేసియు మరల పన్ను లేదు అను సిద్ధాంతముననుసరించి నూ 40 మంది మాత్రము ఒకే ఉద్యమమున చేరి పన్నులని రద్దు చేయు ప్రభుత్వము గా జీవనమున నున్నట్లును. మనమును, ఏదో కొంతచేతామని పయత్నించుదాము. అసాధ్యమనియే నుండి మనము బయటికి లేచుచున్నామని ప్రజలకెదురుగా నాయకులది. వారు దయచేసి గనుక ఈ ఉద్యమమును ప్రోత్సహించుచున్నది. మనము ప్రయత్నించి చేయుదము. మన మందు మీ సోదరుల గారితోపాటుగా మర్యాదగా ఓడిపోవుదుము. కాని మనము మన కాలమును కాగితముమీద ప్రభుత్వవిధాన ప్రకారము వ్రాయుటలోను రాయలేక పడునట్లును నిద్రపడుటలోను వినియోగించబోయినదెడల రూఢిగా మనము అనురాధకరముగా ఓడిపోవుదుమని అనురాధకరమును వరకులకు లొంగిపోవుటకు గౌరవభంగకరముగా ఓడిపోవుదుమని మీకు నమ్మకము చేస్తున్నాను.

మీరు వివిధవిషయములమీద చేసిన చక్కని తీర్మానములగురించి నేనిప్పుడు వివరింపబోను. ఎందుచేతనంటే, ముఖ్యమైనవానిగురించి కొంతమార్గము నిన్నును మాట్లాడి యుంటిని. మీరుచేసిన తీర్మానములు నే జెప్పిన అభిప్రాయములకు సాహసించి యిచ్చిన సలహాకును అనుగుణముగా ఉన్నవి. కాంగ్రెసు, ధౌత్యములకును ఆజ్ఞకును భంగకరముగా ఉన్న నడతను యీ సభవారు సానుభూతి మాపమని గట్టిగా రాకరించినందులకు నాకు సంతోషముగా నున్నది. ఆ తీర్మానములు మేము తేలిక చేయుచున్నామని అభిప్రాయములను సూచించుచు అని, లేక భారతజాతీయ కాంగ్రెసుయొక్క అనుచరుల Rank and File)యొక్క ఉద్దేశముల దెల్పుచున్నవని నేను నమ్ముచున్నాను. అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘము సమావేశమైనప్పుడు యీ మధ్యాహ్నమున మీరు తీర్మానించినవానిని అంగీకరించిన నేను సంపూర్ణముగా ఆశించుచున్నాను.

చిట్టచివర నేను మీకు వందనము లిచ్చియుంటిని! ఈ కేసులో జరిగినదియు గోదావరిలో ప్రజలు నాయకులచేయిన కార్యమునకును గౌరవమునకు నా హృదయపూర్వక గౌరవము లాచరించుచున్నాను. నా కేసుయొక్క అసాధ్యములు శ్రమలు కలిగియుండునని అసాధ్యమనియైనదా తెలుసునచెప్పినట్లు తెలిసినది. నా కేసుయొక్క అట్టిది జరుగలేదనియు, సమస్త సమస్యలు చేసి నియు నాకు సంతోషముగా నున్నదనియు రూఢిగా తెలుసుకొన్నాను. నాకు మీ భావ రాకపోవుటయు అందుములమున

ఒక విధముగా సభాకార్యమునకు ఆలస్యములుగయుండునట్లును, అయినప్పటికిని ప్రతినిధులైన మీరు నాయకులు దయచేసి ఓర్పుగలిగి సభను జయప్రదముగా నన్ను సాగింపజేసి సందులకు ముఖ్యముగా ప్రతినిధుల నభినందించుచున్నాను. మీరు నాయకుల సహసభావముతో నుండిన తెలుచుచున్నాను. ఆంధ్రేశ్వరమండల పూర్తిగా వ్యావహారికముగా (Business like) జరిపింపజేసినందులకు నేను మిమ్ముల నభినందించుచున్నాను. నాన్నే హితురాలు చేతబాంధవి సుబ్బయ్యగారు శ్రీలక్ష్మణులకు వంపవలసినదను హెచ్చరికను నేనుగూడచేయుచున్నాను. ఈమారు మరియొక మండలసభకు నేను వచ్చినప్పుడు చాలమంది శ్రీ ప్రతినిధుల చూడగలనని తెలుచుచున్నాను. నాకు సంబంధించినంత వరకు నాకు చేసిన సదుపాయములకు ఆహ్వాన సంఘావళిని కి ని ఆహ్వాన సంఘ సభ్యులకును వినయముతో నమస్కరించుచున్నాను. పెక్కువిషయాల కేసులను విచారించుచున్నాను. ఈ దేశమునందు జాతీయోద్యమసందర్భమున ప్రాత్యహించువిషయము యువకుల యినవారు జాతీయవాదమును చురుకుగా మెలిగి త్యాగమును సమర్థమును చూపిండుట. మరియొకసారి మీకందరకును హృదయపూర్వకమైన వందనము లాచరించుచున్నాను. భవిష్యత్తుకాలములో యీ తూర్పుగోదావరిజిల్లా సాక్ష్యప్రదమైన నాదర్శనమును సదాహృదయమున నుంచుకొందునని మనవిచేయుచు సభను యంతటిలో ముగింపుచేయుచున్నాను.

బక్రీదు ఉత్సవములు

దీనాపూరు అల్లరలు

హైద్రాబాద్, జూన్ 15. — బక్రీదు పండుగ నాడు దీనాపూరులో జరిగిన ఆల్లరలసందర్భమున మాడుకంపైయింటులు దాఖలుచేయబడినవి. తనయింటియందు ఆవును చంపినందుకై హిందువులుగుంపుగవచ్చి ఇంటినితగుల పెట్టిరి ఇనుకలనుమీద ముడియుడు కండ్లైయింటు దాఖలుచేసెను. హిందువులుతన్న హిందూని తన ఆత్మగారిని చంపిరిని సత్యమయిన అనుమరియొక మహమ్మదీయుడు కండ్లైయింటుదాఖలు చేసెను. తన ఇల్లును లూటీచేసి కాల్చిరిని హతంజరింప మరియొక కండ్లైయింటు దాఖలుచేసెను. పోలీసువారు ఈసందర్భమున ఆర్యసమాజపునాయకులను నగరమునందలి హిందువులముఖములను మొక్కుమీద 40 మందిని నిర్బంధించి యున్నారు. (ఆ. ప్రె)

రత్నగిరి బందరురేవు నిర్మాణము లాభకరమవునా కాదా అనువిషయముపై పరిశీలనమొనర్చి బొంబాయి ప్రభుత్వమువారికి విచారణసంఘము నేర్పరచినారు. రాయలుఇండియను మాన్డ్రెస్ డిప్యూటీ డైరెక్టరుకా ప్రస్తుత దాఖలందుగాను ఈవిచారణసంఘమునకు అధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి. (ఆ. ప్రె)

హిందూసంతోత ఉద్యమప్రచార మొనర్చు స్వామి సత్యదేంగారు త్వరలో సుజారాతు వహారాష్ట్రములందు పర్యటన జేసినట్లు తీర్మానించుకొనిరి. (ఆ. ప్రె)

సుభాష్ చంద్ర బోసుగారు

పరీక్షించిన దెవుడు?

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 15. — సుభాష్ చంద్రబోసు గారిని మేజిస్ట్రేటు ఎదుట గాని జడ్జినిదుటగాని పరీక్షకు ఎన్నడు గొంపొయిరినియు బోసుగారి పరీక్షనిమిత్రము చేరిపినసాక్ష్య మెట్టిదనియు అసాక్ష్యము నిచ్చిన తేదీని జెలుపుచునియు లేక తాను జెప్పునంగతులు సరిగావని జెలుపుచునియు కామన్న సభలో ల్యాన్సుబీగా రడగ, తనకు తెలిసినంతవరకు బోసు గారిని స్వయముగ ఎవరివిదగ్గరను గొంపొలేదనియు ఆతనిపై సాక్ష్యమును పరీక్షకు బెట్టలేదనియు వింటర్జన్ ప్రభువు ప్రత్యుత్తరము లిచ్చెను.

జనీవా కార్మికసభ

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

జనీవా, జూన్ 15. — రాబోవు సభాకార్యక్రమము నుండి బ్రిటన్ యూనియను స్వాతంత్ర్యమును గూర్చి చర్చించుటను తీసివేసిరి.

ఫ్రెంచి వైమానికులు నస్సింగరు

జీవించియున్నారు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 15. — ఫ్రెంచి వైమానికులు నస్సింగరు, కలీగార్లు బ్రతికియున్నట్లు చూచితి మని న్యూయార్కు తంతి జెలుపుచున్నది.

“యూగోస్లావియా ఆల్బేనియా సంబంధములు చెడినవి”

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

బెల్గ్రేడ్, జూన్ 15. — యూగోస్లావియా ఆల్బేనియా సంబంధములు పూర్తిగా చెడినవని బెల్గ్రేడు వార్తలు జెలుపుచున్నవి. ఆల్బేనియా మంత్రికి ప్యాస్పోర్టు నిచ్చిరి. తక్షణమే బయలుదేరిపోవును. ఆల్బేనియా నుండి యూగోస్లావియా కాన్సుల్సును పొమ్మనిరి.

లోకర్నో చర్యలు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

జనీవా, జూన్ 15. — చాంబర్లెనుగారి గదిలో రహస్యముగ అనుకొన్న తక్షణము జరిగిన లోకర్నో చర్యలకు బ్రియండు వాండర్వేల్డ్ ప్రెస్సెన్ట్ సిమోన్ ఇషిగార్లు వచ్చిరి. రెండు గంటలు సభిజరిగెను. ఈసభలో రషియా సమస్యను ప్రతికలు జెలుపుచున్నది.

వ్యవసాయ విచారణసంఘము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 16. — వ్యవసాయ విచారణసంఘము ఎదుట సాక్ష్యమునిచ్చుచు పీఠియటుగా రు. స్కాట్లండు సహాయ మంత్రి ఇట్లు చెలిపిరి: — పరిశోధనసాధనములకు సామ్రాజ్యసభ వారు చేసిన విధానము ఇండియాకు లాభించును ప్రారంభ విచారణగాని కార్యనిర్వాహకముగాని లేదు.

కార్ వైమానికుని పయనము

మరల నేడుగూడ ఆగిపోవుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 16. — కార్ వైమానికుని పయనము మరల నేడుగూడ ఆగిపోయినది. నిన్న యువయమున అంతయు సిద్ధముగ నేయుండెను గాని షెల్ట్రోలు కొరతనున్నట్లు కనబడినది.

సాగపూరు, జూన్ 15: డాక్టరు వ. నా. పిడుట 11 వ తేదీ రాత్రి దెబ్బలుతినిన మహాసత్తాను యోహాస్పిటలునందు క్రమముగ ఆరోగ్యము కలుగింప నగరమునందలి మహామ్మడియలు ఉండేకము కలియు నా జీవితో గృహమును పోలీసువారు కాపలాకానట్లును.

ఈ పద్ధతి కోవూరు ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయములో
చదువుకొను విద్యార్థులలో కొందఱకు మిక్కిలి యుపయోగిం
చును. ఇక్కడ యచితముగా విద్య చేయుచున్నను, అన్నము
కూడా పెట్టనిది, విద్యార్థి శిరోమణి క్లాసులలో చేరుట కష్ట
ముగా నున్నది. విద్యాలయకు మిచీవారు, అయిదారుగురు
విద్యార్థులను మాత్రము అన్నము పెట్టగల స్థితియందున్నారు.
కాని గ్రామములో కొందరు పెద్దలు ఒక్కొక్క విద్యార్థిని
తమయిండ్లలో నుంచుకొని ప్రార్థన రెండుగంటలు సాయం
త్రయ రెండుగంటలు మాత్రము పనులు చేయించుకొని వార్షిక
రెండుపూటలు భోజనము పెట్టుటయేగాక కలసి రెండుయ్యెడలు
రూపాయలు కూడా యిచ్చెదమని చెప్పుచున్నారు. బుద్ధిమం
తులైన విద్యార్థులు యిట్టి యవకాశమును పోగొట్టుకొనక
యీ కోవూరు ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయములో ప్రవేశించి
జీతమేమియు నీయనక్కరలేకుండ విద్యార్థి సాహిత్య శిరో
మణి పరీక్షలకు నాలుగు సంవత్సరములు చదువుకొనవచ్చును.
పాఠశాల పగలు 12 గంటలకు తెరచి సాయంతనము ఆరు
గంటలకు మూయబడును. బుహినుల్లై తెలివిగల వీరవిద్యార్థు
లకు చూపి చందాలకును యెక్కువకు ధనము పనుచువేసకొప్పు

కలెక్టరుల మాహాసభ

గవర్న మెంటు ప్రకటన

గత మే 80 తేదీ లగాయతు జూన్ 6 తేదీవరకు ఉద కమండలములో గవర్న మెంటు భవనములందు జిల్లా కలెక్టరుల మాహాసభ జరిగెను.

ఈ క్రిందివిషయములు ఆ సభలో చర్చింపబడినవి.

గవర్న మెంటు పుర్రోగములందు అసంధ్యతనవారిని తొలగించుటయు, జీతముల ప్రముఖముల (ఇన్స్పెక్టరులలో నున్న వారిని) గూర్చియు చర్చింపబడినవి.

నూతులక్రింద వ్యవసాయమును ప్రోత్సహింపరచు విషయమై ఆలోచింపబడినది. ఎచ్చలెట్టుల రాజధానిలో నూతుల క్రింద వ్యవసాయ మెంతవరకు సాధ్యమనో పరిశోధించుటకు పరిష్కారము యత్నము చేయవలెననియు అట్టి యత్నముయొక్క సాధ్యసాధ్యములును ఆలోచింపబడినవి.

మైనరు ఇమ్రీకేషనుపనుల విషయములో చెరువులవరకు పునరుద్ధరణవిషయము పర్యటనచేయు యుద్వోగముల కార్య సాఫల్య వ్యవహారావకాశములను గూర్చియు క్రొత్తచెరువులను త్రవ్వించుటయు శిఖరుగా నున్నవారిని పునరుద్ధరించుటను గూర్చియు చర్చింపబడినవి.

సాగులోనున్న స్థిరాస్తులు విభాగమై స్వర్ణభాగములుగా చీలిపోవుచున్నందున అట్టిభూవసతులు అవిభక్తముగా నుండుటకై ఏదైన ఏర్పాటులు యారాజధానిలో చేయవలెనని సాధ్యమనగా యని యాలోచింపబడినది.

విశేషపంచాయతులకును జిల్లాలోని సాధారణరెవెన్యూ ఆఫీసర్లకును ఉండవలసిన సంబంధములనుగూర్చి చర్చింపబడినది.

నేరములుచేయు జాతులకొరకు సంస్కృత్యములను నలవాటుచేయుటకై అసభికాగలము నేర్పుననుచున్న నెట్టిత్యంటు (రివాసాక్రయములు) రాజధానిలో ప్యాన్సికొని పుట్టిచేయువిషయమై ఆలోచింపబడినది.

వ్యవసాయకాభివృద్ధి కలెక్టరులలో చేయుచున్న పనిని గూర్చియు వారికిని రెవెన్యూ ఉద్వోగములకును ఉండవలసిన అన్యోన్యసంబంధమునుగూర్చియు ఆలోచింపబడినది.

నిమ్మజాత్యుద్ధరణకై అవలంబించవలసిన అభివృద్ధిపథములు చర్చింపబడినవి.

ఫారెస్టు పంచాయతీల భవిష్యద్విధానమునుగూర్చియు, ఇప్పుడు రెవెన్యూబోర్డు కనుబంగుగా బనిచేయుచున్న ప్రత్యేక సిబ్బందియొక్క వ్యవహారములను కలెక్టరు లేల పూనుకొని నిర్వర్తించరాదను విషయము ఆలోచింపబడినది.

మధ్య వ్యాపారముచేసే కమిషనుదారులు భాగములు తీసికొని రైతులను నష్టపరచుట కలంకముండా ధూమిశిస్తు దెల్లించుటకై సరియైన ధర రాకప్రార్యము రైతు ధాన్యము అమ్మకల సిన ఇబ్బందిలేకుండా రైతులందరును సహకారసంఘములుగా ఏర్పడి-సదరు సంఘసభ్యులుచెల్లించవలసిన ధూమిశిస్తు మొత్తము నంతయును ఆ సంఘమే ఏక మొత్తముగా సర్కారుకుచెల్లించి సంఘసభ్యులవల్లక్రమే వాయిదాలమీద ధాన్యపుధరపెచ్చిన పిమ్మట రాబట్టుకొను పరతుమీద పనిచేయునట్టి సహకార సంఘములను స్థాపించుటయందలి సాధ్య సాధ్యములు చర్చింపబడినవి.

వ్యవసాయదార్లు ఋణప్రదానచట్టమును, ధూమిశిస్తు పుష్టి ప్రయోజక ఋణప్రదానచట్టమును సరిగా తృప్తిగా అను లులో లేవని చేయబడు నిందారోపణలను అవి సంస్కరించవలయునని సూచించిన సవరణలును ఆలోచింపబడినవి.

ఇప్పుడు పోలీసువారు నేరము నెరూపించుటకు పీలుకాని నేరములు అనగా పల్లెకు న్యూ సెన్సుసు కొన్ని యును, మోటారు బడ్డ తప్పిదములు కొన్ని యును, పోలీసువారి అధికార నిరూపణములోనికి తెచ్చుటనుగూర్చి ఆలోచించిరి. కొన్ని మునిసిపలు వ్యవహారములగుండునుగాని నిరసనాభిప్రాయములు తరచు తెలియజేయుచున్నవి. కనుక గవర్న మెంటు ఉద్వోగీయుల జోక్యము కలంకజేయుటవల్ల వ్యవహారములు చక్కబడు నేమో తరచిచూడబడినది.

కొన్ని ప్రదేశములలో గవర్న మెంటు ఉద్వోగీయులకు మంచి పసతిగృహములను నిర్మించు విషయమై ఆలోచించబడినది.

లోకల్ బోర్డులవారు పనులుచేయవలసిన చెట్టుపన్ను మరికొన్ని యితరపన్నులను పనులుచేయుటకు రెవెన్యూబోర్డు వారి వశముచేయుటకు సాధ్యమనగా యనువిషయ ములో చించిరి.

ఈ క్రొత్తసర్వే పథములయొక్క వ్యయము రైతులకును గవర్న మెంటుకును సులభముగాను తేరుకరముగాను ఉన్నదా లేదా యని యాలోచించిరి.

ఇప్పుడు పనిచేయుచున్న విశేషపంచాయతీల రికార్డులను అక్కంటులను తగిలించేయుటకు ఇప్పుడున్న తనిఖీదారుల సిబ్బంది సరిపోవుట లేదుగనుక, అందుకు చేయవలసిన క్రొత్త ఏర్పాట్లు ఆలోచింపబడినవి.

గవర్న మెంటులోని క్రిందిఉద్వోగముల జీతములు శిక్షలు విషయమై అనేకధర్మ సంహేములు నివర్తించబడినవి.

దక్షిణాఫ్రికా పరిస్థితులు

ఆంధ్రాను తంతివార్త

కలకత్తా, జూన్ 15:—తెలంగాణఆంధ్రానుగారు కేపుటపునుండి ఈక్రింద తంతివార్త పంపుచున్నారు:—రైతులను నిమ్మ అధికారము సంపూర్ణముగ మునిసిపాలిటీవారి కిచ్చుటచే కొడిసియా యందలి భారతీయులకు గొప్ప ఇబ్బంది యేర్పడగలదు. పరిసరములందున్న ఆస్తి విలువ తగ్గనని తోచినతై నెన్నులు మునిసిపాలిటీవారు ఇన్వెయిండవచ్చును. ఈ విధమున భారత వర్తకులకు గొప్పనష్టము కలుగును. (ప్రీ ప్రెస్)

లాహోరునందు ప్రకటింపబడు జమిందారుప్రతిక నై బామురాష్ట్రములోనికి రాకూడవని అనుబంధమున్న నిషేధపు టు తక్షణపును రద్దుచేయుటకై నై బాముగారిక ఫర్మానా ప్రకటించిరి.

కలకత్తా, జూన్ 14:—కలకత్తాలో రూపసుపెలి అనునాతడు అతనిభార్య దీర్ఘ కాలమునండి తగవులాడుకొనుచుండిరి. ఒకనాడు తగవు అధికముగ జరుగుటచే భార్య నిద్రించుచుండ భర్త ఆమెనుచంపెను. హైకోర్టు నెవన్సునందు విచారణజరిగెను. న్యాయమూర్తి నిందితునకుదీర్ఘపాంతరవాసశిక్ష విధించెను. (ప్రీ ప్రెస్)

గాంధీ మహాత్మని స్వీయచరిత్ర

మొదటి మూడు భాగములను ప్రథమ సంపు

ముగా ప్రకటింపబడును

నాగ్ పీఠము గాంధీజీ పేజిగమీద భోజనమై యున్న భాషాలో మొదటి మూడు భాగములను గ్రంథరూప ములైనవినుచున్నవి. ఇదివఱకు యంగ్లండుకిగా ప్రకటింపబడిన న్యాయములను చూడముకు నవల బాగుగా వ్రాసిన పిమ్మటనే ముద్రణమునకిచ్చెను. దెమ్మి ఆక్షరవర్ణములో 450 పేజీలను, ఖద్దరుపట్టంలో తైండుచేయబడినట్లు నెలాఖరును సిద్ధమగును. పుస్తకము ఖరీదు రు 4-0-0 వాకింను పోస్టేజీ చార్జీ రు 0-10-0 వి. పి. పోస్టువార్షికా పోస్టేజీ రు 0-4-0 ఖరీదును. నాలుగు రూపాయలు జూలై 15-వ తేదీలోగా పంపించి పేరు సమోదుచేయించుకొనువారికి పోస్టేజీ ఖర్చుకూడ వేరే ఖర్చునక్కరలేకుండనే పుస్తకమును నాలుగు రూపాయలకే పంపించెదగ. జూలై 15-వతేదీ చాటివినో రు 5-2-0 పంపవలెను. వి. పి. గానె నోరో రు 5-4-0 యిచ్చుకొనువలసి యుండును. జూలై 15-వ తేదీలోగా చెల్లించినవో రు 4-0-0 కే పుస్తకము యింటికివచ్చును. చెక్కులు పంపగూడదు. గిమిని ఆర్డరుద్వారానే పంపవలెను. నాలుగురూపాయలను మణి ఆర్డరుద్వారా పంపగోరువారు సరు అటోబయగ్రఫీ అనగా వ్యవసరత్రాకార్డు అని స్పష్టముగా మనిఆర్డరు కొనుగొని ప్రాయవలెను. లేనినో ఆమొత్తము ఎంను యిండియాప్రతిక చందానిమి త్రమా ముకెందునిమి త్రమా తేలియను.

ఉత్తరములకు జవాబుగగనారు జవాబుకు పోస్టేజీలి లులనుగూడ పంపవలెను. వలయునాదీనిల ప్రాయవలెను. "మే నేజరు ఎంగ్లండుకియా, సబ్బాతీ సత్యాగ్రహోక్తమును, అలాగువావా" (ఎంగ్లండుకియా 9-5-27.)

సబర్తత్వ సత్యాగ్రహోక్తమున చర్చముల పరిశ్రమ

అశ్రమ టానరీ

"చనిపోయినపశువుల చర్మముల నీ ఆశ్రమమున బరచి యిపుడు విక్రయించుచున్నారు. ఆచర్యములతో లు, పటకాలు మున్నగువాని నిపును తెలుగుచేయ నాల చిరి. కాని యింకను విస్తారముగా తెలుగురగులేదు. చర్మము మాత్రము నలుపు, పసుపు, నీల గోధుమ (హార్మి-అ-బాను) గలలో నిపుడమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. ఒకరకమువల పాసు రు 1-8-0. రెండవరకము రు 1-4-0. చనిపోయినపశువుల చర్మములకేగాని వాడగోరని వాడను, యీ ఆశ్రమటానరీ బలపరప గోరువారును, మేనేజరు టానరీ డిపార్టుమెంటు సత్యాగ్రహోక్తము సబర్తత్వ, ఆహుదాబాను" అని వ్రాయవలెను. ప్రస్తుతము చర్మములను కొని జోళ్లను కట్టువారిచే జోళ్లను ఎవరిగ్రాములలో వారు కట్టించుకొనవచ్చును. ఆశ్రమములలో నింకను జోళ్ల పని విస్తారముగా జరుగుటలేదు. ఖద్దరుబట్టలను కొని కట్టిలచే చొక్కాలు కట్టించుకొనుచున్నటులే చర్మములను కొని గొడారివారిచే జోళ్లుమున్నగుగానిని కట్టించుకొనవచ్చును. చర్మములను చక్కబరచుటయొ పిమ్మట చర్మములతో జోళ్లుమున్నగువానిని తెలుగురగు చేయించుటకు నునాడ ఒక్కచోటనేజరుగుట సాధ్యముకాదు. డెక్కుటానరీల నేర్పరచుటయును సాధ్యముకాదు. బ్రతికియున్నపశువులనుచంపి వానిచర్మములను విక్రయించువారివద్ద చర్మములను కొనకుండ చనిపోయిన పశువుచర్మములనే యెల్ల వారును కొనుగట్టు చేయవలెనని చర్మములను చక్కబరచు పనిపూత్రమే టానరీలో జరుగుచునియుండును. తోళ్లుమున్నగువానిని తెలుగురగుచేయునట్టిపని మరియొకచోట జరుగవలెను." (మో. క. గాంధీ. ఎంగ్లండుకియా 9-5-27)

మిడ్లండు బ్యాంకులో చెక్కులను తీసివేసే. (విశ్వాత్మలున్.)

సర్ జూక్ ట్రైన్ గారు చనిపోయిరి.

కత్తక లిండెంబర్డుగారికి న్యాయాధ్యక్షుడు రాగానే అఖండస్వాగతమునిచ్చిరి. ఎక్కడలేనిగౌరవము నిచ్చిరి. నాలుగుగంటలపది అంతయు పూర్తియగుటకు.

మనమతమే మనకు పరమావధి

మంచి అందమైన డిజైనులు గల అట్టలపైని వివిధరంగులతో ముద్రించబడినవి.

శ్రీ శ్రద్ధానందస్వామివారి జీవిత పటములు, తుపాకితో కొట్టబడుట,

నిర్యాణము, దహనము మొదలగు 15 వివిధరూపములు గల పటముల సెట్టు 1-కి పోస్టేజీతో రు 2-8-0 మాత్రం.

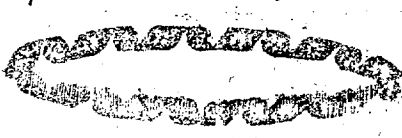
కస్తూరి బ్రదర్స్ పాలగుమ్మి, రాజోలు పోస్టు.

కానుబంగారునకును, మంచి వెండికిని గ్యారంటీ చేయగలము.

కరంచందు చబిల్ దాసు, బంగారు వెండినగలు

వర్తకులు 437/3 టంకసాలిపీధి, సామలకూరుపేట మద్రాసు.

3137

దరఖాస్తును పంపిన క్యాటలాగు ఉచితముగ పంపబడును.

శ్రీధర్మశాస్త్రము ఆంధ్రభాషా నిలయము
గౌరవితాత్మకము-కుక్కనూరు.
(సామంత్యసంస్థానము, నిజాంరాష్ట్రము)

విజ్ఞాపన

ముఖ్యం! విద్యార్థినిజ్ఞానం!!
పరిశ్రమయందు ప్రవేశింప, రాజభక్తి, శ్రేయోభక్తి, సమస్త
విద్య, విశేషముల పెంపొందించి నిజాంరాష్ట్ర
సంస్థానికై తోడ్పడుటకును, ఆంధ్రభాషాప్ర
విశేషముగ లేని యాప్రాంతమున తద్భాషాజ్ఞానాభి
వృద్ధియగుటకు యీ సంస్థానాంగులయందు పరస్పర
సహకారమును గలిగించి వారు యభివృద్ధికి ప్రయత్నించుటకు
దేశములుగా నిజాంరాష్ట్రము పై భాషానిలయము ప్రో
త్సహించి ౧ శోభన కలకాలమును సుప్రసిద్ధ ఆం
ధ్రభాషా సహాయప్రాత్యక్షాంగుల బహుమతి కృషి
యందుటకు ప్రోత్సహించి, నీలిగిరి, తెనుగు, గోల్కొండ
తెలుగు మూలమున ఎల్లమును విశదమే. ఇప్పుడీ భాషానిల
యము ౧౨౦ సంవత్సరముల క్రింద హిందీ ఉరుగు గ్రంథ
మును, ౨౦ దిన వార మాసపత్రికలును స్థానికులు ౩౦ గురు
సానికులు ౪౬ గురు మొత్తము ౭౬ మంది పఠ్యులును గలి
గి పై సంస్థానాంగుల ప్రముఖుల ముఖ్యపాపములను
సి యీ సంస్థానమున దిగ్విజయమును, రాష్ట్రమున ప్రా
ప్తియు నొనరించి ఆంధ్రభాషాప్రచారమునకు విజ్ఞా
నికై పాటుబడుచున్నది. సుప్రసిద్ధ పండితులు, కవి
లు, పత్రికలు, దీని సేవాధానమును ప్రశంసించుచు,
యము లొనరియున్నాడు. విజ్ఞానగ్రంథకర్తలు,
విద్యార్థినిజ్ఞానం ౩౦౦ గ్రంథము లుచితముగ నలంక
రించి, పత్రికాధిపతులకే ౧౬ పత్రికలును, విద్యార్థి
నిజ్ఞాన పత్రికలును ఉచితముగ నొసంగుటకు చున్నవి.
సంస్థానములు తమగ్రంథ సహాయ మొనరి తోడ్పడిన
గ్రంథపత్రికాధిపతులు శ్రీ శ్రీధర్మశాస్త్ర నాగేశ్వరరావు
గారు, నిజాంరాష్ట్ర ఆంధ్రజన కేంద్రసంఘ కార్యద
ర్శి మాడపాటి వాసుమతరావు పంతులుగారు, నీలిగిరి
గోల్కొండ పత్రికాధిపతులు, యీ సత్కార్యకర్తల
ప్రోత్సహ మొనరించుచున్నారు. ఇంక దీని నుదా
హరించి నిర్వహించుచున్నది. సమాజ
యకు మాడ యీ నిలయముపయోగ కారిగ నుండున
క యే వ్యావర్తకమునొనరుచున్నది. నిధులు, సర్వ
గణాంశముగ నిర్వహించు, భవననిర్మాణమునకై గట్టి
ములుజగుచున్నది ఈసంస్థానప్రభువులయొక్కయు
ందు శాఖవారి యొక్కయు సహాయమును బహుము
లములు జరుగచున్నవి. ప్రాచీనాధునిక గ్రంథముల
గణనలు తెప్పించుచున్నది. కొందరు మహానీ
తి కవిరాజులు నొసరి మార్గపర్యవేది. కాన మా
నాలకించి, సంస్థానాధిపతులు, భవనసంపన్నులు, యీ
ను పోషించి, భూమినిగాళ్ళును నొసరియు నుద్ధరింప
చున్నారము. కాన ఆంధ్రమహాశయులారా! తమ
నిధి భవనము మొనరించు! రాజపోషక, శాశ్వత
పథానపోషకులుగ జేరి దీనియభివృద్ధికి తోడ్పడుడు.
ములందు, పంతులుగారు విరాళము లొనరి ప్రోత్స
హపత్రికాధిపతులు, తాము చేయవలసిన సహాయ మొన
కార్యములందు, పంతులుగారు భవనసంస్థానాధిపతి
ప్రతికాధిపతులు, తాము చేయవలసిన సహాయ మొన
రాప్రగ్రామము లందు సభ్యులుగజేరి విజ్ఞానాభివృ
ద్ధికి! లోకోపకారపరాయణులును, శ్రద్ధాపరులు
లగు సాంస్థానాధిపతులు లెల్లరును, తమకు తో
సంస్థానాంగుల ప్రయత్నములకు సానుభూతి
సత్కార్యకర్తలై ప్రవృత్తుచున్న మొసంగ విన
గా నేరుచున్నారము.
వివరములు గోల్కొండ కార్యదర్శికి భాషానిల
యముగారు మానవరిం పోవు, గోల్కొండవిజ్ఞా
నముగారు.

విజ్ఞాన భాషానిలయము.
కార్యదర్శి కొ. వెం. రా. ల నా. శిర్మ
సహాయకార్యదర్శి. కొ. నీతారాంరావు.
ములు మునుపటి రామయ్యారెడ్డి, చిలుకనూరు
తర్వాత అచ్చారావు.
అధ్యక్షుడు, వేలూరి సుబ్రహ్మణ్యం.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1927-వ సం॥ జూను నెల 16 తేది గురువారము

1. ధాన్యములు.			
దని చూలు బా 1-కి	రు 129 మొగలు	148	వరక
విద్యముబస్తాలు			
మన్ను తెనాలివి ,, వ 42 కలం	రు 14 0 0	15 0 0	
నెల్లూరివి ,, డిటో	,, 15 8 0	16 0 0	
డిల్లి ,, డిటో	,, 16 4 0	17 0 0	
రాగులు ర. 164 లస్తా 1-కి	,, 9 10 0	10 0 0	
నవ్వులు ,,	,, 22 0 0	25 0 0	
2. ధాన్యముపప్పులు.			
కందులు బస్తా 1-కి ర 205	,, 0	18 0 0	
సెనగలు ,, డిటో	,, 14 0 0	15 0 0	
సెసలు ,, డిటో	,, 16 0 0	18 0 0	
మసములు ,, డిటో	,, 17 0 0	19 0 0	
ఉలలు ,, ర 195	,, 14 0 0	14 4 0	
3. నూనెవస్తువులు.			
నవ్వులనూనె బా 1-కి	,, 158 0 0	156 0 0	
నెయ్యి మ 1-కి	,, 14 0 0	25 0 0	
కొండాపురంజేరు సెనగపప్పుబా 1-కి	,, 54 0 0	56 0 0	
ఇతరప్రదేశము ,,	,, 50 0 0	52 0 0	
జేరు సెనగనూనెగానగ బా 1-కి ర 126 మిషన్ నూనె	121 0 0		
ఆముదము బా 1-కి	,, 114 0 0	115 0 0	
4. చిల్ల రవస్తువులు.			
చాయపసుపు బా 1-కి	,, 77 0 0	78 0 0	
కూరపసుపు ,,	45 0 0	50 0 0	
మిరపకాయలు(గుంటూరు) బా 1-కి	120 0 0	185 0 0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలమందు మాణిగు 1-కి	రు 40,45		
కాళహస్తపాయకట్టు ,,	,, 50,55		
తెల్లము బా 1-కి	రు 40 0 0	60 0 0	
చితపండు బా 1-కి	,, 21 0 0	56 0 0	
5. ఇనుము.			
పట్టారకం బా 1-కి	,, 80 0 0		
చవరం ,,	26 0 0	29 0 0	
రవుండు ,,	25 0 0	29 0 0	
6. నూలు.			
నెం 20 తెన్ని సింహం యాటి	,, 6 14 0		
నెం 6 తెన్ని ధర	,, 3 14 0		
నెం 24 ,, లాకి	,, 6 0 0		
నెం 60 ,, కారం తెన్ని	,, 9 0 0		
నెం 40 ,,	,, 10 0 0		
నెం 44 ,,	,, 6 8 0		
నెం 20½ న్యూకాంట్	,, 6 4 0		
నెం 12½ చూళి	,, 5 6 0		
నెం 16½ ,,	,, 5 12 0		
నెం 20½ కాపురజీ	,, 6 8 0		
నెం 40 జుమ్మరు	,, 3 14 0		
నెం 44 సాంజో	,, 5 0 0		
నెం 4 తెన్ని	,, 3 10 0		
7. దూది.			
బోండావెట్టు బాగున 1-కి	రు 800 0 0		
పల్నాడుదూది ,,	,, 145 0 0		
8. లోహములు.			
చెండి 100 తులంకు	,, 60 12 0 రు 60 14 0		
బంగారు, తులము 1-కి	,, 21 0 0	21 2 0	
సవరము 1-కి		18 10 6	
ఇత్తడి బా 1-కి	,, 285 0 0	240 0 0	
రాగి బా 1-కి	,, 258 0 0	260 0 0	

దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి నెల 0-2 0; 12-కి 1-4-0
ఈ దంతచూరముతో పండ్లమోముటలన చిగుట్లు గట్టి
పడును. చిగుట్లనుండి రక్తముకాకుండును. పోటదుర్గంధము
లేకయుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు లోక భాషాంజనం

అమృతాంజనము

AMRUTANJAN

AMRUTANJAN DEPOT.
BOMBAY & MADRAS.

మదనకామేశ్వరలేహము

బలహీనులపాలిటి కల్పవృక్షము—మేహము, నిక్కాక,
నిస్సత్తున, శుక్ల నష్టము, అతిమాత్రము మొదలగునాటిని హరించి
మంచి బలమును, పిర్వవృద్ధిని, సంభోగశక్తిని, సంతానమును
గలిగించును. 2 డబ్బీలు చూచు. 20 తులముల డబ్బీ రు 1-4-0
పాలగుగంధి లేహము— రక్తశుద్ధికి శ్రేష్ఠమయినది.
సనామేహము, మేహపాడిలు, మచ్చలు, యితరవర్మకోగములు
క్షిణనోప్పులు, మొదలగునాటిని హరించును. 4 డబ్బీలుచూచు.
20 తుల డబ్బీ రు. 1—4—0. బా. పి. ఖచ్చులు వేరు. 8851
పి. కె. పి. అంబు కో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేవీ, నెల్లూరుజిల్లా

కవలెను

కన్యకడి, సామర్థ్యముతో పనిచేయునట్టి ఏజం
ట్లు ఉత్తరసర్కారులం దన్ని భాగములందును ఇం
డియాందు మిక్కిలి అభివృద్ధిదశలోనున్న భీమా
కంపెనీయైన ది జనరల్ అస్సూరెన్సు
సొసైటీ లిమిటెడ్ కు కావలెను.

సరియైనవారికి గొప్ప వరుమానముగలదు
Apply to:—V. RAMA RAO, B, COM,
(VORA & Co.)
Special Representative,
GENERAL ASSURANCE SOCIETY Ltd.
VIZIANAGARAM

వృద్ధులారా

1. లోలోన ఏల చహించెదరు? మీకు మరల పూర్తి
యైన బలము, మదము, కావలెనన్న నా “వృద్ధబాంధవు” ని
నేపించు.
2. ఈ నా “వృద్ధబాంధవు” ఇంగ్లీషుమందువలె
ఒక్కసారి తటకుక్కుచుని మరునాటికి మాయమగునదికాదు.
దీనిబలిమి 100 సం॥ వరకు యుండును.
3. ఇది హిందూదేశమున జనించిన సిగ్గులవలన అను
గ్రహింపబడినది.
4. ముసలివారికి ఏనైదుడున్నా మందుపట్టనని చెప్పి
తలదాచుకొనును. ఈ “వృద్ధబాంధవు” డబ్బీ పిరికిపంద గాదు
5. “యత్ జరా, వ్యాధి, నాశాయ, తద్రసాయనం”
అని ఎరుంగుచున్న ఇది ఆటిది.
6. యీమందు అన్నితత్వములవారికి చక్కగా పని
చేయును.
7. (0-8-0) అరుఅరాల తపావిర్లు పంపిన వారము
లోగా, 5 రోజులకు మందు సాంపిలు పంపుచును. 41 రోజుకు
మందు ప్రస్తుతము రు 15.00 మాత్రమే.
8. బలయువాగు రిఫ్లయికార్డువ్రాసిన జాబును, తపాల
బిళ్ళలుపంపిన ముచ్చుమందును బహుముగలరు. 8655
చిరునామము రామచంద్రరావు,
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు లోక భాషాంజనం.

నచిత్రమానవత్రిక

ప్రతిచంద్రమాసాదినిప్రచురింపబడును

ప్రతిపంచికయందును మూడునాలుగురంగుల చిత్రములు, ఇతరచిత్రములు ప్రచురింపబడును.

చందా సం॥ 1-కి రూ. 6-0-0

విడిపత్రిక వెల అణాలు 10 మాత్రమే.

విడిపత్రికల నచిత్రముగఁ బుపుటకు వీలులేదు.

మాదిరిపత్రిక వలయువారు తపాలుబిళ్లలు సంపాదించును.

జ్యోత్స్న మానస చిక్ - విషయానుక్రమణిక

పోలి—పెమ్మరాజు లక్ష్మీకవిగారు; నన్నయయ్యతులు—చిలుకూరి నారాయణరావుగారు; నహుషభస్మత—దొంతరాజు వేంకట్రామయ్య గారు; పున్నమపెన్నెల—నెదురుమూడి వేంకటకృష్ణారావుగారు; శ్రీవాణిరామకర్తవ్యవిమర్శనము—కే. రాఘవాచార్యులు గారు; తన—పువ్వాడ కేశవరెడ్డిరావు, చోడవరపు జానకిరామయ్యగారు; శ్రీనాథునియింటిపేరు పాకనాటివారా?—కుందూరి ఈశ్వరదత్తుగారు; అనుతాపము—అనంతపంతుల రామలింగస్వామిగారు; శ్రీనాథకవి రాజీయము—కవిరాజు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు; కేడుకోలు—శంకరనారాయణకవులు; మావి—మిన్నికంటి గురునాథకవిగారు; ఆనందకందము—కొత్తపల్లి సూర్యరావుగారు; కుబ్జ-ఉత్పంత—బల్లూరి కృష్ణప్పగారు; చంద్రోదయము—జి. జాషువకవిగారు; పద్మావతీ—శతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారు; జాగ్రత—వెలువోలు సీతారామయ్య చౌదరిగారు (సారస్వతసమితి); మాబావమరదిపెళ్లి—మొక్కపాటి నరసింహశాస్త్రిగారు (సాహితీసమితి); భ్రమరకాంత—వేంపాటి సీతారామయ్యగారు; అంబత్తసుత్తము—కే. రంగారావుగారు; శ్రీ వేంకటేశ్వరస్తవము—మండలేముల వేంకటశాస్త్రిగారు; దండనముల ప్రయోజనము—పారసంది జగన్నాథస్వామిగారు; విద్యార్థి—పూడిపెద్ది వెంకటరమణయ్యగారు; మహాబలిపురము—

జి. తిమ్మారెడ్డిగారు; తారకసంబోధనము—బులుసు పాపయ్యశాస్త్రి గారు; తరంగగానము—పాతూరి అంజయ్యగారు; ఆంధ్రమహాసామ్రాజ్యము—మల్లంపల్లి సోమకేశవరెడ్డిగారు; శ్రీ మృత్సప్తసాళం కృష్ణారావు గారు; జాతివిభాగము—హిందూవిశ్వవిద్యాలయాంధ్రవిద్యార్థి; ప్రకృతి లాస్యము—కొంపెల్ల జనార్దనరావుగారు; బాలికలు—లోకనేప—శ్రీమతి రొట్టెకల్ సుబ్బమ్మగారు; కీ. కే. ఆచార్య సభ్య పార్వతీకం గారు—ముడుబు నరసింహాచార్యులుగారు; యశోద-విశ్వరూపము—భమిడి ఉమామహేశ్వరావధానిగారు; చినాయందలి కల్లోలము—జయంతి వెంకట కిరీటిరావుగారు; భారతీయమహిళామండలి; ప్రాచీన భారతీయాధరణములు; వందనము—కోపెల్లి వేంకటరమణరావుగారు; అభినాసక—పండిత శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు; కలకూరగంజ—శ్రీ శివాజీమహారాజు; తామ్రలిప్తి; ప్రాచీనమహారాజుల చిత్రములు—నూతనచిత్రము; అజంతాచిత్రములు; భారతము కొకజాబు; ఉన్నోడలయినము; శ్రీ సుబాషచంద్ర బోసు; హిందూస్త్రీ; తథాస్తు; పైపులైటింగ్ యంత్రముతో చిత్రంపిన చిత్రములు; హృదయస్పందము; గ్రామములు - విశ్వవిద్యాలయములు; పాదాంగస్త్రీలు - బర్మా దేశము; భారతీయచిత్రకళలో నూతనశక్తి; పాదవైస యామది; నూతన ఢిల్లీనగరము; ప్రభుత్వోన్నోగుల ప్రవాహితకార్యములు; వైసా కత్తికట్టనలెను. విమర్శనలు; సాభిప్రాయవిశేషములు.

చిత్రములు

త్రివర్ణచిత్రములు:—రాధాస్వప్నము; మిన్నగ్రమ్మిన పున్నమతేయి.
సాధారణచిత్రములు:—పాచీనభారతీయాధరణములు; ఇతరచిత్రములును.

ప్రస్తుతము పోస్టలు రూల్సు 'ప' ప్రకారము రు. 0-3-0 లు రిజిష్టరు పోస్టుఖర్చు లధిక మగుచున్నవి. మీరే ముందాగ సొమ్ము మణియార్చున పంపిన యీ ఖర్చులు తగ్గును. వీ. పీ. లు రిజిస్టరు పోస్టు ఆలస్యముగ చేరుటయు, పత్రిక సంపుట ఆలస్యమగుటయు సంభవించును.

భారతి ప్రకటన రుసుము

6 మాసములకు వైన కంట్రాక్టుపుచ్చుకొనిన	1 పుటకు రు. 20	1 నెలకుమాత్రము	1 పుటకు రు. 30
డిటా	డిటా	డిటా	1/2 పుటకు ,, 15
డిటా	డిటా	డిటా	1/3 పుటకు ,, 8
3	డిటా	డిటా	1 పుటకు ,, 25
డిటా	డిటా	డిటా	1/2 పుటకు ,, 13
డిటా	డిటా	డిటా	1/3 పుటకు ,, 7

మేనేజరు, "భారతి" తపాలపెట్టె నెంబరు 212, మద్రాసు.